

SATUL ȘI ȘCOALA

REVISTĂ LUNARĂ PENTRU EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

S U M A R U L :

<i>N. Căprioară</i> : Examenle învățătorilor	129
<i>Dimitrie Goga</i> : Educația națională	132
<i>D. T.</i> Comunitatea de viață a satului	137
<i>Dr. Alexandru Roșca</i> : Influența mediului cosmic asupra psihicului	140
<i>Dr. Mihai Beniuc</i> : Câteva metode de observație	143
<i>Valeria V. Marchiș</i> : Fișă individuală (In fața problemei)	146
<i>P. Petrescu</i> : Școala de copii mici în regiunile de limbă minoritară (II)	149
<i>Nicolae Bembea</i> : Chestiuni didactice (Muzeul școlar)	154
<i>Ana C. Iencica</i> : Lecție de intuiție (Cl. II.)	158
<i>Ana C. Iencica</i> : Lecții de aritmetică (Cl. III.)	161
<i>Maria Mihon</i> : Educația socială	163
<i>Gavril Floruțiu</i> : Părerii asupra inv. normal	166
<i>Iosif Naghiu</i> : Iasnaia Poliana	167

Pagina Literară:

<i>M. Lungianu</i> : Cum potrivește Dumnazeu	170
--	-----

Pagina juridică:

Transferare: Ordinea de preferință. — Transferare: Acțiune în contencios. — Judecată disciplinară: Cerere de strămutare. — Pensie.

Cronică—Cărți—Reviste

Episcopul Nicolae Ivan. — Eugen Popescu. — Teodor Mariș. — Exam. de capacitate al normaliștilor. — Minciuna la copiii de școală: (*Nicolae D. Marin*). — Învățători premiați. — „Cultura cărturărească“ și „Cultura populară“ (*Dragoș Vrânceanu*). — Examenul de definitivat: *I. Al. Brătescu Voinești*: Din pragul apusului. — *B. Iordan*: Învățătorii. — *C. Manolache*: Sfânta Dreptate. — *Dominic Stanca*: Intre două fronturi. — *G. Madan*: Răsunete din Basarabia. *C. Argintaru*: Setea norilor. — *Fluor Rădulescu*: Descătușare.

Satul și Școala

Redactată de C. IENCICA și D. GOGA, profesori.

Correspondența pentru redacție:

Constantin Iencica Str. Mărzescu Nr. 21, Cluj.

Correspondența pentru administrație:

Dimitrie Goga Str. Bob Nr. 13, Cluj.

Abonamentul 120 lei pe an pentru învățători; 150 lei pentru școli și comitetele școlare.

Răspândiți această revistă printre prieteni și cunoscuți. În ea se oglindesc ideile și acțiunea celor cari doresc ridicarea satelor și a școlii primare.

Cine nu înapoiază, în timp de 10 zile de la expediere, exemplarul ce i s'a trimis, este considerat abonat și așteptăm costul abonamentului.

Amintiți-Vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci, neîntârziat, costul abonamentului pe adresa Administrației, str. Bob 13, Cluj.

În loc de chitanță, numele abonaților *pe anul în curs*, se trece pe pagina a 3-a a copertei.

Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază.

Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste. Rugăm revistele să accepte schimbul.

Domnii abonați, cărora le lipsesc numere din revistă, sunt rugați să le ceară printr'o c. p. de la Administrație, str. Bob 13, Cluj.

EXAMENELE INVĂȚĂTORILOR

I. EXAMENUL DE DEFINITIVAT.

Astăzi absolvenții școalelor normale trebuie să aștepte, cu diploma în buzunar, ani de zile până să le vină rândul să primească un loc în învățământ.

Mulți dintre ei, băieți și fete de țărani săraci, care i-au crescut în școale făcând datorii, stau ca pe jăratec văzând că nu nu-și pot asigura prin munca lor o bucată de pâine, să vină și ei în ajutorul părinților, să poată ajuta pe frații lor care urmează la școală.

După ce străbat cei câțiva ani de amarnică probă și primesc în sfârșit un loc de învățător în cuprinsul acestei țări, nu se pot declara mulțumiți deplin, căci după trei ani de funcționare, sunt chemați în fața unei comisii alcătuită ad-hoc, ca să-și dea seama într'un timp foarte limitat, de cele învățate în cei opt ani de școală normală și de rezultatele dobândite în timpul funcționării lor.

Proba aceasta pentru mulți poate fi fatală, căci după trei prezentări „fără de noroc“ bietul normalist este dat afară din învățământ și lăsat numai în grija sorții.

Așa dar cei 8 ani de școală normală dau dreptul numai la o funcționare de 3 ani de zile în învățământ și numai examenul de *defini-*

tivat întărește în serviciu pe vieță pe învățător.

Dacă de acest examen depinde soarta atâtor tineri, este bine să vedem dacă așa cum a funcționat el, a putut să fie un mijloc *efectiv* de verificarea conștiințelor, activității învățătorilor și dacă nu, ce măsuri se impun pentru îndreptarea relelor.

Legea din 1924 cerea ca învățătorii să fi servit 3 ani efectiv la țară și numai după aceea să fie primiți la examenul de definitivat.

În acest timp ei trebuia să fie des inspectați și îndrumați de personalul de control.

Tânărul învățător trebuia să aibă trecute zilnic lecțiile în caietul de planuri. Acest caiet, cu prilejul inspecțiilor, trebuia semnat de personalul de control.

Examenul de definitivat se ținea de regulă în luna Martie, la sediul Inspectoratelor școlare, cu profesorii dela școalele normale.

Dispozițiile acestea cu privire la examenul de definitivat s'au observat prea puțin timp.

La examen s'au primit și învățătoare care nu făcuseră nici un an de zile serviciu la țară. Personalul de control n'a putut fi de mare folos învățătorilor tineri, căci majoritatea inspecțiilor erau făcute de

subrevizorii numiți după criteriile politice și care, ei înșiși, ar fi trebuit puși la un examen sever.

Caietul de lecții, pentru cei mai mulți învățători, rămăsese o simplă formă. Mulți îl împrumutau de la cei care dăduseră examenul.

Comisiile de examinare de cele mai multe ori nu țienau seamă de notările din statul personal.

Era și firesc, căci comisiile foarte des erau alcătuite după criteriile de club. In ele au intrat de multe ori profesori suplینitori, profesori de liceu care nu cunoașteau nimic din activitatea învățătorului, iar ca președinți, oameni fără nici o suprafață culturală și fără nici o legătură cu școala primară și problemele ei.

Desorganizarea examenului de definitivat și-a ajuns apogeul în anul când s'a hotărât să fie ținut în reședința județului. In comisiile de examinare, majoritatea profesorilor habar n'aveau ce trebuia să asculte pe învățători. In aceste comisii învățătorimea și-a avut un reprezentant, lucru neprevăzut de lege și motiv serios de casarea acestor examene. Această măsură de altfel era și o știrbire a autorității Ministerului, învinuit de parțialitate de către anumiți reprezentanți ai învățătorimii.

Cu toate acestea lumea s'a declarat fericită, căci n'au fost nici 5% respinși.

A urmat apoi examenul de lichidare, care de către multe comisii a fost interpretat ca o simplă formă, și fiindcă candidații așteptaseră acest examen mai mulți ani, trebuia trecuți din oficiu.

Dar ca în toate faptele sociale, după ce se observă că în anumite lucruri s'a mers prea departe cu bunăvoința, urmează măsuri de constrângere, așa și cu examenul de definitivat din 1935. El a fost urmarea acestei firești reacțiuni.

Învățătorii obișnuiți cu indulgența comisiilor au întâmpinat acum (1935) voința hotărâtă a unor comisii *de Stat*, care n'au cunoscut ce-i intervenția prefectilor, deputaților și nici a prietenilor și au procedat cum le-a dictat conștiința.

Metoda aceasta dreaptă, dar severă, n'a fost desigur pe placul învățătorilor. In presă s'au deslășuit discuții vii, cerându-se revenirea la starea anterioară, mai blândă.

Nu discutăm dacă Ministerul a avut dreptate să procedeze astfel (fără o prealabilă avertizare) sau dacă *tema scrisă* a fost potrivită (*Miorița, analiză, fond și formă*). Ne mulțumim să constatăm că acolo unde comisia n'a fost indulgentă și nu s'a lăsat influențată, rezultatul a fost dezastruos.

Vina se poate atribui numai învățătorilor? Răspundem categoric și cu toată sinceritatea: *Nu!*

Vina este în cea mai mare parte a Ministerului și a școalelor normale care i-au pregătit.

Ministerul n'a creiat un corp de elită din profesorii școalelor normale. El n'a selecționat personalul de control după criteriile strict școlare, ca să aibă echipe de inspectori școlari care să poată fi povățuitori pricepuți și cu tact a tinerilor învățători, în primii lor ani de funcționare.

Nu s'a fixat în lege obligația ca cel numit să rămână pe loc, până la definitivat, ca să aibă continuitate în serviciul său.

Pentru buna funcționare a examenului nu s'a întocmit o *programă analitică* cu chestiuni de sinteză și nici un *regulament* de funcționare pentru un examen atât de important. Învățătorimea nu poate fi lăsată la placul și libera apreciere a unor comisii numite ad-hoc, care de cele mai multeori cer candidați-

lor lucruri de amănunt și lucruri inutile serviciului lor.

Candidații trebuie să știe precis ce li se cere și comisia asemenea ce trebuie să întrebe.

Nu s'a făcut schimb de profesori pe provincii, ca și ei să ia cunoștință de felul cum pregătesc pe învățători alte școli normale, decât aceea la care funcționează.

Cunosc profesori distinși, care n'au fost numiți niciodată în comisiile de definitivat; în schimb, alții inferiori, cari figurează în fiecare an.

Avem impresia însă că încetul cu încetul toate aceste lipsuri încep să fie înlăturate.

Legea din 1934 vine și fixează condițiile de prezentare a candidaților la acest examen.

a) Li se cere să fi predat cel puțin un an la o școală cu 7 clase. Obligația aceasta se completează prin cea dela litera b) art. 118, prin care li se impune să fi avut o frecvență regulată.

Mulți învățători nu și-au dat prea multă silință să aibă o frecvență bună. Elevii din cursul complementar, cl. V—VII, la multe școli, ani de-a-rândul, au venit care au voit.

c) Li se mai cere să conducă *carte individuale*. Înainte de a se compromite definitiv această chestiune, Ministerul va trebui să editeze un singur carnet și să dea instrucții cum să fie, treptat, completat.

Deocamdată avem o negustorie a carnetelor și nici un rezultat științific, căci pentru învățători și pentru mulți inspectori și revizori școlari carnetul este o formă în plus.

Dacă voim să studiem științific sufletul copiilor, atunci, trebuie să îngăduim și învățătorilor timpul de pregătire, să le dăm ocazie pentru aceasta și să le cerem numai ceea ce ei pot.

Cele mai multe fișe individuale sunt copiate unele de pe altele (o declară autorii pe copertă); cei deștepți adaugă lucruri bune și aplicabile, iar alții zăpăcesc pe învățători cu întrebări care niciodată n'ar putea avea răspunsuri corecte, căci părintele țaran adeseori nu-ți poate spune exact nici data nașterii copilului.

Dacă astfel este *realitatea*, se impune autorității să examineze această chestiune cu mai multă grijă și să ceară învățătorilor, atât cât pot și cât ar putea obține dela părinți și dela copii prin mijloace de cercetare *simplă*.

Căci noi nu ne putem gândi la dinamometru, esteziometru și alte aparate într'o școală în care fumul în loc să iasă pe horn se împrăștie în toată clasa, din cauza sobei îmbătrânite și a lemnelor verzi.

Punctul d), art. 118, este un stimulent puternic pentru activitatea extrașcolară a învățătorilor. Și aici, ca să nu cădem în banal, este *nevoe* de control și o îndrumare.

Până acum învățătorii și mai ales învățătoarele (fără supărare!) erau rugați să conferențieze la cercurile culturale. Astăzi ei se îmbie atât de mult, încât nu ajunge timpul. De ce această schimbare? Legea le cere *activitate*, nu numai *participare* la cercurile culturale.

Candidaților la examenul de definitivat li se mai cere să facă dovada că au predat la cursul de adulți, că au făcut cor cu elevii și că au propus lucrul manual.

Aceste 7 condiții ca să poată fi îndeplinite, se cere din partea învățătorilor o muncă statornică și încordată.

Dacă se va da și regulamentul și programa analitică propusă de noi (lucru înfăptuit în Franța) examenul de definitivat va deveni un mijloc serios de pregătire și verificare

a valorii personale și didactice a învățătorilor.

Pentru acest scop, autoritatea școlară va avea de partea sa pe toți învățătorii muncitori și dornici de progres.

Numai printr'o verificare cu mijloace juste, se va putea obține o ierarhizare a valorilor corpului didactic primar. Astăzi în foarte multe cazuri se întâmplă ca cei care au obținut târâș-grăpiș gradele în învățământ sunt puși să dea sfaturi colegilor lor mai bine pregătiți și mai harnici decât ei.

Dorim însă ca legea să se aplice treptat, ca cei interesați să poată

avea *timpul* suficient să-și dea toată contribuția lor la munca de ridicare culturală a satelor.

Paralel cu stăruința lor, se impune ca și autoritatea școlară să lupte pentru depoliticianizarea cadrelor de conducere ale învățământului.

Numai așa se va putea obține rezultatul scontat de legiuitor, prin reorganizarea examenului de definitivat.

În numărul viitor ne vom ocupa de examenul de gradul II și de inspecțiile în urma cărora se acordă gradul I și titlul de învățător superior.

NICU CĂPRIOARĂ

EDUCAȚIA NAȚIONALĂ

III. DATORII FAȚĂ DE TINERET.

Pedagogia pe care-o învățăm, strânsă în corsetul programelor și a rutinei, ignorează realitatea în așa măsură, încât creează copilului o lume nouă: trecătoare și lipsită de interes.

Ascultați pe copii și pe părinți altfel decât cu obișnuita gravitate a catedrei și veți rămâne surprinși cât de mari sunt grijile pe care le dă școala, cât de multe sunt neajunsurile ei, cât de izbitoare este deosebirea între ceea ce este viața și ceea ce face școala.

Iată o pildă:

Imi amintesc cum, la mulți ani după războiu, mă aflam în casa unui camarad mai vârstnic, pentru a întâlni un prieten comun. Ne lega pe toți trei buna prietenie a tranșeelor și a necazurilor.

Amicul care ne aduna pusese capăt studiilor odată cu terminarea liceului și-și îngropase idealul într'un modest post la prefectura județului. Doamne! Câtă sete de carte

fusese în sufletul său! Nu era de neam, nu era bogat și nu făcea politică. De aceea avansările le obținuse cu atâtea greutăți, că nu mai avea energia să se bucure de ele. În schimb se bucura de toate mulțumi-rile vieții de familie, alături de o soție înțeleaptă și plăcută și de doi copii, ca două lumini.

Fetița era o arătare primăvăratică. Ochii ei senini exprimau numai frăgezime și uimire. Moștenise de la tatăl său setea de învățatură și de la mamă-sa o gingășie a sufletului, care te înviora. O știam de mică, de când era un boț cu ochi, veșnic agitată, veșnic alergând de-a-bușelea și agățându-se de toate. Când o vedeam acum, nu mă puteam opri să nu mă mir: „Cum cresc copiii, bă-tă-i norocul!“ Iat-o pe Corina cu gimnaziul isprăvit. „Ca mâni îți bat peștorii la poartă, Sandule!“ Sandu zâmbea. El avea o răfuială cu viea-ța. Nenorocul său nu trebuia să iasă și-n calea copiilor. Orice s'ar întâm-pla, copiii săi trebuie să meargă la

Universitate. Atâția au mers, — și ai lui să rămână mai prejos!? Pentru nimic în lume!

Pe Corina o va face profesoară și pe Mircea inginer. — Mă cutremura gândul că fetița aceasta, de o puritate îngerească, va fi aruncată în haosul vieții unui oraș universitar. Părinții săi nu-mi împărtășeau temerea. Desigur că ei aveau dreptate, ca unii ce-și cunoșteau mai bine copilul. „Corina nu ne va face nici odată nici o mâhnire“, îmi spunea mama-sa, cu o siguranță care-mi împunea. „Nu ne va face nici o mâhnire, pentru că ne iubește prea mult. Aproape toate necazurile pe care le pot aduce copiii părinților sau învățătorilor, vin din lipsa de dragoste a unora față de alții“. Intre o mamă înțeleaptă și o carte de pedagogie, ascult mai bucuros pe mamă.

De altfel, mama Corinei avea o pedagogie de tot simplă, ca să poată greși. „I-am dat fetei mele toate bucuriile pe care le-am avut eu când eram ca ea, adăugă dansa, și toate bucuriile pe care le-am dorit atunci și nu le-am avut și *experiența vieții mi-a dovedit că era mai bine dacă le aveam*.“

Ceasurile lungi, pierdute împlinind ciorapii, într-o singurătate ucigătoare, sunt și astăzi un vis urât al vieții mele. Corina nu cunoaște această tortură a copilăriei; în schimb cunoaște bucurii care mie mi-au fost cu totul inuzitate: patinează ca o nălucă și înnoată ca o svârlugă; cântă, dansează, pictează. Nu va fi nici odată o artistă, dar toate le va face cu o plăcere care-i va umplea sufletul de mulțumire.

Învată bucătăria pe nesimțite, alături de mine și mi-e cea mai bună tovarășă în grijile casei.

Las-o o zi întreagă singură și ea nu va sta o clipă de geaba. Asta-îl totu: să-ți crești astfel copilul, încât să-și poată cuprinde fiecare ceas

al vieții cu îndeletniciri utile și plăcute. Dacă școala nu-l pregătește astfel, familia trebuie să-l pregătească. Mama Corinei știe mai bine decât deputații care vorbesc la reforma învățământului, toate necazurile școlii. Ea știe că lipsa fundamentală a școlii este că nu creează pasiuni în sufletul copiilor pentru îndeletnicirile practice, pentru cele artistice, pentru știință. Ceea ce nu se face complet, acolo, face ea, cu iubire și cu înțelegere, cultivând în sufletele copiilor săi, mai presus de orice, dragoste pentru o viață imaculată, credință creștină fără rătăcirii prin vechiul testament, dragoste pentru literatură, pentru minunile științei, pentru natură. Aveam de ce să regret că nu sunt multe mame ca a Corinei și că n'avem școli așa cum le voia aceasta femeie de bun simț: care să creeze în copii pasiunea muncii, a frumosului și a trăirii din plin a plăcerilor vieții, care sporesc robustețea lor trupească și sufletească.

Cu Mircea lucrurile mergeau mai greu. Îți făcea impresia unei coarde gata să plesnească în orice moment, atât era de plin de viață. Ca și în fetiță, părinții aveau încredere în băiat, dar și ochiul atent. Nici nu știi când pornesc băieții alături de drum, și ce greu e să-i întorci pe calea cea bună! Nici un pocăit nu mai revine cu sufletul întreg! Lui Sandu i-ar fi plăcut un copil aplecac cu mai multă dragoste asupra cărților, așa cum fusese el. Dar putea Mircea să răzbească cu învățătura, când avea atâtea de învățat, dar și atâtea de pus la cale? Învăța cât trebuia ca să nu facă supărare părinților, cu excepția matematicii, care-l captivase. Incolo: cel mai abil deslegător de rebusuri; cel mai bun cunoscător de mărci de automobile; o agendă vie a tuturor întrecerilor sportive și a campionatelor; un expert în aprecie-

rea stelelor de cinematograf. Ultimele dorințe: un radio, o motocicletă, o pereche de skiuri și așa mai departe. Băiatul acesta este nestatornic în ființă. În ultimii 5—6 ani a trăit cât n'a trăit tatăl său în 40.

La 11 ani era un autentic căpitan de haiduci și la porunca sa erau toți copiii mahalalei; la 12 ani devorase tot ce se putea găsi de Jules Verne în românește; își lărgise domeniul de investigații până pe colinele din preajma orașului și plănuia o expediție în Africa, bineînțeles fără știrea părinților; la 13 ani avea o bogată colecție de timbre, cu care începuse un comerț activ; la 14 ani își transformase echipa de haiduci în echipă sportivă, cu care făcea față tuturor întrecerilor de cartier. La această vârstă a comis, după părerea sa, cea dintâi infamie: a fumat. A aruncat țigara după primul fum care i-a înneecat răsufierea și zile întregi i-a fost greu sufletul de fapta aceasta, care i-ar fi întristat peste măsură părinții. Nu și-a revenit până nu și-a ușurat sufletul, mărturisindu-se cu lacrimi mamei sale. La sfârșitul clasei a IV a fost la concursul tinerimei: premiul II, o diplomă și un pachet de cărți. Cu ele și-a întemeiat mica bibliotecă, la care râvnesc acum unele dintre colegele Corinei. Din cl. V a început să fie mai atent la toate noutățile politice pe care le aducea tatăl său. Colegii săi erau deja împărțiți pe chestiuni politice. Firește, toți extremiști: unii de stânga, alții de dreapta. Propaganda comunistă i-a repudiat totdeauna, căci nu se împăca cu cavalerismul și curățenia sa sufletească. Asta nu-l împiedeca să nu admire inteligența colegului său Rubinștein, care făcea apologia vieții rusești și pe care, fără nici o răutate, îl numea bolșevic.

Dar delicateța sa sufletească îl făcea foarte sensibil și la brutalitățile

acelor tineri care cred că devastările și anarhia sunt expresia naționalismului desăvârșit, și... totuși, de aici au început neliniștile și anumite preocupări ale lui Mircea, care nu mai au nimic comun cu obligațiile școlarești.

Frământarea tineretului românesc n'a rămas fără ecou în sufletul său și fără să-ți poată aduce alte argumente decât ale inimii și ale instinctului, el s'a declarat partizan al lui „*numerus clausus*“. Pun prinsoare, pe ce poftiți, că mâine Mircea va fi sufletul studenției românești.

Incolo, bun, draguț, afectuos, atașat familiei sale. Ordinea de preferință în dragostea sa este: întâi mama și Corina, apoi tata. Amicul meu simte cum pierde terenul în ochii copilului: „*Dracul ăsta de băiat nu va pieri în lume*“ își spunea el. Să fi avut Sandu numai jumătate din îndemânarea și îndrăzneala lui fiu-său, unde-ar fi ajuns! Sandu știa precis că va veni în curând vremea când fiu-său îl va privi cu ochiul copilului bun, care-și compătimește părintele pentru o vieță ratată și totuși: umilința aceasta va fi suprema bucurie a sufletului său.

Priveam cu nesaț pe cei doi copii și mă gândeam ce ciudat și, în același timp, ce mângâietor trebuie să fie sentimentul transmutării tuturor gândurilor, a simțirilor și a năzuințelor, mai ales a năzuințelor neîmplinite, din sufletele părinților într-ale copiilor. Făclii care se sting; făclii care s'aprend.

În această stare de spirit m'a surprins și ne-a surprins intrarea lui Troțușanu, amicul așteptat. Cu el a răbufnit în mijlocul nostru tot trecutul, căci ne fusese în războiu un camarad fără pereche. Fiecare avea a-i mulțumi câte ceva, dacă nu chiar vieța și fiecare învășasem dela el, până la ce limite nebaneuite poate merge camaraderia. Pentru

plăcerea de a-l face cât mai viu în mintea cititorilor, trebuie să adaug că Dumnezeu îi pierduse măsura. Când a cuprins capul Corinei în palme, ca s'o sărute în creștet, am avut viziunea decapitării fetei, într'atât dispăruse chipul ei bălău în labele sale păroase.

În largul său pânțec încăpea pe vremuri mâncare cu care s'ar fi ospătat bine o familie grea.

După masa dela popotă, dejunul său continua acasă, cu o papară de 12 ouă, cu un ceain de mămăligă și cu un cofăel de apă proaspătă.

Incolo, nici somn, nici odihnă, nici lene și o inimă într'adevăr de aur. Mantaua sa era a noastră; pătura sa era a noastră; lucrurile sale erau ale noastre. Nu se poate să uit că într'o noapte geroasă, când tremuram ca vergeaua de criță, mi-a pus pe umeri și mantaua sa, el rămânând numai în veston. Spre sfârșitul iernii din 1917, când cel dintâi zăpor umflase apele Cașinului, el a făcut cea dintâi baie în apa care pentru noi n'ar fi fost decât ascuțșuri de brice. Îl iubeam și-l doream. Pentru nimic în lume n'ași fi lipsit dela întâlnire, mai ales că erau atât de rare vederile noastre.

În seara aceea ne-am lăsat cu toți furaji de amintirile războiului. Pentru Troțușanu războiul, cu toate pe-ripețile sale, era viu de tot și-l evoca cu atâta putere, încât pe toți ne scuturau fiorii groazei. Corina se făcuse mică lângă mamică-sa; Mircea era numai ochi și urechi.

Sorbea cu atâta nesăț vorbele lui Troțușanu, încât te întrebai dacă mai respiră.

„Măi băieți, adaugă într'un târziu Troțușanu, toate vitejiile văzute și trăite de noi nu plătesc doi bani pe lângă a ta, Sandule. Ți-amintești tu lupta dela Poiana Uzului? Ți-amintești tu nebunia cu care-ai înaintat? Ți-amintești cum în elanul tău te-ai

trezit tocmai în spatele armatei dușmane? V'amintiți voi retragerea întregii divizii vrăjmașe, cu sutele de morți și răniți, cu prizonierii năuciți de spaimă, cu arme aruncate, cu care răsturnate, cu tot aspectul jalnic al văii Uzului, vrednic de penelul unui Vereșaghin? Ei bine, toată biruința aceea cu care ne-am mândrit toți, ție și numai ție ți s'a datorat, Sandule. Ferice de voi, copii, c'aveți un asemenea tată! Emoția lui Sandu e la culme. A noastră le fel. Copiii sunt în culmea fericirii. Corina plânge și râde. „Tată, tu ai făcut asta?” izbucnește Mircea. „De ce nu ne-ai spus și nouă, tată?”

Bietul Sandu, de unde să știe el că aceste fapte ale trecutului ar putea interesa pe Mircea, într'al cărui suflet nu văzuse încă acea flacără a simțirii românești, care-l ardea pe el la 16 ani. Din seara aceea o punte se aruncase între cele două suflete.

Sandu prețuia cu toată inima calitățile fiului său. De un lucru îi băga vină și lui și școalei: l-ar fi vrut mai însuflețit pentru românism decât pentru sporturi. Iată că întâmplarea din seara în care i-a vizitat Troțușeanu, i l-a arătat pe Mircea într'o lumină nouă. *Nu simțirea românească îi lipsea lui Mircea, ci prilejuri pentru a o cultiva, pentru a o stimula, pentru a o face să vibreze cât mai intens.* Aceste prilejuri școala e datoare, mai mult decât ori cine, să le creeze. De aceea eu am socotit povestirea lui Troțușanu drept o lecție de educație atât de înălțătoare, cum nu primise Mircea nici una în cei șase ani de liceu.

Ceea ce se petrecea cu Mircea, se petrece cu majoritatea copiilor poporului românesc.

Cei care am făcut războiul ne-am întors obosiți; cei care nu l-au făcut pe front, au avut de îndurat și ei, destule mizerii. În orice caz și unii și alții dintre cei ce-am cunoscut su-

ferința ne-am trezit după război inutili și chiar incozi, atunci când ni-l reamintim. De aceea războiul a ajuns odios pentru toți. Dovadă: războiul recent n'a inspirat încă nimănui vre o operă de artă, de o valoare care să-i asigure veșnicia. Nu trebuie să uităm însă că războiul n'a fost un scop, ci un mijloc, pentru a realiza integritatea națională. Dacă privim această mare problemă sub toate aspectele sale, nu se poate să nu vedem că mai avem mult de lucru și că fiecare generație, — dar cea următoare mai ales, — trebuie angajată cu toată suma valorilor sale în opera de consolidare și de afirmare a rasei românești prin orice fel de propagandă constructivă.

Am greșit că n'am făcut din marea jertfă, adusă pe altarul întregirii neamului, Purgatoriul vieții românești. Greșim a doua oară, lipsind generația următoare de tot ce poate fi îndemn nobil și învățătură înțeleaptă a acestei jertfe. Lupta începută sub bicul mitralierelor și scrâșnetul obuzelor, trebuie continuată în ordinea spirituală și economică, până la desăvârșită biruință a sufletului românesc.

Din nefericire noi și când zic noi, înțeleg toată org. vieții de stat, i-am lipsit pe copii de un senz al vieții, care pe vremuri a făcut țaria noastră. Abandonat propriilor sale inițiative ori exemplelor de import, o bună parte a tineretului românesc s'a lăsat antrenat în direcția distracțiilor dubioase, a sportului excesiv ori a ideilor subversive. Dar i-am arătat noi alt drum? I-am arătat că viața trebuie să fie alta decât aceea înfățișată zilnic de ziare în rubrica crimelor, a furturilor și a fraudelor? Dar chiar conducătorii vieții publice, dat-au ei până acum un singur exemplu că sunt în stare să pună interesele educației națiunii române mai presus decât ale partizanilor po-

litici? S'au întrunit vreodată școala, biserica și familia în aceeași hotărâre nestrămutată de a se ocupa intens și continuu de această problemă fundamentală a educației generației tinere?

Singuraticile sforțări care se fac, nu sunt rezultatul munciș unei colectivități organizate, ci izvorăsc din surplusul de nobleță al unor incorigibili idealști.

Și cu toate acestea, trebuie să constatăm că instinctul sănătos împinge pe mulți dintre copiii noștri pe drumuri la al căror capăt se întrevede un nou ideal, capabil să redrezeze neamul nostru și să-l așeze în locul pe care astăzi, în Țara Românească, liberă și întregită, l-au acaparat străinii.

În tineretul nostru bun, așa agitat și dezorientat cum pare a fi, clocotesc energiile creatoare ale unui viitor care, fiind al lor, al tinerilor, ei trebuie să se sbuciume să și-l facă cât mai bun. Dar fiecare instituție de stat și fiecare Român conștient, trebuie să fie alătura de ei.

În primul rând biserica. Ea trebuie să le înțeleagă suferința și să-i însoțească pe asprul lor drum, îmbălnzind pornirile prea pătimeșe și binecuvântând toate silințele nobile, pe care generația nouă le face, ca să-și asigure o mai dreaptă împărțire a bunurilor și a grijilor vieții. Școala, la rândul său, trebuie să reia în toate manifestările sale, vechiul cult al patriotismului, acest izvor fecund și veșnic proaspăt, care a inspirat neamul românesc în tot ce-a înfăptuit mare și frumos.

Familia trebuie să adăncească și să desăvârșească în fiecare copil virtuțile care pot garanta prosperitatea națională și bună starea individuală.

Chintezentă a virtuților, credința și patriotismul sunt cele două can-

dele al căror foc sacru trebuie să-l aprindem în sufletele tinere.

Acest ideal, național și creștin, are marele avantaj de a fi în tradiția întregului popor românesc. Grație lui am cunoscut în trecutul nostru o generoasă revărsare de idei, care au rodit toate faptele mari care stau la temelia României moderne. Generație după generație, înaintașii noștri au sporit patrimoniul național, susținuți dela leagăn până la mormânt de credința creștină și de idealul libertății și al întregirii naționale.

Astăzi, când atâtea intenții de destrămare ne pândesc la hotare și înăuntrul țării, idealul care a încălzit sufletele părinților rămâne și pentru copii singurul instrument al consolidării și al prosperității naționale, la flacăra căruia trebuiesc călitate toate sufletele românești.

Pe acest drum părintesc, care este cel al credinței creștinești și al dragostei pentru Țară și Domnul său, tinerețea primăvărată și clocoțitoare, care ne urmează, nu poate cunoaște decât *biruința*.

DIMITRIE GOGA

COMUNITATEA DE VIEAȚĂ A SATULUI *)

— DUPĂ W. LATTEN —

Sociologul F. Tönnies în opera sa „Gemeinschaft u. Gesellschaft“ („Comunitate și Societate“) concepe satul ca o formă tipică de comunitate. Datorită delimitării spațiale și a limitării raporturilor sociale pe care le poate avea, satul e comunitatea tuturor oamenilor ce-l locuiesc și care duc din generație în generație același fel de viață.

Pentru a determina atitudinea țăranului în și față de comunitatea sa de viață — satul — ne vom ocupa de influența factorilor economici-raționali și ai celor afectivi-iraționali. Se vor atinge apoi și procesele de integrare și diferențiere care se desfășoară în interiorul satului.

1. Influența unei viziuni economic-raționale a vieții joacă, în comportarea sătenilor, un rol mai mare decât manifestările simțirii sau ale vieții afective. Lucrul acesta se observă mai ales la agricultori și viticultori, reprezentanții principali ai comunității satului. În satele depărtate de zonele de circulație agricultorul este silit să ducă o existență redusă, li-

mitată la munca ogorului său. În aceste sate agricultorul nu are timp pentru societate sau pentru a merge la întruniri și la cârciumi. Mai ales vara, țăranul se pune în contact cu „lumea mare“ numai prin citirea vreunei gazete seara.

Agricultorii au societăți cooperative, care sunt simple asociații de interese. Deși agricultorul știe că „spiritul“ acestor asociații e venit din afară, el le păstrează și se năzuiește să le folosească pentru satisfacerea intereselor sale economice. În această concepție economică „închisă“ trebuie văzută cauza lipsei de înțelegere și a împotrivirii multor țărani față de organizarea și inovațiile sociale care depășesc profitul lor imediat. După mărturisirea unuia: „Pentru banul tău dorești să ai ceva“... Reorganizările din comunitatea sa-

*) Satul, una dintre cele mai interesante forme sociale, a format, în ultimele decenii, obiectul unor întinse studii din partea sociologilor. Nu numai în țară la noi — unde s'au făcut întinse și importante cercetări monografice de către școala dlui Prof. D. Gusti și a dis-

tului sunt în mare măsură în funcție de scopurile economice, iar între formele de cooperare dintre săteni se înscriează claca, repararea drumurilor, etc.

În general agricultorul tinde să-și păstreze independența economică și să-și cumpere mașini și unelte proprii, chiar și atunci când nu le folosește întru totul. În privința aceasta e semnificativ cuvântul de ordine din Hunsrück (satul studiat de von Wiese): „Mai bine al meu decât al nostru“. Excepție fac numai satele în care țărani se asociază pentru a cumpăra o mașină de uz general. Această mașină nu este însă niciodată împrumutată celor neasociați la cumpărare.

În concluzie, concepția economic-rațională a populației sătești tinde să izoleze pe locuitorii singuratici ai satului. Numai în cazul dreptului de uzufruct și al ajutorului dat dela vecin la vecin întâlnim excepții de la această normă. Atitudinea economică a săteanului nu ia însă forme de împotrivire ca la oraș, căci afaceri-

țișilor d-sale colaboratori —, ci și în Apus și mai ales în America unde „sociologia rurală“ a luat o mare dezvoltare.

Intrucât învățătorii — în marea lor majoritate — trăiesc în climatul de viață al satului, ei sunt datori să cunoască științific toate aspectele acestei vieți pe care sunt chemați s'o inobileze și s'o îndrepte pe căile progresului.

În rândurile de față transcriem pe românește părțile esențiale ale capitolului final din lucrarea sociologului german *L. von Wiese*: „Das Dorf als Soziales Gebilde“ (München, Leipzig, Duncker-Humboldt, 1928), pentruca învățătorii, care se vor ocupa de această problemă să aibă o indicație în plus. Capitolul e scris de un colaborator al profesorului von Wiese, care a participat — împreună cu alți cercetători — la călătoria de studii făcută într'un sat din apropiere de Colonia (Köln) de către seminarul de sociologie al acestui profesor în cursul anului 1927. Rezultatele cercetărilor sunt cuprinse în lucrarea citată D. T.

le economice ale săteanului sunt mai puțin dependente de a celorlalți săgului sau pieței. Concurență în adevăratul sens al cuvântului întâlnim între țărani atunci când e vorba de prețuire și recunoaștere — aproape fiecare țăran are ambiția de a deține roadele cele mai alese în sat — și prea puțin în domeniul strict economic. Tendința economică a țăranelui merge în sensul dobândirii independenței și nu în direcția luptei reciproce*).

Mai intensă este dependența și legătura săteanului față de cămin, casă. Țăranul este legat de casă nu numai prin generațiile ce l-au premers, ci și economic, — datorită faptului că rareori îi este dată posibilitatea să-și întemeieze altă existență în sat. Casa este mai importantă decât agricultorul. De aci marea influență a tradiției.

Industrialismul a deșteptat în mulți fii de țărani dorința unor experiențe nouă. Ei văd în munca industrială posibilitatea unei vieți mai libere decât a părinților, — legați toată ziua de munca în câmp sau vie. Ei socotesc de asemenea că după ce se vor angaja în fabrici, uzine sau mine, vor putea să se întoarcă la țară. În acest fapt trebuie să vedem izvorul multor conflicte între generații. (La noi exodul populației rurale spre orașe a luat proporții imense după marelă război).

2. Lunga izolare a satului e foarte importantă în formarea unei ordini precise de viață. Datele economice și culturale, care se mențin aceleași de-a-lungul generațiilor, uniformi-

* La țăranul nostru simțul proprietății este foarte accentuat. În această privință e semnificativă replica unui țăran (care circulă și azi în satul meu natal) la un proces, pe vremea vechei stăpâniri, în care își apăra proprietatea spunând între altele: „Și stelele care răsar deasupra pământului meu, sunt ale mele“...

zează gândirea și acțiunea oamenilor. Vieța se ordonează în tiparele naturii și ale tradiției. Acest ritm de vieță naturală se transformă chiar într'un fel de constrângere socială, care se opune influențelor inovatoare. De ex., dacă un țăran se abate de la formele obișnuite de muncă, chiar obținând rezultate bune, este luat în zeflemea.

O opinie generală care se întâlnește aproape în toate satele e următoarea: țăranul nu trebuie să-și vândă ogorul.

Forța ordonatoare cea mai puternică a satului este opinia publică. Aceasta e determinată de ceea ce a rămas din vechime. Orice acțiune inovatoare și orice s'ar abate dela ceea ce este dat, formează obiectul unor considerațiuni speciale. În satele de agricultori de pildă, înoirile aduse în tehnica agricolă (cu privire la mașini și forme de muncă) constituie obiectul de întreținere al conversațiilor din atelierile meseriașilor și din cârciumi. Aceste două locuri sunt deosebit de importante în formarea opiniei publice. Fierarul și atelierul tâmplarului sunt locuri de întâlnire frecventă a sătenilor, care vin pentru mici reparații, comande, etc. Fiind siliți să aștepte, încing discuție asupra noutăților tehnice (care sunt apreciate și bârfite în același timp), asupra faptelor petrecute în sat (vînderea moșiei de către un țăran sau zidirea unei case de către altul, etc.). Omul pare a fi în sat supus judecății generale. În satele unde locuiesc lucrători industriali, raporturile acestora cu agricultorii ocupă mult opinia publică. În satele în care predomină agricultorii, vieța e privită numai din urghiul de vedere al țăranilor. Muncitorii industriali sunt considerați drept leneși și cheltuitori, — pentru că lucrează mai puțin decât agricultorii și își cumpără mobile nouă

și pentru că îmbracă hainele bune în zi de lucru și merg în aceste zile și la birt. În schimb, în satele în care predomină lucrătorii, agricultorii sunt considerați ca demodați, zgârțiți, nesociabili și murdari. Faptul are repercusiuni și în viața oficială; în unele sate iau parte la conducere în mod foarte redus agricultorii, în celelalte muncitorii industriali.

Aspră și neîndurătoare este opinia publică a satului în materie de morală. S'au referat cazuri în care fete cu reputație morală slabă și bârfite au fost scoase din sat. De asemenea și țăranii „îmbogățiți“ în timpul războiului au o faimă proastă și sunt „înconjurați“ și evitați. Când judecata satului s'a format în acest sens, ea urmărește unele familii din generație în generație; aparținătorii ei fiind priviți drept pungăși.

Măsura „considerației“ în sat o dă mărimea proprietății agricole și succesul în munca economică. În satele cu proprietate agricolă relativ egală, succesul este hotărîtor în formarea reputației. În satele cu mari diferențe în proprietate, cei bogăți sunt într'o oarecare măsură izolați, însă datorită faptului că aceștia fac parte din comunitatea satului se poartă prietenos cu ceilalți locuitori. Aci acțiunea de diferențiere a inegalității economice este mascată de accentuarea egalității.

Țăranii care au succes în munca agricolă sunt urmați în sfaturi și metode de lucru mai mult decât cei bogăți — față de care este desemnată o anumită opoziție.

Preotul se bucură în general de mai multă considerație decât învățătorul. Cel dintâi este mai mult decât conducătorul spiritual al satului; cel din urmă apare multora ca un funcționar aparținător statului. Învățătorul se poate întâlni cu locuitorii satului pe aceeași treaptă — chiar cu convenita „reticență“ a celor din ur-

mă — în vreme ce preotul își păstrează totdeauna distanța (socială) pe care o implică demnitatea sa.

Funcționarii n'au nici o influență în afară de cercul oficialității. Ei sunt priviți mai de grabă ca străini decât ca reprezentanți ai satului.

În tratarea proceselor de diferențiere socială înăuntrul comunității satului trebuie să se facă distincție între „elita“ persoanelor cu influență și „notabili“. Cei dintâi nu formează o grupă, ci au ieșit independent unii de alții din rândul locuitorilor satului. Notabilii dimpotrivă, par a forma o grupă distinctă, izolată și desprinsă din comunitatea satului. Invățătorul de ex., se numără mai curând printre notabili; însă influența sa e adesea redusă. Tăraniii înstăriți (cu succes în munca lor agricolă) se

numără puțin printre notabili și numai în măsură în care au avut influență în sat. Preotul aparține însă ambelor cercuri: și notabililor și oamenilor de acțiune și influență ai satului.

Un fel deosebit de a se distinge de restul sătenilor mai posedă unii țărani cu o mare experiență spațială. Ușurința de exprimare pe care au dobândit-o aceștia prin călătorii și vieață în depărtări este întrebuițată pentru a atrage atenția asupra lor. De asemenea și cei ce au luat parte la război par mai distinși în exprimare decât cei ce n'au fost „departe în lume“; însă se poate conchide că aceștia s'au încorporat total în ordinea de vieață a satului.

Trad. lib. de D. T.

INFLUENȚA MEDIULUI COSMIC ASUPRA PSIHICULUI

Orice organism vine înzestrat de la natură cu o serie întregă de trebuințe, tendințe și capacități care constituie echipamentul său nativ. Manifestările psihice ale unui organism nu pot fi concepute însă decât gândindu-ne la un raport: organism și mediu. Vieața, cu toate formele ei de manifestare, rezultă din interacțiunea dintre organism și mediu. Noi nu putem concepe vieața desprinsă de mediu, ca existând oarecum în sine. Împrejurările de mediu dau organismului posibilitatea de a-și manifesta tendințele și trebuințele, pe care le stimulează și pe care le poate influența.

Împrejurările de mediu, care pot influența vieața psihică, sunt foarte numeroase și variate, și în același timp foarte inegale în ceea ce privește capacitatea lor de influență asupra psihicului. Familia, școala, factorii economici, clima, anotimpul, altitu-

dinea etc., sunt factori care pot să influențeze manifestările psihice într-o măsură mai mică sau mai mare.

În mod general am putea împărți condițiile de mediu în două mari categorii: mediu cosmic (sau fizic) și mediu social. Noi, în cele ce urmează, ne vom ocupa numai cu o grupă restrânsă de factori din categoria mare a factorilor fizici sau cosmici. Anume vom încerca să arătăm în ce măsură vieața psihică poate fi influențată de către climă, anotimp și altitudine.

E. Huntington, autorul lucrării *Civilization and Climate*, pentru a arăta în ce măsură energia și inițiativa europeană sunt datorite condițiilor stimulative ale climei, compară caracterul europeanului din țările tropicale cu caracterul lui în zona temperată. În țările tropicale, spune el, voința slabă este din nenorocire o caracteristică pe care o pre-

zintă nu numai băștinașii ci și un mare număr din persoanele venite din Nord. Această lipsă de voință se manifestă în diferite feluri. În deosebi nesârghița, iritabilitatea, abuzul de alcool și plăceri sexuale pot fi considerate ca tipice.

Huntington arată influența climei asupra ridicării și căderii națiunilor. El propune ipoteza schimbărilor climatice pulsatorii, după care ar exista nu numai cicluri mici, ca și în perioadele de cinci ani, și cicluri mari cauzând perioadele glaciale, ci și cicluri intermediare de o lungime de mai multe secole. Clima oricărei regiuni tinde spre o extremă sau alta. Aceste schimbări influențează progresul națiunilor, cauzând declinul uneia sau ridicarea alteia. Clima Greciei, de exemplu, a fost aproape ideală cam pe la anul 400 I. H. însă a fost urmată de o rapidă degenerare dela 300 la 200 I. H. Malaria și-a făcut apariția. Ori se știe că malaria este una din acele boli cronice devitalizatoare care subminează inițiativa, pentru că cel care suferă de malarie, încă mulți ani după ce boala a trecut, va prezenta o energie scăzută, în comparație cu starea sa dinainte de boală. Nu se poate aștepta, prin urmare, mai multă energie și inițiativă dela o națiune în care secole de-a rândul aproape jumătate din membrii fiecărei generații au fost devitalizați de această boală. Nu este pură întâmplare că introducerea malariei coincide cu începutul declinului Greciei și Romei.

Pentru a ne putea da mai bine seama de influența climei asupra organismului trebuie să ne gândim la variația în culoare și statură pe care o prezintă popoarele între Equator și Pol. Diferențele psihice sunt mai greu de prins, însă pentru un cunoscător sunt și ele cel puțin tot atât de evidente. Locuitorii regiunilor cu climă caldă sunt în general nepăsă-

tori, fără ambiție, neinventivi, ușuratici, emotivi și pasionali. Ca o consecință a acestui fapt criminalitatea este, proporțional, mai frecventă în țările cu climă caldă. Mai amintim a locuitorii regiunilor cu climă caldă sunt în general predispuși spre speculație filosofică și religie. Ca o dovadă toate religiile mari își au originea în țările cu climă caldă.

Trebuie să menționăm că atât în regiunile cu climă prea caldă cât și în celea cu climă prea rece, locuitorii tind să devină neproductivi. Cu cât o rasă este mai aproape de pol cu atât se va utiliza mai multă energie vitală pentru a produce organismului căldura de care are nevoie, și prin urmare va rămâne mai puțină energie pentru activitățile care duc la progres și civilizație. În regiunile cu climă rece condițiile de viață sunt extrem de grele, de aceea timpul și atenția locuitorilor vor fi complet ocupate cu procurarea de hrană și adăpost. Cea mai potrivită climă pentru creație este clima temperată. Agresivitatea și vitalitatea, spune Moss, sunt mai mari la națiunile care trăiesc într-o temperatură medie ce variază între 50 și 70 grade F.; aceste națiuni au dus lumea spre civilizație și progres.

Datele de mai sus au fost verificate indirect prin cercetările asupra raportului dintre anotimp și eficiența la diferite activități mintale. Așa de ex. Dexter a făcut un studiu privitor la efectul anotimpului asupra exactității calculelor la funcționarii de bancă. Gradul de eficiență a fost calculat în erori. Concluzia la care ajunge Dexter este că cele mai multe erori au fost comise de către funcționari în lunile Octombrie, Noiembrie și Decembrie, și cele mai puține în Aprilie, Mai și Septembrie. Lunile de vară sunt de asemenea destul de bogate în erori. Cercetări similare

au fost făcute și de alți autori privitor la alte domenii de activitate. Concluzia pe care o putem scoate este că în orice domeniu de activitate cele mai bune rezultate se obțin în anotimpurile temperate.

Din observarea locuitorilor din regiuni diferite ca altitudine, se pot scoate deasemenea concluziuni foarte interesante. Diferențele sunt foarte evidente când comparăm omul de munte cu omul de șes. Vieța omului dela munte este grea, mijloacele de comunicație reduse și dificile. Cred că nu greșesc spunând că am putea găsi prin Munții Apuseni sute dacă nu mii de persoane care n'au văzut încă tren. Venind în contact cu alți oameni numai rareori, munteanul a devenit tăcut și introspectiv. El este bănuitor cu străinii pentru că este neobișnuit cu ei. Are puțini prieteni însă este extrem de loial față de ei. În general este fixat în ideile sale și este prudent față de orice fel de schimbare. Pentru a ne convinge de acest lucru să ne gândim numai la reacțiunea stărnită de schimbarea calendarului la oamenii de munte. Mai adăugăm că omul de la munte fiind mai mult singur are oportunități de autoanaliză și gândire. Singurătatea și condițiile grele de viață îl duc la o filosofie stoică a vieții. Un frumos exemplu îl avem în poezia populară Miorița.

Omul dela șes, trăind în alte condiții de viață, va prezenta un caracter diferit. În timp ce munteanul vorbește mai puțin și gândește mai mult, omul dela șes dimpotrivă se pare că vorbește mai bucuros și cumpănește mai puțin. Venind mereu în contact cu alți oameni, va avea multe cunoștințe însă puțini prieteni devotați. Văzând mulți străini nu e așa legat de obiceiuri și este, după

cum remarcă Moss, mai dispus decât munteanul să adopte ideile noi. El are mai multe interese și mai multe plăceri decât munteanul, și trăește o viață mai confortabilă. Mediul în care trăește fiind mai ospitalier, împrejurările mai puțin aride, el va evolua spre o atitudine epicureiană față de viață.

Trebue să menționăm însă faptul că influențele descrise mai sus (climă, anotimp, altitudine), după toate probabilitățile n'au schimbat însăși natura ereditară a individului respectiv. Omul dela munte este mai taciturn, mai meditativ, mai prudent etc. pentru că împrejurările de viață în care trăește îl duc la aceste manifestări. Dacă copiii lui însă, ar crește la șes, ei nu vor păstra calitățile locului de origină ci se vor schimba conform noului mediu în care au ajuns. Influențele pe care le exercită mediul fizic asupra organismului aduc modificări somatice și pot să producă modificări în conduită, dar plasma germinativă rămâne neinfluențată. Din acest motiv modificările cauzate de factorii fizici (sau cosmici) nu sunt ereditare, nu se transmit la urmași. După unii autori (din școala neolamarkiană) modificările cauzate de influențele de mediu ar putea deveni cu timpul ereditare. Majoritatea experimentelor care s'au făcut în această direcție, nu par să confirme însă această ipoteză. În tot cazul, chiar dacă acest lucru ar fi posibil, ca influențele de mediu să producă modificări care să devină ereditare, ar fi necesar ca influențele respective să se exercite în mod continuu asupra unui lung șir de generații.

Dr. ALEXANDRU ROȘCA

CÂTEVA METODE DE OBSERVAȚIE

În științele biologice, și mai ales în psihologie, cuprinde tot mai mult teren ideea, că fiecare specie animală trăiește într-o lume a sa specifică, Umweltul său (lume subiectivă împrejmuitoare), cum s'ar exprima Germanii. Acest Umwelt este strict condiționat de structura organică a fiecărei specii în parte. Altul e Umweltul unei cărțițe ce-și construiește galeriile complicate sub pământ, altul Umweltul unui vultur ce domină cu ochiul suprafața pământului. Dar chiar în sinul aceleiași specii, când avem de a face cu stadii metamorfice de evoluție, unul și același individ duce existențe fenomenale radical deosebite unele de altele. Câtă deosebire nu există între vieța unei omide și vieța unui fluture, deși în fond e vorba de unul și același individ. Omul, organism viu ca toate celelalte, nu scapă nici el de legea inexorabilă a Umweltului. Lumea pe care o percepem noi și în care acționăm noi este numai a noastră și numai noi o trăim în această formă fenomenală pe care o știm cu toții: culori, sunete, mișcări și așa mai departe. Nu avem decât să încercăm a ne închipui diferența între lumea noastră multicoloră și lumea unei cărțițe, în care numai două calități luminoase sunt perceptibile, întuneric sau lumină, fără culori, fără obiecte percepute vizual. Dar noi când vorbim de om, înțelegem în general omul matur, și foarte rar ne gândim la copil, care trăiește într-o lume mult deosebită de a noastră. Fiind într'un alt stadiu de evoluție decât omul matur, lumea copilului în mod firesc conține alte lucruri, cu alte semnificații ce de multe ori nici nu se apropie de ale noastre. Când un copil mic se servește de un ceasornic de buzunar ca de un ciocan pentru a bate cuie, noi sau că ne amu-

zăm sau că rămânem contrariați, fără să ne gândim că pentru acel copil ceasornicul ca instrument pentru evaluarea cantitativă a timpului nu poate exista încă. Ori, când același copil întinde mâna după lună, ne amuzăm de asemenea de acest act illogic, fără să ne gândim cătuși de puțin că din punctul său de vedere, copilul acționează foarte logic, orizontul lui fiind mult mai apropiat decât al nostru, care pentru a fi așa cum e, a trebuit să fie completat, pe lângă percepțiile vizuale, cu o bogată experiență chinestetică, de mișcări.

Pentru o prețuire justă și o înțelegere adecvată a lumii copilului, cu scopul de a-i asigura o viață optimă, datoria noastră de psihologi și pedagogi este să cercetăm cât mai amănunțit Umweltul copilului și nu al copilului în genere, ci al copilului în diferite stadii de dezvoltare, cu destul de frecvențele abateri și caracteristice individuale. Numai pe această cale vom putea amenaja copilului un mediu prielnic dezvoltării sale și-l vom crușa de o mulțime de turburări psihice, pe care nu rare ori le întâlnim în unele medii sociale și mai ales la organismele mai subred înzestrate biologiceste.

În științele biologice, și anume în ramura psihologiei și a pedagogiei, e mai mult de făcut de-acum înainte decât s'a făcut până acum în acest sens. Totuși Americanii și Germanii lucrează cu asiduitate și succes pentru a ne da o icoană fidelă a Umweltului copilăriei.

Metodele de cercetare sunt aceleași ca în toate științele, xperimentul și observația. Cîțitorul familiarizat într-o măsură oarecare cu psihologia modernă, le cunoaște în bună parte.

În rândurile ce urmează voi stă-

ruu asupra câtorva metode de observație, care, după cunoștința mea, nu au fost uzitate până acum la noi în țară.

Experimentul, pe lângă multiplele lui avantaje, are și unele dezavantaje. Dintre acestea cel mai mare e că poate produce între altele o stare de timiditate între subiect și experimentator, care poate avea repercusiuni nedorite asupra rezultatelor experimentale. Subiectului i se creează o situație puțin naturală, care la rândul ei îi alterează felul obișnuit de a fi. Firește însă un experimentator dibaciu știe să învingă această dificultate. Dar sunt domenii în viața copilului care nu se pretează ușor experimentului. Aceasta e viața cu adevărat copilărească a copilului, în cercurile copilărești, cu reacțiunile spontane și naturale față de situații concrete, oferite de mediul ambiant. Ce-l interesează pe copil din mediul său ambiant, cum utilizează, cum interpretează el acest mediu și ce atitudini ia față de el, iată probleme care foarte greu se pot supune experimentului. De exemplu, cum s'ar putea experimenta, ce înseamnă, pentru copilul dela oraș, strada cu toată bogăția sau sărăcia ei de lucruri și ființe? Este ea egală cu strada noastră a simplilor trecători ori prezintă ea aspecte nebănuite nouă, care însă pentru copiii ce-și petrec ceasurile de joc în ea sunt de însemnătate capitală? Ori, ce este curtea școlii pentru copil, cum se comportă el față de diferitele situații ce i le prezintă această curte? Toate acestea sunt probleme inaccesibile experimentului. Numai observația ne poate da răspuns la ele. Dacă ne ar întreba cineva că ce importanță practică au aceste probleme, noi l-am putea întreba, ca răspuns, câte curți de școală în țara românească sunt astfel asortate, ca să corespundă necesităților vieții copilărești?

Dar să revenim la observație. Nu ori ce fel de observație ne poate duce la cunoașterea acestor categorii de probleme din *Umweltul* copiilor. Ca și prin experiment, prin observație se poate crea o situație nenaturală pentru copil, interpunându-se, între el și lumea sa, persoana observatorului, care poate vicia caracterul original al reacțiunilor copilului. Observatorul, pentru a opera cu deplin succes în aceste probleme, trebuie să observe fără ca să știe copilul sau copiii că sunt sub observație. Numai astfel vom putea obține rezultate care ne redau sută la sută caracterele fundamentale din viața propriu zisă a copilului.

Iată trei metode de observație potrivite pentru adunarea materialului inaccesibil experimentului, chestionarului, testului sau altor dispozitive de cercetare: 1. Metoda observației întinse (*Dauerbeobachtung*, pe nemțește); 2. Metoda timpului mostră (*Time-sample*, pe englezește) și 3. Metoda observației la minut (*Flash light*, pe englezește).

Metoda observației întinse sau *Dauerbeobachtung*, cum i se spune în limba germană, constă în observarea subiectului sau subiecților timp nelimitat și pentru o durată cât mai întinsă. Cum s'ar aplica concret această metodă? Să presupunem că cineva și-a propus să studieze semnificația străzii pentru copil. Pentru aceasta își va alege într'un cartier oarecare al orașului (având în vedere, firește, și starea socială a cartierului respectiv și trăgând concluzii în consecință) o stradă unde obișnuiesc să se joace mai mulți copii. În fiecare zi va petrece mai multe ore (2 sau 3) în strada ce și-a ales pentru observație, necăutând cătuși de puțin să intre în relații cu copiii ce umblă pe acolo, și rămânând pentru ei nu numai strein, dar pe cât posibil și neobservat, sau cel mult

ca un trecător oarecare. Altfel ar putea deștepta suspiciunea copiilor. Va face observații la ore diferite din zi, stabilind care sunt orele în care se joacă și se întâlnesc mai mulți copii pe stradă. Iși va nota zi de zi ce fac, cum se joacă, unde se joacă, câți iau parte ș. a. m. d. Va nota necondiționat și vârsta copiilor ce cad sub observația sa. Un ochiu de psiholog experimentat în materie poate cu mare aproximație să-ți spună vârsta în ani a unui copil. Și orice observator, după oarecare antrenament, va ajunge la aceasta. Observatorul mai trebuie să fie familiar cu diferitele jocuri copilărești, să cunoască limbajul copiilor, pentru a nu avea dificultăți la notări. Acest fel de observație se poate extinde pe o durată de timp de o lună sau două, după cum observatorul socotește necesar. Un dezavantaj al acestei metode e greutatea observatorului de a se menține necunoscut printre copii. Prin vizite prea dese poate deștepta suspiciunile lor și aceasta nu este în interesul studiului întreprins. Acest neajuns se poate lecu în parte prin metoda timpului mostră.

Timpul mostră (time-sample). Se procedează astfel: la o oră din zi, totdeauna aceeași, observatorul trece prin sectorul său de observație și-și face observațiile timp de douăzeci de minute de exemplu. În fiecare zi observația are aceeași durată și se extinde de asemenea timp de o lună sau două, după necesități. Observatorul are mai multe șanse cu această metodă să nu fie luat în seamă de copii și să nu deștepte suspiciuni. Toată cercetarea poate avea strict caracterul unei plimbări. Observatorul notează exact aceleași lucruri pe care le-ar nota prin metoda observației îndelungate. Natural rezultatele sunt mai puțin extinse decât cele obținute prin metoda obser-

vației întinse. Această metodă se numește „timpul mostră” pentru că din timpul petrecut de copil în sectorul nostru de observație noi extragem zilnic numai o mostră, din care apoi prin sumare și elaborare statistică vom căuta să ne făurim o imagine globală despre vieța copilului în direcția cercetată de noi.

Observația la minut (flash light) se numește astfel, pentru că seamănă cu fotografiile la minut. Observatorul trece odată sau de mai multe ori la zi prin sectorul său de observație și-și notează tot ce vede în trecăt. El se confundă cu un simplu trecător și petrecerea sa pe terenul de observație nici nu durează mai mult decât a unui simplu trecător pe stradă. Este exclus ca copiii să-l mai poată bănuși de un eventual spion al jocurilor lor.

Dar observația se face așa cum am spus mai sus, adică în durate de timp limitate, nu numai pentru a nu deștepta suspiciunile subiecților observației noastre, ci pentru că aceste fracțiuni de timp, luate în fiecare zi în mod egal, permit o precisă și temeinică elaborare statistică. Și la acest fel de cercetare tocmai rezultatul statistic este interesant. El ne va da cea mai cuprinzătoare imagine despre *Umweltul* copilului privit sub un anumit aspect.

Pentru aceste feluri de observație cele mai potrivite locuri sunt străzile (fie la sat fie la oraș), parcurile, curțile școlare, locuri speciale de joacă ale copiilor etc. Firește un învățător care ar vrea să aplice în curtea școlii una din aceste metode (observația îndelungată sau întinsă s'ar potrivi mai bine pentru acest scop) nu ar mai putea îndeplini condiția de a rămânea necunoscut elevilor. Dar în caz că poate păstra discreția necesară, fără un amestec care ar provoca turburări în mijlocul copiilor, în stare să le denature-

ze felul de a fi, — rezultatele obținute ar fi nu de puțin preț.

Pentru a da cititorului posibilitatea de apreciere adecvată a rezultatelor obținute, voi încerca într'un

alt articol o fundamentare mai vastă a noțiunii de Umwelt, în lumina cercetărilor biologice de azi.

M. BENIUC

F I Ș A I N D I V I D U A L Ă

IN FAȚA PROBLEMEI

Așa dar, după cum am mai spus: în alte țări, de unde ne-a venit și nouă curentul individualizării învățământului, s'a început prin creierea unei atmosfere prielnice, în continuare a luat naștere o literatură care s'a ocupat de problemă sub toate aspectele ei, s'au făcut numeroase experimentări, s'a dat învățătorilor o mai bună pregătire în sensul acesta și punerea în aplicare a ideii a fost ca o urmare logică, ca o necesitate care s'a impus în mod firesc. Noi însă, după cum zice D-l Gabrea în lucrarea d-sale, Individualizarea Învățământului: „ca neam, trăim psihologia omului întârziat, care se simte neconținut obligat să se grăbească din dorința de-a sosi pe cei cari l-au întrecut. Noi nu ne mergem pe cărarea noastră drumul liniștit, cum și-l merg neamurile cari nu se văd întrecute de altele. Dar numai prin grabă și măsuri superficiale nu ne putem situa în locul pe care-l dorim“.

În ceea ce privește atmosfera, nu putem să zicem că nu s'a făcut nimic și la noi. Dar nu s'a făcut tot ceea ce e nevoie, tot ceea ce ar fi trebuit și-ar fi putut să se facă. Din pricina aceasta, pot zice, că puțini vor fi învățătorii cari vor complecta fișele din convingere sau din dragoste, mai mulți cari le vor complecta constrânși de legea actuală a învățământului primar și vor fi destui și de aceia cari nu le vor complecta de-loc.

Posibilitățile noastre nu sunt favorabile individualizării învățământului. Ia poștește d-ta și fă clase paralele cu copii dotați și supradotați, să vezi cum îți aprinzi pae în cap și-ți faci de lucru. Să vezi cum și-ar sosi scrisorile, mai ales din partea politicianilor, cari își vor recomanda rubedeniile! Și poștește de te împotrivește și nu îndeplini dorința vreunui unchiu deputat, să vezi cum o să-și rupă papucii „ca să te aranjeze“. La noi nu-i lucru așa de ușor de-a te apuca serios de treabă. Care e scopul către care tinde individualizarea învățământului? Orientarea profesională, adică fiecare la locul lui. Ce vrei ceva mai ideal din punct de vedere social? Căci, după cum se fac fel de fel de statistici și cam în cele mai multe cazuri noi suntem coada sau pe aproape de ea, bunăoară în ceea ce privește știința de carte, întrebuințarea săpunului, consumarea zahărului, etc., când s'ar face o statistică în care să se arate în care țară se ridică pleava mai sus, să vezi cum am fi noi fruntea, premiul I cu cunună!

Așa dar, ceva atmosferă s'a făcut, deci nu putem să zicem că n'am pus temelia individualizării învățământului. Un pas mai departe, dar cât de repede, să nu rămânem în urmă: cunoașterea individualității elevilor. Fișa. Se impune. Observăm elevii după cum ne permit împrejurările și greutatea și răspundem la întrebări după cum ne pricepem. Și pe ur-

mă?... Avem noi institute de educație — ca în alte țări — unde să trimitem copiii dotați? Dacă-i vor trimite părinții la vreo școală secundară, bine; dacă nu, vor rămâne acasă cu toată fișa noastră.

Ar trebui ceva. Înainte de-a se pune problema individualizării învățământului, să se pună problema cunoașterii individualității noastre ca popor. Să ne cunoaștem realitățile și posibilitățile noastre ca să putem lucra temeinic, nu să vorbim de individualizarea învățământului, ca să ne aflăm și noi în treabă. Nu găsești aproape o singură carte de pedagogie apărută în ultimul timp, care să nu vorbească de cece se face în Austria, în Germania, în America și să nu pomenească că la noi nu se face nimic. Desigur că exemplele bune trebuiesc apreciate și imitate, dar să nu uităm că Austriacii, Germanii sau Americanii lucrează după realitățile lor. Unde ai văzut d-ta Român să scoată panglici pe nas, să alerge pe sârmă vârît în sac, să mănânce grâmezi de ouă răscoapte sau să bea zeci de sticle de bere pe nerăsuflete. Românul, într'o măsură mai mare sau mai mică le admiră dexteritățile, dar nu le invidiază situația. Tot așa, mai acum câțiva ani ne venise în țară concursurile de frumusețe. Te cruceai când citeai în ziare serioase de fel de fel de „mis“, te uitai nedumerit la pagini pline de fotografii de domnișoare cu ochii asvârliți înspre unul din cele patru puncte cardinale și și mai tare te cruceai când vedeai în comisii — jurii cum li se mai ziceau — oameni în toată firea, oameni bătrâni și la locul lor. Zi să ferească Dumnezeu! Așa-i însă că n'a prins și că astăzi nu se mai aude nimic de-așa ceva, în țara românească? Așa-i Românul și e bine, dar ar fi și mai bine dacă i-ar da Dumnezeu totdeauna mintea cea de pe urmă.

Așa cu școala și cu educația. După ani de muncă și de studii, se creează un curent în străinătate. Indată i se prezintă învățătorului român, ca și cum i s'ar prezenta un obiect de comerț. Asta-i bun, asta-i cel mai bun! Și de unde să știe el care-i cel mai bun, dacă nu-i pregătit? Și ce poate să facă dacă sistemul nu se potrivește realităților noastre? Auzi ce zice D-l Gabrea: „La Dalton, în Statele Unite, clase, programe și manuale, în sensul obișnuit al cuvântului, nu se întrebuintează. Nici orarii. Școala are numeroase săli unde învățătorii își așteaptă elevii. Aceștia lucrează ce vor și când vor“. Nu-mi place să fac pe moș Ioan Roată, dar nu prea înțeleg. Se poate să fie în firea copilului atâta maturitate ca să știe el ce să lucreze și când să lucreze? Se poate ca un copil de școală primară să nu fie sburdalnic? Ori, dacă sunt lăsați să sburde, cum poate trăi învățătorul în haosul, în scandalul acela și la ce rezultat se poate ajunge? Iar dacă sunt atât de disciplinați încât fiecare se duce la locul lui, în liniște și se așează la lucru, atunci aceia nu sunt copii, sunt pitici și să mă ferească Dumnezeu să am în clasă astfel de elevi. Noi iubim copiii, adevărații copii, cari fac gălăgie până la venirea învățătorului povestindu-și tot felul de întâmplări, adevărații copii cari-ți răspund toți, odată, la câte-o întrebare; iubim copiii cari, primăvara, când deabia începe a se sbici pământul, cu câte-o minge ascunsă în sân, deabia așteaptă recreația.

Am citit odată, într'o revistă, că un Român s'a dus la un prieten al lui din America. Nu-mi mai amintesc anume, în care oraș. Ajuns la adresă, omul nostru sună și până să-i se deschidă, s'a întors să privească strada. În acel moment însă, ușa s'a dat în lături, fără să se audă vreo cheie răsucindu-se, nimic. Așteaptă.

să vadă persoana care i-a deschis și care să-l întrebe ce poștește, dar nu se arată nimeni. Crezând că stă în dosul ușii, înaintă în interior, făcând câțiva pași. Cât ai clipi din ochi, cineva nevăzut îi inhăță pălăria din cap și pardesiul din spate și i le așează frumos în cuer.

Omului începuse să-i fie frică. Mai înaintă câțiva pași, în neștire. Deodată se auzi un zornet de fiare și dintr'un perete înaintă o tavă pe care sta scris: „Cartea Dvs. de vizită!“ Întâi se uită nedumerit, apoi se scotoci prin buzunare repede, găsi una, o puse pe tavă și tava dispăru în perețe. Se uita mereu, în toate părțile și-și blestema în gând ceasul care l-a îndemnat să intre într'o astfel de casă. În acel moment, o ușă s'a dat larg într'o parte, poftindu-l să intre. După câțiva pași, se afla în camera unui copil care plângea, în leagăn. Se apropie de el fericit c'a întâlnit o vietate. Se auzi însă, iarăș un zornet de fiare, așternutul copilului care era ud se răsuci și veni altul, în loc, moale și uscat; iar dintr'o parte, o sticlă cu lapte, în vârf c'un biberon, se aplecă până la gura copilului care începu să sugă. Indată apăru și stăpâna casei, care invită musafirul pe un scaun. Se așează și d-ei și servi un ceai fără să se miște dela loc, numai tot răsucind la butoane.

Așa, un fel de „pune-te masă, scoală-te masă“. În fine, am citit de mult povestea asta și nu știu în ce măsură-i adevărată, dar știu că m'a impresionat mult toată întâmplarea, și mai ales mărturisirea dela urmă, unde vizitatorul acesta spunea sincer că-l cuprinsese un dor nebun de-o servitoare care sparge farfuri, de-un fecior care se împiedecă de covoare, de-o bucătăreasă care arde friptura, încât îi venea să răcnească ca un scăpat dela balamuc. L-am crezut și l-am înțeles. N'are nici un rost să răpești unei mame suprema

fericire și să te simți ca într'o casă vrăjită. Poate că Americanilor le place. Nu zic asta ca vulpea care n'ajungea la struguri. Sunt convinsă că nu-i în firea noastră. Mama româncă n'ar da un cântec de leagăn pentru toată mașinăria aceea care-arscâpa-o de multă oboseală, iar fata prinsă în horă n'ar da busuiocul de după ureche pentru o plimbare cu mașina cea mai luxoasă.

Să se pună problema proastei stări materiale a învățătorului român și să nu se treacă dela ea până nu se rezolvă. Să se ceară și să se obțină o mai bună pregătire pentru învățători. Să se rezolve problema programelor analitice prea încercate și-a claselor suprapopulate. În condițiile în care ne găsim în cele 30 de ore pe săptămână, deabia dacă apucăm să însăilăm materialul ce-l avem de predat, iar de studiul individualității copilului, în mod temeinic și serios, nu poate să fie vorba. Studiul individualității cere timp și pregătire. În sprijinul acestei idei cred că ni s'a impus în programul nostru de învățământ orele de „cercetarea prezentării elevilor“ și de „comunitate de muncă“. Orele de cercetare se scurg în convorbiri, dar în cele de comunitate ne-ar trebui mult material didactic și mult material de lucru. Ne-ar trebui, înainte de-a vorbi de streinătăți, să avem cel puțin în centrele mai însemnate un cinematograf al școlii și un film oficial în care copiii să vadă, să cunoască frumusețile și bogățiile țării noastre, să învețe să le respecte și să le iubească din toată inima. Să se rezolve problema organelor de control ca să nu ne mai vie în clasă un liberal sau un național-țărănist, ci un organ de control pregătit pentru aceasta. Vezi, cum pun eu țara la cale fără să mă întrebe nimeni! Cred însă că pentru asta nu-i nici o supărare. Vorba țiganului din pove-

te: „N'are tetea că ți-ar da, ia mai cere și-altceva“... Ne-ar trebui institute de educație unde să putem trimite copiii talentați, fără mijloace, dacă ne apucăm serios de studiul individualității. „N'are tetea“...

Sunten, în fața problemei. Să vedem dar, ce putem să facem, căci trebuie să facem ceva. Să lăsăm la o parte năimțurarea și spoiala. Căci ca să credem că putem, așa dintr'o dată să aducem la noi în țară sistemele de educație din Franța sau Germania, ca pe-o cutie de pudră Coty, trebuie să fii dela Chiajna, vorba unei profesoare de-a noastră. Fișa individuală este impusă astăzi în școala primară și complectarea ei este o condiție pentru învățătorii cari se prezintă la examene. Lăsând la o parte puțină atmosferă care s'a făcut pentru sprijinul ideii individualizării învățământului, putem să zicem că noi începem cu fișa și desigur că tot cu fișa vom și termina, pentrucă mai departe nu ne merge căruța. Scopul cel mare, orientarea profesională, se va ridica întocmai ca un val de fum care se va împrăștia și se va pierde în necunoscut. Și ajung iarăș la ce-am mai zis, că,

din toate datele adunate nu ne vom alege decât cu un interes crescut al învățătorului pentru viața sufletească a elevului său. Nici nu trebuie să ștăm noi prea mult asupra unei idei, s'o studiem atâta dacă-i bună sau rea, să ne punem serios și temeinic pe treabă că te pomeniești că tocmai când am lucra mai bine, în străinătate începe alt curent, și atunci, ce ne facem? Să răspundem la întrebările din fișe ca să nu se zică cumva că la noi nu se face individualizarea învățământului. Se poate controla. Ia du-te d-ta la toate școlile primare din țara românească, să vezi ce teancuri de fișe ai să găsești prin toate sertarele. Dar, pentrucă această idee a orientării profesionale, e atât de frumoasă, să ne silim, pe cât putem, să deșteptăm în copii conștiința valorii lor, să-i îndreptăm, cu sfatul, pe cât e posibil, pe calea pe care ar putea să fie mai fericiți, pentrucă, măcar într'un procent cât de mic însemnările din fișe să nu rămână literă moartă și pentrucă truda noastră să nu ne fie chiar degeaba.

(Va urma).

VALERIA MARCHIS
Învățătoare

ȘCOALA DE COPII MICI ÎN REGIUNILE DE LIMBĂ MINORITARĂ *)

Sunt însă pentru grădinile de copii de cari vorbim și alte câteva mijloace, cu un caracter special. Ele vor forma obiectul atenției noastre azi. Astfel: 1. *Limba de predare, limba românească*, constituie cel dintâiu element caracteristic. Ea este limbă nouă pentru copii. *Obiect de studiu și totodată formă* în care are a se îmbrăca toată viața sufletească a copiilor de limbă minoritară, în instituția de care vorbim.

*) Vezi: Satul și Școala No. 3—4 din

În ce privește chestiunea aceasta a limbii, a învățării ei, este nevoie să fixăm un principiu: *că a învăța o limbă nouă nu înseamnă numai a acumula un quantum de cuvinte, a îndopa copilul cu un cât mai bogat vocabular, ci de a-l face să-și însușească și modul de gândire, de judecare în această limbă*. Că nu e vorba de o înzestrare a memoriei crude a copiilor cu orice fel de cuvinte românești, ci e vorba de o deprindere ce trebuie să devină organică, pen-

tru a se putea exprima ei, în orice moment, în chip corect, *fără intervenția, nici cel puțin ca ajutor, a limbii de origină a lor*. În temeiul acestui principiu, atunci când predăm, când vorbim despre un lucru, despre o întâmplare, nu ne vom preocupa de felul în care ar putea spune copilul, aceeași noțiune, aceea întâmplare, în limba lui de acasă. *Cât mai puține traduceri, deci, dintr'o limbă în alta. Ci element verbal românesc viu, ieșit din observarea realității a lucrurilor, a acțiunilor săvârșite de copil, a însușirilor acestor lucruri, din punerea în activitate, la orice pas, a simțurilor, alăturare de care organul vorbirii va sta în neconținută vegheră, ca să nu-i scape nimic neetichetat cu vorba sau cu propoziția respectivă, în românește.*

O altă recomandare de făcut este: *ca ceace se predă să fie, cât mai precis, pentruca odată cu noțiunea, cu imaginea psihică, clară, să se întipărească în minte tot așa de precis și forma verbală: cuvântul.*

Ce exercițiu minunat se poate face la școală și se face cu privire la măsurarea puterii cu care și-au însușit copiii și noțiunile și cuvintele, dacă, în anumite răstimpuri, conducătoarea, adunând grămadă multe obiecte diferite, din cele instruite, ar cere ca să numească repede, cât mai repede, obiectul pe care-l ridică și invers! Se ia de pildă oul din grămadă și se cere a i se spune numele, numărul, apoi forma, culoarea. Se spune apoi un cuvânt oarecare, și copilul trebuie să ridice obiectul corespunzător. Rostirea să fie clară, precisă și din partea învățătoarei și din partea copiilor.

2. De aici, din acest postulat, deducem că: *învățătoare la asemenea școli, cu putere de influențare asupra creierii unui suflet nou, nu pot fi decât persoane cari cunosc bine, temeinic, clar, precis, limba de pre-*

dare. Nu ne trebuiesc învățătoare care să vorbească copiilor cu: „Spune *lu* mama, *lu* bunica“, „Am să *te* spun *la* fratele meu“, „Strigă *lu* Măria, să vină la noi“, „Dă-i *la* Nicolae acest lucru“, „Spune *lu* dansa“ adică în expresiuni de jargon, de stălcire a limbii. Nu sunt creatoare de limbă românească, asemenea învățătoare, oricâte diplome de școală normală ar prezenta. Aceste diplome rămân fără valoare, dacă titularele lor nu dau dovada printr'o utilizare justă a limbii române, că știu să respecte cel dintâiu bun sufletesc al nostru: limba cea curată. Păcatul unor asemenea greșeli e cu atât mai de evidențiat, cu cât știm că asemenea expresiuni de jargon, sunt lăuate a se întări și înmulți în presa zilnică și în publicațiuni ce inundă piața sub formă de foiletoane sau de broșuri ieftine, ba chiar romane. Să ne trezim! Să cetim limba frumoasă a clasicilor noștri; să o răspândim tot așa de corect și pe stradă, în adunări, în școală și în conversația noastră, pretutindeni, ca să ne curățim vorbirea de atâtea buruieni străine, precum am început a ne curăți și în alte domenii ale vieții noastre românești, de influențele și de produsele altor neamuri. Când au fost vremuri grele, vijelioase, pe capul neamului nostru, obidit, apăsător, jefuit, de nu-i mai rămăsese aproape nimic din agoniseală, două lucruri nu s'au putut lua: limba și sufletul ce via printrinsa. A trăit el, neamul, povestea filozofului grec antic Bias, care, neluând nimic din averea lui, când au năvălit dușmanii în țară, a răspuns unuia ce l-a întrebat de ce n'a luat nimic cu el: „Mi-am luat cu mine sufletul și acesta mi-e cea mai mare avere!“

Nu ne trebuiesc cu atât mai mult și chiar deloc învățătoare cari, deși au diplome de școală normală în mână, nu și-au însușit temeinic lim-

ba română, ci predau în școlăle de copii mici în forme ca acestea:

„Am un case mititiche,
 „Din micuțe-i sobe,
 „Fumul se ridiche,
 „Are un grădinițe,
 „Cu trei copacei,
 „Și un mic portițe,
 „La intrarea eal“
 „Ste pe scheun,
 „Cu ochi mari albastru,
 „O miche gurițe,
 . . .
 „Tot e mititel
 „La căsușo me“.

Sau ca aceea, care, povestind după un tablou, despre 2 copii rățăciți în pădure, se exprimă astfel:

„Iulicico și Ionocico a mers în pădure. N'a putut manince nimeni. A betut ușa“ (A bătut la ușa).

— Dragă baba, noi suntem foarte foame (Ni-i foarte foame).

„A dat baba colacă“.

„— Tu, Iulicico și Ioncico, acuma duce. Baba a vrut să pune în cuptor. Iulicico și Ioncico a mers acase. Mama și tată a fost foarte bucurate“ etc.

Este nevoie prin urmare, de o *selecționare a elementelor ce merg în aceste regiuni*. Este nevoie și de un control des. Mai este nevoie de o fixare la post obligatorie pentru cel pușin 3 ani, a învățătoarelor din asemenea locuri. Dar este nevoie ca și Statul să poarte mai multă grijă, sub orice formă, de elementele didactice ce au curajul, însuflețirea de a merge în asemenea regiuni. Grijă pentru instituție și personal. Nu e mult când se dă 50% din salariu în plus. Acești 50% să se calculeze însă la totalul salariului, pentru învățătoarele provizorii și definitive. În loc, adică, de 2000 lei, să fie 3000, pentru titularele provizorii și circa 3900 pentru definitive. Sacrificiul Statului să fie în raport direct cu sacrificiul învățătoarelor. Aceași

condiție și pentru comitetele școlare, ca să dea toate mijloacele bănești pentru buna întreținere a școlălelor.

3. La școlăle de copii mici din regiunile minoritare, o condițiune specială de lucru o constituie *metoda de predare*. E specială nu atât din punct de vedere al felului ei, că, adică, altele ar fi elementele de predare, cât, că unele din aceste elemente, *etape, trepte constitutive ale metodei, trebuiesc intensificate în graiul lor de aplicare*, după alte norme decât la școlăle de copii români.

Metoda va fi directă, pentru ca elevul să fie în nemijlocită apropiere cu obiectul de tratat, înregistrând imediat cuvântul ce exprimă numele, însușirile, părțile aceluși obiect. Aceasta-i calea naturală, prin care s'a învățat limba maternă de către copil și prin care se va învăța, deși mai încet și luptând cu greutatea multă, limba română, în școlăle de cari vorbim.

Dacă n'ar fi acele greutăți, cum sunt: mediul familial și cel social, și dacă punerea copilului în contact cu școlă s'ar face mai de timpuriu, de pe la 2 ani*) și ar fi continuă, atunci metoda nu ar pune-o în situație pe învățătoare ca, în unele împrejurări, să facă uz și de *limba maternă a copilului*. Una din aceste împrejurări este aceea când educatoare și copil se întâlnesc pentru prima dată și când se fac începuturile școlarității. Acel raport de cunoștință, de recomandare, de apropiere nu se poate exprima decât într'una din limbile: cea română, a învățătoarei sau cea maternă, a copilului. Cine va deschide conversația? Învățătoarea va căuta să-l întrebe: „Cum te cheamă? Vrei să te joci cu copiii? Mai ai frați? etc. și-l va invita cu: vino încoace“; cu „ele tucă“ (bulg.) „ghelbur

*) Când vor lua ființă și cămine de copii după cum prevede și legea înv. public și cea a înv. particular.

da" (turc.); „komm her" (germ.) „gyere ide"! (ung.) „stai aici!" Necesitatea unei asemenea conversații o va sili pe aceasta, pe învățătoare; să facă uz, fie că știe mai dinainte, fie că își va însuși elementele necesare, din limba maternă a copilului, până când se va face o apropiere între ei și până ce copilul se va deprinde să răspundă întrebărilor de rigoare: „Cum te cheamă? Ce este acesta, aceasta? și cu formulări de propoziții ca: „Pe mine mă cheamă... Aceasta este..." Că așa s'a procedat, că așa e și firesc, o dovedește experiența tuturor învățătoarelor ce sunt sau au fost în localități cu minoritari. Dar numai atât pentru învățământul din clasă în limba copilului. Nimic mai mult sau nimic prea mult!

Totuși, învățarea în oarecare măsură a limbii mediului ambiant, în limitele acestui strict necesar, îi va mai folosi învățătoarei, pentru a lua contact cu mamele copiilor, câstigându-le la început, prin acest singur mijloc, simpatie. Simpatia se va câștiga și prin bunătate. Prin bunătate se deschid sufletele și se înfrățesc în chip instinctiv. Îi va folosi limba populației și mai apoi, pentru atunci când, de comun acord cu colegele și colegii din învățământul primar, va lucra la predarea limbii române, la lucrul de adulte, deșteptând interesul pentru limba noastră vorbită și scrisă și mai târziu pentru literatura noastră. Va veni timpul bibliotecilor. Intrevedem acel timp în care foștii elevi ai școalelor de copii mici și ai cursului primar, buni cunoscători ai limbii române, cu gustul deșteptat pentru lectura în românește, îmboldiți și de dorința părintilor lor, fraților, pe cari i-am cultivat în spiritul limbii noastre, așa cum am arătat mai sus, vor cerceta bibliotecile școalelor sau ale societăților culturale românești; vor

urmări cu interes ce este românesc.

4. *Metoda de predare va trebui să facă uz la aceste școale de copii minoritari de cât mai dese repetiții a cunoștințelor ce se învață.* Dacă repetiția este mama studiilor în genere, la școalele de copii mici minoritari, ea este un factor de mână întâia. Ea leagă temeinic cuvântul de imaginea psihică, ea încheagă cuvânt de cuvânt, ea dă puțința unei profunde înrădăcinări a materialului lexical și tot ea înlesnește dexteritatea întrepătrunderii în variate chipuri a elementelor psihice și a unor formațiuni de variate asociațiuni de cuvinte. Ea va fortifica acele centre de asociațiuni de gândire și vorbire, de cari s'a făcut mențiune într-o conferință anterioară. De aceea sunt atât de necesare exercițiile de conversație, înaintea fiecărei lecții noi, asupra celor mai vechi. Tot de aceea și exercițiile de conversații aplicative, multe, după orice fel de lecție nouă, de orice fel ar fi aceasta: de intuiție, de desen, modelaj, joc, gimnastică, etc.

5. *Un alt factor de seamă, legat de metoda de predare, directă, este vorbirea în cor, este rostirea de totalitatea copiilor a unui cuvânt, a unei propoziții ce li s'a dat ca lucru nou.* Acest fel de rostire cu acea muzicalitate sau, mai bine zis, acea sonoritate, ce aduce temeinice consolidări a cuvintelor sau propozițiilor învățate, și constituiesc acel element psihologic, de antrenament la lucru pentru unii din copii, mai nou veniți ori mai puțin îndrăzneți. Este o activitate a colectivității, ce dă stimulent de muncă individului care n'ar îndrăzni să facă singur, când e provocat; intră în joc, în acest fel de vorbire, simțul de imitație și de acest lucru trebuie să se țină seamă mult. Vorbirea în cor, în felul indicat de mine, nu trebuie neglijată. Ea poate constitui chiar un exerci-

fiu pregătitor de cânt. Rostirea într-un același ton, uneori mai sus, alteori mai jos, uniformizează vocile, fixează accentul natural al cuvântului, deprinde copilul cu ritmul. Se utilizează în clasa I primară, la deprinderea literelor, la citit chiar, ca mijloc de stimulare și de control.

Muzica însăși a fost în primele timpuri, vorbire în cor; deci e ceva foarte firesc, să se întrebuințeze în forma indicată mai sus un asemenea fel de vorbire*).

Neutilizând în măsură cât mai mare repetiția ca și vorbirea în cor și mai ales pe cea dintâi, învățământul limbii ar fi superficial, oricât de bună metodistă ar fi învățătoarea. Cuvintele câștigate de copil, prin slabele lor rădăcini, prinse numai în orele de lecțiuni, ar fi ușor smulse de vântul ce neconținut, în restul timpului, bate de acasă, de pe drum, din mediul satului, sub forma de conversații în limba maternă a lui. Pot cita ca o exemplificare a celor spuse despre insuficiența repetării, acele multe cazuri de școale, de copii mici și primare, unde întrebările cele mai frecvente, mai firești, pe cari le pui, ca să te apropii și tu, organ de control, de copil, precum: „Cum te cheamă pe tine? Ți aduc răspuns ca acesta: „Pe tine te cheamă (sau chiar „ceamă“) Raduly Ianoș, Borodi Ștefan, Stoicef Coliu sau Schäfer Iohann“. Ei nu vorbesc în persoana I, cum le ceri, ci în persoana a II.

*) Atrag atențiunea că nu în cor în sensul acelei procedări prin care se lasă copiii, să răspundă în chip colectiv, pe întrecere, într'o larmă neplăcută, asupra unei chestiuni nouă, în fața căreia ei se găsesc pentru prim dată, și ca să judece și să răspundă răspunsul potrivit. E o procedare ce se transformă de cele mai multe ori în desordine; este prilej, pentru unii, cei mai vioi, de a răspunde indisciplinat, iar pentru alții, de a se sustrage dela efortul de gândire cerut și așteptat de învățătoare. Suntem împotriva unui asemenea libertinaj.

La o asemenea școală, dovedești imediat că *învățătura* copiilor nu e ceva organic, ci o mecanizare fără nici o urmă trainică pentru limba română; că învățătorul nu s'a preocupat prin repetiție de aprofundarea cunoștințelor.

6. *Ca o încheiere a seriei mijloacelor menționate, găsim a releva frumoasele rezultate ajunse de multe învățătoare, în ce privește sporul în limba română, prin acel indemn neconținut, prin acea încurajare ademenitoare, date copiilor, ca să vorbească în clasă, în recreație, pe stradă, chiar acasă, întru cât se va putea, numai românește. Indemn și încurajare neconținut supravegheate în executarea lor de ochiul veghetor al învățătoarei și puternic susținute de simpatia pe care și-a câștigat-o dânsa din partea copiilor. Toată admirația pentru acestea!*

7. Dacă mai adăugăm la cele spuse și faptul că cele mai multe caută să ia contact cu mamele copiilor, că, în plimbările prin sat, întâlnindu-se cu copii, le vorbesc câte ceva, îi „agrăește“; că tocmai pentru fortificarea rezultatelor în limba română și pentru a creia o opinie tot mai favorabilă școalei, din partea părinților, organizează frumoase serbări școlare și naționale, ca o urmare firească a muncii pe care o depune zilnic, în conformitate cu programa, atunci soocotim că învățătoarea a știut prinde secretul deschiderii sufletelor celor mai aprige, că a ajuns să învingă piedicile cele mai grele, ori din ce parte i s'ar pune în calea sa.

În asemenea școale, controlul e făcut de însăși satisfacția tuturor celor din jur: învățătoare, copii, părinți, comună. Directorii școlilor primare de stat despre cari se spune — uneori cu drept cuvânt — că sunt ostili școalelor de copii mici — vor respecta o asemenea muncă, iar

cu ocazia alcătuirii bugetelor ei nu vor mai pune piedecile de cari se plâng multe conducătoare. Organele de control, ele însele, convinse de rezultatele pozitive, ce găsesc la școală, nu vor putea face altfel decât să scrie în procesele verbale, cu toată obiectivitatea, mulțumirea lor deplină, după care umblă inșetoșate, ca s'o aște și s'o comunice autorităților superioare. Fie ca asemenea rezultate să se culeagă de fiecare școală de copii mici! Fie ca opera de apropiere a populației cu limba minoritară, de interesul statului nostru, care Stat dorește armonia între cetățeni, susținută fiind și de unitatea de limbă, să se îndeplinească spre binele general!

Fie ca, în viitorul congres, să putem auzi pe cineva din învățătoare, ca o expresiune a dorinții tuturor aceloră cari lucrează în mijlocul popu-

lațiilor minoritare: „Am făcut mai mult decât a crezut și sperat conferențiarul din 1935 asupra chestiei limbii române, în congresul din 1935” și să ne afirme: „Am creat un mediu foarte favorabil, în comunele minoritare, pentru tot ce este românesc! Am făcut ca, odată cu înzestrarea copiilor cu deprinderile morale, religioase, cerute de scopul educativ al școlii, odată cu întărirea puterilor fizice și a celor intelectuale, exercitate prin multe ocupațiuni, să-și însușească deplin, în urma puterilor de înțelegere, simțire și acțiune, *acea curată dragoste de țară și de rege. Acea dragoste simbolizată pentru sufletele lor inocente, prin tabloul M. Sale și prin tricolorul, căvora li se închină ei, în fiecare zi, așa cum din datorie creștinească, se închină lui Dumnezeu!*”

P. R. PETRESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CHESTIUNI DIDACTICE

MUZEUL ȘCOLAR

Muzeul școlar cuprinde obiecte ce stau în serviciul învățământului teoretic și el nu poate lipsi de pe lângă nici o școală primară. Necesitatea muzeului este impusă de principiul intuiției ce stă la baza legii psihologice: *nimic nu e în suflet, ce n'a trecut prin simțuri și cu cât o idee a trecut prin mai multe simțuri, devine mai durabilă în sufletul copilului.* Această lege trebuie observată integral în învățământul primar, căci drumul către abstracțiuni începe de la concret.

Cel mai bogat și mai real muzeu este natura. Muzeul organizat la școală înlocuiește natura, când timpul ni-e prea scurt sau anotimpul impropriu pentru excursiuni, iar materia curentă de învățământ cere intuirea obiectului.

Din aceste considerațiuni, înființarea muzeului școlar și folosirea lui ar trebui să aibă loc de frunte în programa analitică a școlii normale. Vom arăta pe scurt cum se înființează și organizează un muzeu școlar.

Un edificiu școlar ar trebui să aibă neapărat o sală pentru muzeu. În lipsa acestei săli, muzeul se poate aranja în cancelaria școlii. Obiectele de muzeu se păstrează în dulapuri. Un muzeu existent în orașul din apropiere arată cum să fie făcute dulapurile.

Inceputurile unui muzeu se fac cu copiii de școală. Ca să-i pregătim sufletește pentru acest scop, vom face o excursiune cu ei la un muzeu din orașul cel mai apropiat. După aceasta vom lua cu ei hotărîrea să

înființăm un muzeu și la școala noastră, care să fie al nostru. Obiectele le procurăm pe două căi: α parte, cea mai mare, o colecționăm cu elevii din mediul înconjurător, iar altă parte o confecționăm noi, fie cu elevii în atelier, fie la maestrii din sat.

Înainte de a ne apuca de un muzeu, să ne gândim cum îl organizăm, cum grupăm obiectele din el. Le vom grupa în felul următor:

1. Muzeul de științe naturale.
2. Muzeul de fizică.
3. Muzeul etnografic-cultural.

Vom trata pe rând pe fiecare dintre acestea.

1. *Muzeul de științe naturale.* Aici vom colecționa obiecte din cele 3 domenii ale naturii: domeniul *zoologic*, domeniul *botanic* și domeniul *geologic*.

Din domeniul *zoologic* vom colecționa animale mărunte, caracteristice din localitate și jur, pe care le vom împăia sau pune în spirt. Pentru împăiatul animalelor, aici la Sibiu am organizat un curs de împăiat pentru învățători pe cari i-a instruit un coleg al lor care a luat parte la un astfel de curs organizat de stat. Cheltuelile s'au purtat de Comitetul școlar județean.

Se pot împăia: O grupă de păsări cântărețe, *folositoare*; o grupă de păsări *răpitoare* sau *stricătoare*; apoi mamifere mai mărunte grupate ca mai sus.

În spirt: Șerpii ținutului; grupați în șerpi veninoși și șerpi neveninoși. Reptile, pești, moluște, etc.

Insectar: Insectele principale ale ținutului, *folositoare* și *vătămătoare*. Acestea se vor grupa în insecte care fac rău animalelor, cerealelor, pomilor, arborilor. Insecte folositoare (cu produsele lor).

Ierbar. Din domeniul botanic vom așeza în ierbar tot ce este caracteristic locului și de care vom avea nevoie în sprijinul învățământului.

Cereale din diferite epoci ale creșterii, exemplare sănătoase, exemplare vătămate de insecte și exemplare bolnave de diferite boale criptogamice. Bureți veninoși, bureți buni de mâncare. (Aceștia să se facă mai bine din plastilină sau lut și vopsiți). Mușchi, lichenii. Plante medicinale, plante veninoase; acestea după importanța lor, cu frunze, flori, fructe presate, rădăcină. Flori de grădină, asemenea. Semințe de diferite plante; grăunțe de cereale: secii, normale, selecționate. (Acestea pentru cursul supraprimar). Semințele se vor păstra în sticlute de circa $\frac{1}{2}$ dl. (se găsesc în comerț).

Crenguțe de pomi cu frunze și flori, sănătoase și bolnave (criptogame-insecte). Tot la fel arborii locului. Bucăți de trunchi de copaci (esență nobilă, esență ordinară) tăiate orizontal, vertical, oblic.

Notez că filele ierbarului să fie numerotate și cuprinse într'un index alfabetic după numele plantelor, ca să poată fi căutate ușor la caz de nevoie.

Din domeniul *geologic*: Pietrele și rocile caracteristice locului; minele și metale. Felurile pământului (în sticlute, pentru materia de învățământ a cursului supraprimar). Felurile formațiuni geologice.

Ingrășăminte artificiale (chimice) pentru cultura pământului. Acestea se vor păstra tot în sticlute și se vor așeza aici, căci stau în strânsă legătură cu pământul și plantele. Toate sticlutele vor fi etichetate.

Muzeul de științe naturale poate fi împărțit în 2 grupuri: 1. grupul claselor I—IV primare și 2. grupul claselor V, VI, VII supraprimare.

Toate obiectele acestui muzeu vor purta în catalog data și locul provenienței, numirea populară și științifică.

Muzeul de fizică. Aici intră toate aparatele care demonstrează legile fi-

zice și dintre care unele pot fi făcute cu elevii în atelier sau la măestrii din sat, iar altele se procură din comerț.

Amintesc câteva: Clopotul cufundător, perpendicularul, cumpăna de apă; pârghia cu brațe egale (cumpăna), pârghia cu brațe neegale (zeci-malul), scripetele, planul inclinat, șurubul; vasele comunicatoare, vasele capilare, pompa, barometrul; inelul cu glob, termometrul, locomotiva; oglinda, lentila convexă și concavă, prisma triunghiulară; potcoava magnetică, compasul (busola); câteva aparate în legătură cu electricitatea.

Tot aici se pot adăuga și obiectele ce formează materialul intuitiv geometric, ca: suprafețe de diferite forme geometrice, tăiate din scândură sau carton, apoi corpurile geometrice făcute din carton sau lemn. Metrul, kg-ul, litrul.

Poate tot aici ar fi locul să amintesc și câteva *aparate pedologice* indispensabile pe care să le aibă școala primară în serviciul învățământului. După progresele pedagogice științifice de azi, nici nu se poate închipui un învățământ *pedagogic* făcut fără ajutorul unor aparate.

Între acestea, cel mai important îl găsim *cântarul zecimal* cu capacitatea până la 100 kg. Cu ajutorul lui vom cântări copiii clasei noastre de 2 ori lunar. Vom găsi că unii copii staționează în greutate, alții chiar scad. În felul acesta vom înțelege de ce unii copii slăbesc la carte, se înrăiesc. În organismul lor, se petrece ceva anormal, sufer de ceva fără să știe nici ei. Pe aceștia îi vom trata ca pe copiii suferinzi și îi vom arăta medicului. Fără de această cântărire facem multe greșeli în educația copiilor.

Al doilea măsurător pedologic ar fi un *metru de pânză (panglică)* de care folosesc croitorii. Cu acesta măsurăm circumferința toracică cu plă-

mâinii plini de aer și goliți de aer, circumferința craniană și distanța între umeri.

Alt măsurător este *auxonometrul lui Godin*. Acesta este un antropometru asemănător aceluia cu care se măsoară recruții la recrutare. Se poate face în atelierul școlar. Cu *ergograful*, care de asemeni se poate face în atelierul școlar, măsurăm timpurile de oboseală. Cu *spirometrul* măsurăm capacitatea vitală și cu *dinamometrul* forța muschiulară.

Aceste 6 aparate, care afară de cântar, nici nu costă prea mult, ne vor ajuta mult în raționalizarea activității noastre pedagogice. Într'un registru vom purta notițe de fiecare măsurătoare și ne vom sfătui cu părinții și cu medicul pentru îndreptarea stărilor anormale ce se ivesc la copiii ce ne sunt încredințați să-i creștem.

Muzeul etnografic-cultural.

Acest muzeu nu stă în strânsă legătură cu învățământul primar, deși servește și acestuia, ci are mai ales scopul de a aduna și păstra la un loc întreg produsul de creație spirituală a populației din localitate, ca acest produs să nu piară, cum se întâmplă de obicei la noi Români aproape peste tot.

Pe acest tărâm stăm între cele din urmă popoare și lipsa de respect a noastră pentru lucrurile vechi este de-a-dreptul revoltătoare. La noi, abia dacă s'a colecționat câte ceva la muzeele din centrele orașenești. A pietrit și va pieri o comoară prețioasă de lucruri de artă, ce nu mai poate fi reconstituită în vremile nevrozei și vitezei de azi. Poate e momentul suprem să ne gândim la înjghebarea de *muzele sătești* și cred că-mi fac o datorie de dascăl, dacă *apelez la spiritul de inițiativă al harnicilor noștri învățători, ca să lege de numele lor această operă națională.*

Un muzeu etnografic este lucru

mare pentru un popor din punct de vedere istoric-cultural; el este cartea vie și instructivă a vieții lui evolutive. Muzeul leagă prezentul cu trecutul. Popoarele care au muzeele lor istorico-culturale sunt ferite de multe rătăcirii.

Învățătorul care va înființa muzeul etnografic în satul său, va înfăptui o operă dintre cele mai mărețe ce cade între îndatoririle sale de om de cultură al satului. Înființarea unui muzeu etnografic de altfel nici nu este un lucru așa de greu, cum s'ar închipui. Cât învățătorul și învățătoarea, cât elevii, pot aduna lucruri de o surprinzătoare valoare, după ce sătenii au fost și ei pregătiți printr-o conferință. Sătenii au însă orgoliul lor justificat: vor să știe că obiectul dat pentru muzeu va purta numele lor. Aceasta să li-se anticipeze, ea fiind, chiar o condiție la catalogarea muzeului.

Am spus că înființarea unui muzeu nu este lucru greu. Această afirmație se sprijină pe împrejurarea că, muzeul etnografic cuprinde de obicei obiecte vechi, scoase din uz, deci țăranul și așa nu le mai folosește ci stau aruncate prin toate colțurile întunecoase, până le vine cândva rândul să fie aruncate la foc sau la gunoi. Ce păcat facem că nu ne interesăm de acest lucru! Cel ce scrie aceste rânduri a făcut înaintea de război un început de muzeu. Elevii se întreceau, aducând mai mult decât se aștepta. Din cele aduse s'a ales ce s'a crezut vrednic de păstrare. A venit apoi războiul din 1914 care a pus capăt aceluia început.

Ce se poate colecționa pentru muzeul etnografic-cultural al unui sat?

Cărți vechi, calendare, documente vechi de orice natură, însemnări despre evenimente și întâmplări din sat. Cusături și țesături, dacă nu se pot întregi, chiar bucăți mai mici. Vase vechi, bani vechi, icoane, cruci, portretele oamenilor vrednici din trecutul satului; tipuri de oameni din trecut. Fotografii de biserici, școli și alte așezăminte culturale vechi și nouă. Case particulare, dependințe vechi și nouă. Diferite unelte casnice, gospodărești și industriale de odinioară și de acum (acestea din urmă confecționate în miniatură de maestrul din sat). Obiecte ornamentate, încrestate. Case vechi în miniatură cu aranjamentul lor interior; păpuși cu porturi vechi bărbătești și femeiești, mire, mireasă, datini în îmbrăcămintea lor. Peisaje cu frumuseți și curiozități naturale, formațiuni geologice, cari formează caracteristica locală.

Deci muzeul va cuprinde tot ce ilustrează viața interioară și exterioară din cursul vremii a localității.

Își închipue cineva ce frumusețe ar fi un astfel de muzeu într'un sat? Cine înfăptuește pe lângă munca sa din școală o astfel de operă, este de ajuns ca să se imortalizeze în viața satului său.

Un muzeu se cataloghează, descriindu-se obiectul, arătându-se la ce s'a întrebuințat și cum s'a întrebuințat, vechimea obiectului, data când s'a procurat, prețul dacă s'a cumpărat, cine l-a dăruit sau vândut și se grupează după categoria obiectelor.

Lămuriri mai largi se pot cere de la directorul unui muzeu din orașul apropiat.

NIC. BEMBEA

LECTIE DE INTUIȚIE

CLASA II.

Subiectul lecției: *Căinele.*

Introducere. Să văd școlarii cei mari cum se mai poartă! Dar cu învățătura cum merge anul acesta? Copii, atunci când școlarul îi place să învețe, nici o lecție nu este grea.

Stați așa, ca să-mi arătați că vă place să învățați!

Acum, fiecare copil să se gândească și să spuie ce animale a văzut el. Care dintre aceste animale cresc mai mult în oraș? Care aveți acasă câini? Dar care dintre voi s'a jucat cu câinele? Când e câinele mai drăgălaș și vă puteți juca mai bine cu el? (când e mic). Cum îi zicem câinelui când e mai mic? Și când e mic de tot cum îl numim? Cine a văzut cățeluși, ce ne poate spune despre ei? Cum vă jucați cu cățelușii? De ce puteți să-i purtați în brațe? Arătați, cât sunt de mici cățelușii! Când sunt mari, cum vă jucați cu ei? De ce nu-i mai luați în brațe?

Predare. Arătați toți, până unde vă vine câinele când stă lângă voi! De ce n'ați arătat toți la fel? (unii sunt mai mici, alții mari). Priviți aici! Dacă ați sta lângă câinii aceștia, ce ați băga de seamă? (sunt cât noi). Ce-i face să fie atât de înalți? (picioarele). Cunoaște vreunul din voi felul acesta de câini? (de vânătoare). Sunt câini și mai mari și mai voinici decât aceștia. Sunt așa de voinici că pot aduce în dinți oamenii pe care-i găesc înghețați în zăpadă. La noi nu cresc câini de aceștia, dar avem și noi câini așa de voinici că se iau la harță cu fratele lor din pădure. Care-i fratele din pădure a câinelui? Și care câini își măsoară puterile cu lupii? (Se arată chipul câinilor ciobănești).

Câinii pe care-i cresc părinții vo-

stri cum se numesc? (de casă). Dar cei mici pe care-i cresc unii oameni mai mult de dragul lor? (câini de lux).

Să spuie unul din voi felurile de câini despre care am vorbit. Când spunem felurile câinilor, ce băgăm de seamă? (Ei poartă numele după serviciul pe care îl fac stăpânului). Voi știți ce îi mai învață oamenii pe câini? (polițiști, duc scrisori, pachetele din târg le duc acasă, în alte părți îi înhamă la sănii, îi folosesc în războiu, etc.). Voi, ce-i învățați?

Câinii învață repede și fac bine și cu bucurie serviciul pentru stăpân. Ce fel de animale sunt ei?

Câinii de casă, de ce-i cresc oamenii? Atunci de ce nu cresc toți oamenii din orașe câini? (se plătește pentru ei, unii n'au unde să-i ție, alții n'au nevoie de ei).

Unde stau și ziua și noaptea câinii de casă? Dar acum când este frig și iarna când e și mai frig, unde stau câinii? Dar nouă, dacă am sta iarna într'un coteț ca al lor, ce ni s'ar întâmpla? Câinii, de ce nu îngheață oare? Da, au blana care le ține cald și corpul lor are mai mare căldură ca al nostru. Cine a netezit părul câinelui, ne poate spune cum l-a simțit sub degete? Ce mai puteți spune despre părul câinelui? (des, lucios când e curat, neted, creț, de diferite culori, etc.)

Cine a văzut cum doarme câinele când afară e frig? De ce oare? Care părți ale corpului le apără de frig atunci când doarme ghem sau covrig? (pântecele, botul). De ce? Vara, ați văzut cum doarme câinele? Și unde își caută locul de dormit? Când căldura este mare, știți ce fac unii câini? (își fac o groapă în pământ).

Care e sapa câinelui? Unde are ghiare? Să arate cineva picioarele câinelui! Cum sunt așezate? Ce au picioarele în partea de jos? (labe). Cum se cheamă partea aceasta din față, a trupului? (piept). Să arate cineva ghiarele câinelui? Cum sunt ghiarele, dacă poate săpa pământul cu ele? Care parte a corpului o vară în groapă? (capul).

Priviți cu toții capul câinelui! Spuneți, cum este capul acestui animal! Să arate cineva ce vedem când ne uităm la capul câinelui! Unde sunt așezate urechile? Ce formă au urechile? Cum au alți câini urechile? De ce a lăsat Dumnezeu câinelui urechi? Cum aude câinele? De unde știți că are câinele auz bun? (aude și când doarme — și când e în casă și cineva intră în curte, începe să latre). Și când vine stăpânul acasă, câinele aude sgomotul, atunci de ce nu latră? Ce ajută pe câine să-și cunoască stăpânul? El are mirosul așa de bun că știe *din casă* — dacă la poartă e stăpânul sau cineva strein. Și ce face câinele atunci când își simte stăpânul? (îi iese înainte, sare pe el, latră). Și ce mai face încă? (dă tare din coadă). Cu coada câinelui au unii copii de lucru. Ce aveți de zis?

De ce se bucură câinele mult, când își vede stăpânul? (îl iubește). Când stăpânul vine acasă supărat, ce face câinele? (Se ferește din calea lui). Cum de știe câinele când stăpânul e supărat sau vesel? (pricepe repede, e deștept). Ce face câinele atunci când înțelege că stăpânul e supărat pe el? (pleacă cu botul în pământ și cu coada între picioare). El recunoaște că e vinovat. Sunt și unii școlari care pleacă dela școală așa cum se depărtează câinele când e vinovat. Știți voi care școlari pleacă în felul acesta dela școală și când?

Nu mi-ați spus nimic de ochii câinelui! Ce putem vedea dacă ne uităm bine în ei? (că e deștept). Cum știm noi când ne roagă să-l iertăm? Când e vinovat, cum își ține ochii? Dar când e furios, cum știm? Vedeți, copii, câinele vorbește cu ochii.

După ce-l mai cunoaștem când e bucuros sau necăjit? (și după cum latră).

Când latră câinele, ce putem vedea bine la el? (limba și dinții). Voi ați băgat de seamă cum își folosește câinele limba lui (se spală, bea apă).

Dar cum sunt dinții câinelui, cine știe mai bine? (cei pe care i-a mușcat). Pe cine mușcă câinele? (pe cei pe care îl necăjesc, pe cei streini și răi la inimă).

Cărui animal îi scutură bine blana câteodată? (pisicii). De ce?

Când unii oameni trăiesc rău, ce zicem despre ei? (trăiesc ca și pisica cu câinele). Dar câinii cum trăiesc între ei? (rău). Cine a văzut vreodată câini, certându-se între ei? Sunt așa de furioși, că nici omul nu-i poate despărți. De aci și vorbele: „Se mănâncă ca câinii” despre oamenii care trăiesc în dușmănie.

Cum se numesc dinții câinelui? Și cum sunt colții câinelui? (tari și ascuțiți). Nu pe toată lumea a mușcat-o câinele, cum de știm cum sunt colții lui? (roade oase).

Ce-i mai place mult să mănânce? (carne). Ce mai capătă el de mâncare dela stăpânul lui?

Vați uitat vreodată cum mănâncă? Ce-ați băgat de seamă? (e lacom la mâncare, își arată colții către ceilalți și nu alege; mănâncă tot ce-i dai). Când nu capătă mâncare, ce face? Oricum l-ar hrăni stăpânul, câinele nu pleacă dela casa lui. Dar când capătă mai multă carne, oase sau nu e prea flămând, a văzut cineva ce face câinele? (ingroapă hrana

în pământ ca să aibă în zilele când i-e foame).

Pauză.

Recapitulare. Să vedem acum ce-am învățat astăzi. Ce este câinele? Cum sunt câinii în privința măririi? Ce fel de animal este câinele? (deștept, credincios stăpânului). Cum a lăsat Dumnezeu să fie câinele? (cap, trup, picioare, coadă). De ce i-a lăsat blană caldă? Dar ca să se apere de dușmani, ce i-a lăsat? Ca să poartă slujii bine pe stăpân, cu ce l-a dăruit Dumnezeu? (auz și miros bun). Și cu ce încă? (cu deșteptăciune).

Cum răsplătește el pe stăpân pentru grija ce i-o poartă? (cu credința lui).

Aplicare. Câți ani trăiește un câine, știe vreunul? Ce fac unii oameni atunci când câinii îmbătrânesc? Cum se poartă și unii copii cu câinii? Sunt copii răi și fac un păcat mare când se poartă astfel.

E drept că sunt și unii câini răi. Știți voi ce fac? (mănâncă ouă, pui, găini, mușcă pe furis).

De multe ori, copii, noi oamenii suntem vinovați.

Nu facem cuibul găinilor destul de sus, puii mici dela cloșcă — care mor — îi lăsăm prin curte neîngropați, lăsăm câinii flămânzi.

În orașe, de ce nu e voie să umble câinii singuri pe stradă? (să nu muște pe cineva, să nu fie bolnav).

Voi, căroră vă place mult să vă

jucați cu câinii, să știți: Să nu vă apropiați de un câine strein, că nu știți ce obiceiuri are; și nici de câinele vostru să nu vă apropiați prea tare. Să nu-l lăsați să vă sufle în gură și mai ales să vă lingă. Să vă spălați totdeauna bine pe mâini după ce ați pus mâna pe ei.

Câinii se îmbolnăvesc de o boală grozavă. Voi ați auzit? (turbarea). Și cu două săptămâni înainte de a se vedea că e bolnav, poate să ne dea nouă boala.

Prin urmare, copii, nu putem ști care câine e bolnav, așa că trebuie să ne ferim. Dacă totuși s'a întâmplat să muște pe cineva, știți ce trebuie să facă? (să meargă la institutul Pasteur ca să-l injecteze, să nu capete și el boala).

Eu știu atâtea despre câini și cred că și voi știți. Fiindcă n'am vreme să vă ascult pe toți, vă rog să-mi scrieți în caietele voastre.

În partea de sus a feței să desenați câinele vostru și alături să scrieți ce v'a rămas mai bine în minte despre câine, din lecția de azi. (Li se arată cum să împartă fața caietului).

Dedesubt să scrieți întâmplarea pe care o știți și D-ra învățătoare are să-mi dea caietele voastre să văd și eu cum ați desenat și să citesc ce-ați scris.

(Lecție făcută la 30 Octomvrie 1935).

ANA C. IENCICA

Rugăm

achitați abonamentul

LECTII PRACTICE

CLASA III.

ARITMETICĂ: *Milionul, aplicare.*

CLASA II.

CITIRE: De ascultat: *Mănie copulărească.* De predat: *Ciobanul și morarul.*

(Clasa II și III se găesc în aceeași sală. Activitatea acestor două clase în timp de o oră. (Li se hotărăște copiilor de clasa II. ocupația indirectă).

Copii, când am fost în clasă la voi, am văzut că vă place mult să citiți: Până vorbesc cu cl. III, voi să citiți în gând lecția. Eu am să vă ascult și avem să însemnăm în tabloul de pe perete cine a citit lecția mai frumos dintre toți.

Scoateți cărțile și citiți în liniște.

Clasa III. Vreau să văd întâi cât de frumos știți să stați la lecție de când sunteți în clasa III. Foarte bine vă stă așa! Spuneți-mi care dintre lecțiile din anul acesta vă plac mai mult?

Eu v'am auzit într'o zi la o lecție de Aritmetică. Care e cel mai mare număr despre care ați învățat? Câte hârtii de câte o mie trebuie să strângă cineva ca să aibă un milion? (1000) Și dacă ar vrea să le așeze una peste alta, cât de mare ar fi pachetul de 1.000.000 din hârtii de câte o 1000? (30 cm.) Li se arată înălțimea pachetului pe o linie. Dar nimeni nu face un pachet atât de mare. De ce? Dacă pune câte o sută de mii la un loc, câte pachete de câte 100.000 poate face dintr'un milion?

În ce ar putea duce suma de 1.000.000, în hârtii de câte o 1000? (în geanta mea pentru cărți — bine umflată — ar încăpea 1.000.000 lei).

Cum se numesc oamenii care au banii lor cu milioanele? Și celor care au bani și mai mulți decât milionarii, voi știți cum li se zice?

Poate știți și unde se găesc cei mai mulți miliardari (în America). Copii, decât într'o țară să fie mulți miliardari, mai bine să fie bani mai puțini, dar toți să aibă cu ce trăi.

Când D-ra inv. a făcut lecție cu voi, v'a adus doi saci mici cu bani. Ce fel de monede se găseau în ei? (de 10 lei). Ce sumă era în fiecare săculeț? (15.000). Cât de greu era fiecare săculeț? (7 Kg. și $\frac{1}{2}$). Faceți socoteala în gând cât cântărește numai o 1000 lei. ($\frac{1}{2}$ Kg.). Dacă am avea 100.000 lei în monede de 10 lei în ce le-am putea pune? (într'un sac). Cât de greu ar fi sacul, toți copiii să socotească! (50 Kg.). Un milion în monede de câte 10 lei, în câți saci ar încăpea? (10 saci). Și cât ar cântări toți sacii aceștia la un loc? (500 Kg.). Cu ce s'ar putea transporta suma aceasta de 1.000.000 lei? (un camion încărcat bine).

Și cum i-ar putea duce oamenii până la camion? Câți oameni ar sufla din greu cu sacii în spate până la camion? (10 oameni voinici).

Înțelegeți acum, mai bine, copii, de ce s'au făcut bani din hârtie. Mai înainte erau și hârtii de câte 5.000 lei.

Pauză.

Copii, scoateți caietele de clasă și până fac eu lecție cu cl. II, voi să răspundeți în scris la aceste două întrebări:

1. Ce-ar putea face *astăzi* un om care ar avea 1.000.000 lei?

2. Ce-aș face eu, dacă aș avea a-cești bani?

Ascultare. Acum, copiii de cl. II pentru lecție!

Cine vrea să citească?¹⁾ Intoarcem cărțile. Spuneți, cum s'au supărat copiii despre care am citit? Dar voi, cum vă supărați? Gândiți-vă și-mi spuneți pentru ce v'ați supărat? Cum se supără dar, toți copiii? (foarte ușor). Pentru ce se supără ei? (pentru nimica toată). Cine ar putea spune, de ce? Cât timp ține supărarea copiilor? Ce s'ar întâmpla dacă supărarea ar ține mult? (n'ar mai fi veseli). Și ce s'ar mai întâmpla încă? (nu s'ar mai juca).

De ce voia să se întoarcă iar copilul pe care tatăl îl ducea în spate? (Să se joace). Tatăl care a venit să ia copilul ce i-a spus celuilalt copil? Gândiți-vă bine de tot la vorbele acestea și spuneți ce aveți de zis? Pentru greșelile copiilor, cine sunt făcuți vinovați? Cum îi învață totdeauna părinții pe copii să se poarte? Voi, care iubiți pe părinții voștri, spuneți ce simțiți atunci când cineva îi vorbește de rău? Dar când îi vorbește de rău pentru purtarea voastră? Spuneți-mi acum, ce gând v'a venit în minte?

Introducere. Din viața a cui a fost întâmplarea pe care am citit-o? Voi, copiii, ce veți fi peste câțiva ani? Ce-ați vrea voi să fiți atunci când veți fi mari? Ce alte ocupațiuni au oamenii dela orașe? Dar oamenii de la țară ce fac, ca să poată trăi? (plugari, morari, ciobani, etc.).

Predare. Voi ați citit astăzi o întâmplare din viața copiilor; eu am să vă citesc o întâmplare din viața oamenilor mari.

Să ascultați bine²⁾, ca să știți s'o povestiți. Să luați seama și la vorbele pe care nu le înțelegeți, ca să mă întrebați.

Se lămuresc vorbele neînțelese — remarcate de copii — cu ajutorul celorlalți copii și li se cere să le folosească în propozițiuni, ca să ne convingem că le-au înțeles.

Exemplu: *hoinăresc.* Când au școlarii mai multă vreme să *hoinărească*? Pe unde *hoinăresc* școlarii din orașe? În timpul școlii, căror copii le place să *hoinărească*? Dintre animalele pe care voi le cunoașteți bine, căruia îi place să fie din vreme în vreme *hoinar*? Dar oamenii mari când zic despre ei că *hoinăresc*?

Povestesc copiii cuprinsul bucății și în timpul acesta dacă mai sunt expresii sau vorbe nouă pe care copiii nu le-au reținut, le explicăm. În felul acesta copiii fac dela început o citire *logică*.

Se citește lecția nouă de cel puțin două ori. Intonația nepotrivită a copilului sau poticneala la unele vorbe sunt semne că mai e nevoie de lămurire și întrerupem lectura. A doua lectură trebuie făcută *neîntrerupt* și cu grija sporită pentru o intonație cât mai potrivită, pentru respectarea punctuației și pentru ca nici un copil să nu rămâie fără să fi citit. În predare citesc întâi copiii cei mai buni. După citirea neîntreruptă a lecției nouă, copiii ajutați *numai la nevoie* — povestesc *scurt* de tot cuprinsul bucății.

Incheiere. Ce au făcut ciobanul și morarul despre care am citit? (și-au schimbat meseriile).

Ce gândea fiecare despre meseria celuilalt? (că e mai ușoară). Pentru cine e ușor să scrie și să citească? Pentru cine dar o meserie este ușoară? (pentru cel care a învățat-o)

Cum s'au hotărât ciobanul și morarul pentru schimbul pe care l-au făcut? (repede de tot). Cu care vorbe din carte ni se spune cât de re-
pe-

¹⁾ Copiii cei slabi vor citi neapărat.

²⁾ Copiii ascultă fără a urmări în cărți.

de au făcut schimbul? (ce le *trăse-nește* prin gând?). Și proverbul ce spune că face *graba?* (*strică treaba*). Cu ce s'a ales fiecare după urma schimbului făcut? (ciobanul cu moara sfărâmată și morarul cu oile mân-cate de lup).

De ce oare este pusă în cartea voastră întâmplarea aceasta? (să nu ne schimbăm meseriile). Și care oameni umblă să-și schimbe meseria? (cei la care nu le place să muncească).

Morarul, la ce s'a gândit când a făcut schimb cu ciobanul? Numai la ce e plăcut și ușor în meseria ciobanului. La grijile ciobanului, la necazurile lui nu s'a dus de loc cu mintea. O meserie nu trebuie judecată numai după ce are ea mai ușor și mai plăcut. Când putem judeca bine

cât de grea sau ușoară e o meserie? (când și noi o cunoaștem).

Prin urmare altceva ce-a vrut să mai știți voi? (o meserie trebuie învățată).

Voi știți când se poate învăța *oric* ce mai ușor? (când ești copil). Ca să-i meargă bine, ca să fie mulțumit cum trebuie să fie fiecare meseria? (priceput în meseria lui). Ca să fie tot mai priceput, ce gândiți că trebuie să facă? Vă spun eu. Să învețe meșteșugul nu numai cât e la școală sau la meșter, ci toată viața trebuie să învețe ca să fie *din ce în ce mai priceput*.

Copii, lecția aceasta s'o mai citiți și acasă iar în caiet să desenați după voia voastră: pățania morarului sau a ciobanului.

ANA C. IENCICA

BCU Cluj EDUCAȚIA SOCIALĂ Cluj

Nu mă gândesc să fac un tratat de educație. Dorința mea este de a pune în fața cititorilor câteva probleme de actualitate; deci numai sugestii, nu soluții. Presa și întâmplările cotidiene oglindesc în mod real situația tristă la care a ajuns moralitatea societății în genere și a tineretului în special. Toate crizele: financiară, economică, politică au aceeași cauză, o intensă criză morală.

În Occident, unde viața socială este temeinic stabilită cu tradițiile și datorile ei, cetățenii au o conștiință civică puternic dezvoltată, dându-și seama de răspunderile ce le au. Acolo însă și biserica exercită o înrăurire coplesitoare, înfrânând pornirile și păstrând — mai ales în clasa burgheză — viața familiară la ade-vărata ei înălțime.

La noi încă nu se înțelege că pu-terea unui stat nu stă în telerii de

argint, nici într'o adunare haotică de oameni inerți. Această putere se sprijină pe forța morală a fiecărui cetățean, pe spiritul de jertfă, respect, dreptate și muncă ce trebuie să însufletească pe fiecare din noi.

E un adevăr trist că nu s'a făcut nimic pentru susținerea acestei forțe morale; dimpotrivă, s'a făcut totul pentru anihilarea ei, otrăvind mentalitatea cetățenilor cu un politicianism nenorocit. Generațiile de copii au crescut în credința că nu meritele te ajută să ajungi ceva, ci protecția, înlăturându-se astfel concurența creatoare de valori. Lupta de idei a dispărut, făcând loc celor de interese.

Poate nici odată societatea nu s'a înfățișat sub o formă mai brutală; n'a fost mai disprețuitoare de ce este bine și frumos. n'a fost mai lipsită de eleganță sufletească și alte însușiri morale, ca cea de azi.

De sus până jos, numai preocupări materiale, personale, ambiții înguste care pironesc pe loc o țară tânără. Omul moral, omul complex a făcut loc omului politic, comercial, adică omului cu intenții limitate.

Finanța a devenit monarhia secretă a societății. Banul, această nobilă forță, a izolat omul, a distrus solidaritatea și afecțiunea, a trivializat relațiile, întinzând peste tot perspectiva interesului palpabil pecuniar.

Vieța în spirit a devenit un anacronism, vieța în senzație o teroare delicioasă.

Această decadență socială se simte și în artă, prin pierderea gustului de frumos și victoria urâtului.

Avem o arhitectură modernă bizară, masivă cu obezitate. O muzică stridentă, rece, ca un obiect de curiozitate, inspirată din împerechirile de sunete barbare, hămăiturile saxofoanelor de jazz, ori masivitățile sonore ale fanfarelor. Apoi cubismul, dadaiismul, expresi și impresionismul și alte „isme“ în pictură, toate dibuiri delirante ale prostului gust.

Intreaga morală modernă constă numai din expediente — minciuni pioase — în contradicție cu adevărul moral. Plăcerea fiind epidermică, omul modern se îndepărtează de suflet.

Imoralitatea se prezintă ca un flagel social care amenință situația individului în societate, compromite însăși existența familiei.

Opinia publică este indiferentă căci e inconștientă de urmările ei. Concepe și critică enorm, dar pur platonice, fără o afirmare în practică. Există un soi de abulie socială, funcțiile active ale indivizilor sunt paralizate, fiind lipsite de unicul stimulent, educație socială.

Astfel ne dăm seama de insuccesul asociațiilor care luptând pentru

o nouă morală se izbesc fatal de rutină și întâmpină conspirația tâlhărilor, luptând pentru un crez nou, îndură ura celor întârziați în hățișul erorilor, luptând pentru cei tineri, bătrânii își fortifică cetățile egoismului.

Căci trăim o epocă în care România cea vie se despică în două, desparte oamenii cu trecut, de alta, oamenii cari vor să aibă un viitor. Aceștia din urmă sunt tineri, cari nu sunt nici buni, nici răi, și cari se îndreaptă către țelul impus de mersul culturii. Ei trebuiesc ajutați de cei maturi pentru a preschimba o necesitate, într-o conștientă misiune spirituală. În acest sens rolul unei educații sociale se aseamănă cu acel al oamenilor dela munte, care se oferă călăuze noilor veniți. Să le arate că: aici e prăpastie, dincoace e sorb de ape, dincolo sub stratul de iarbă mătăsoasă, e mlaștină adâncă; atenție! sub smeușiș pândește ursul, după stâncă e vipera, numai pe aici e poteca sigură, până în vârf.

Astfel se va cristaliza tumultul de aspirații pe care îl trăește tineretul nostru.

Ne întrebăm însă cum societatea actuală va putea călăuzi și forma un tineret demn și conștient, când îi oferă această atmosferă otrăvitoare? Când familia, cea dintâi școală, îi crește în maxima: minimum de efort și maximum de plăceri, — formându-le un ideal de aventură prin cititul cărților necontrolate, nedându-și seama că a ști e una și a pricepe e alta, și că pentru a pricepe problemele complexe ale vieții, trebuie să avem maturitatea judecății, care vine cu anii.

Iar împrejurul acestui tineret, maturii solemn și ipocriți le servesc maxima de conducere în viață, acel oribil: „Trebuie să știi să te învățești“ — produs specific al tim-

pului care fiind repetat pe toate tonurile, a ajuns să se conjuge la toate persoanele. Astfel la fiecare pas în viață se face apologia îndrăselii și a lipsei de modestie, oferind spectacolul tuturor scăderilor morale.

Măsurând primejdia acestui mediu dizolvant, credem că numai puterea exemplelor vii, puterea unei opinii publice sănătoase, care ar reacționa împotriva tuturor germenilor de dezagregare a unei societăți, pot fi mijloace de îndreptare. Fără aceasta totul rămâne literatură. Această opinie publică trebuie creată prin toți factorii de cultură: școală, biserică și familie. Un prim pas îl face știința nouă a educației care se crează sub ochii noștri și se bazează pe cunoașterea copilului în realitatea lui concretă, fizică și morală. Pentru aceasta e nevoie de o strânsă colaborare între familie și școală, căci cere interes și competență.

Astfel generațiile viitoare își vor croi un drum în viață care îi va satisface și pe ei în aspirațiile spre fericire, dar care i-ar învăța că aceste aspirații legitime nu se pot realiza fără respectarea legilor morale, care garantează și altora aceleași drepturi.

Trebuie deci să li se imprime în suflete o solidă concepție etică a vieții.

Pe de altă parte când școala va putea selecta capacitățile și orienta pe fiecare către profesiunea pentru care are aptitudini — ne va scăpa de multe spaima ieșite din „dovlecii” zâmbitori, cu mustață a politicienilor de ocazie, cari grație unei amabile nulități au ajuns membri ai guvernelor.

În viitor trebuie să realizăm acest dicton german „Freie bahn den tüchtigen” — drum liber celor capabili. Școala va sădi în copii spiritul

de solidaritate, disciplină și ordine. Însă pentru ca un sistem educator să reușească, are nevoie de ambianța socială favorabilă, adică în viața socială adultă trebuie să se statornicească simțul responsabilității și datoriei. O societate democratică, ideală le presupune. Zic ideală pentru că există două feluri de-a face democrație: există așa numita „democrație a invidiei”, care constă în coborîrea a tot ce e bun și a tăia tot ce trece peste tipul mediocru. Și este democrația care o putem cuprinde în formula de „aristocratizare a mulțimii”.

Evident democrația noastră existentă nu are nevoie de aristocratizarea mulțimii, ci numai de instinctele animale din om; pentru ea nu contează votul universal decât ca suflet cantitativ, nu calitativ. Astfel se crede că un om cult este cel care posedă multe cunoștințe pe cari le servește la orice ocazie. Cu cât acest debit verbal e mai variat, stima pentru autor e mai mare.

Prin cultură însă se înțelege capacitatea de muncă, forța de creștere și putere morală. Nu e vorba de cunoștințe multe, cât de acel reziduu, aceea atitudine sufletească ce rămâne în urma Tor.

Pentru a ajunge la acea aristocratizare a mulțimii e nevoie de fortificarea: familiei, a patriotismului și religiozității.

Iar pentru o educație socială avem nevoie de colaborarea factorilor: familie, mediu social, școala și cultura subordonate poruncilor dreptului și moralității. Generațiile nouă trebuiesc crescute cu metode nouă, suflet și viziuni nouă.

MARIA MIHON

inv.

Câmpeni — Turda

PARERI ASUPRA REORGANIZĂRII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI NORMAL

Noi, cari am trecut prin școala normală, suntem în măsură, cred, acum după ce ne-am integrat în mișcarea de destelenire a ogorului cultural al sate-
lor noastre, și după câțiva ani de experiență didactică, să constatăm lipsurile pregătirii noastre.

1. În situația actuală, nu există legături sufletești între învățători și foștii lor îndrumători. Între școala normală și cea primară, există, parcă, un perete gros, care desparte două camere, fără porțiță de comunicare.

Ne trebuie o școală normală ca un cuib cald și cu mai multă ardoare de muncă, de unde să se difuzeze mereu lumină și îndemnuri părintești, dela profesori la foștii lor elevi. Este prea trist cazul unui profesor de istorie dela o școală normală, pe care-l stăpâna do-
rul de politică și'n timpul orelor de clasă și spunea elevilor: „luați și citiți bu-
cata următoare, căci eu mă ocup cu un articol de fond la un ziar“... Ce să mai zic, că astăzi, cei mai mulți dintre profesorii noștri ne ocolesc, dacă nu suntem agenți electorali ai dâșilor. De re-
crutarea corpului profesoral al școalelor normale, depinde în cea mai largă măsură, formarea tânărului învățător și, implicit și problema învățământului primar.

2. Profesorul nostru de literatură, ne spunea odată în cl. VI-a: „voi ați deveni buni îndrumători spirituali în masa ig-
norantă a păturei sătești, dacă ați mai sta încă 2 ani pe băncile școlii“... De-
sigur, în dorul nostru după libertate și a posedării unei diplome, întâmpinam cu vădită nemulțumire asemenea propu-
nere. Dar când ne-am lovit în viața dela sate, cu nevoi atât de multiple, am reflectat mereu la cuvintele profesorului nostru și am regretat că nu s'au înde-
plinit. Este bun, prin urmare, sistemul școlii normale cu 8 clase, de unde în-

vățătorii să iasă cu o temeinică cultură profesională.

3. Se neglijează mult în școala norma-
lă, laturea formării practice a învățăto-
rilor. Și prea puțin se învață din ceea-
ce nevoile vieții sătești reclamă impe-
rios. Căci, nu înțeleg un învățător nu-
mai în clasă, între cei 4 pereți ai școa-
lei, cari în fața țaranului nu spun a-
proape nimic. Îndeplinindu-și numai a-
ceastă lature a activității sale, oricât de
conștiincios, ar fi numai un bun func-
ționar, nici de cum un misionar cultu-
ral, după cum reflectează dl Gh. D. Mu-
gur, în *Cartea misionarului*.

Viața socială a satului românesc
post-belic impune numeroase probleme
în rezolvarea cărora învățătorul nu
poate să fie nepăsător. Țăranul nostru,
în mare parte, trăește încă în primitivitate.
El este condus de sentiment și in-
stinct. Cu greu îl poți mișca într-o ac-
țiune chiar pentru luminarea sa. Numai
exemplul îl mișcă. Pentru el vorbele
n'au niciun sens. Il impresionează ceea-
ce vede. O grădină de pomi fructiferi,
altoiți după cele mai nouă metode; o stu-
pină rațională ce aduce belșug în casa
omului; o întrebuintare rațională a
câmpului de experiență, etc., ar fi exem-
ple palpabile pentru ei.

Iată tocmai ceea ce nu se face decât
foarte puțin — sau aproape de loc —
în școala normală. Ne dospeam cu ma-
nualul în mână, dar n'am văzut sau
experimentat nimic.

Până să vie agronomul, învățătorul
— care este în cel mai strâns și imediat
contact spiritual cu țăranul — este in-
dispensabil. Învățătorul care trăește nu-
mai ca intelectual, este, pur și simplu,
un izolat în satul său, deoarece criteriul
de judecată al satului este munca. În
silițele de răspândire a educației și
culturii, nu intră numai grija de carte,
de poezia ei, ci și o susținută preocupa-

re de tot ce-i trebuie vieții și cadrului ei". (Gh. D. Mugur și V. Voiculescu — Cartea misionarului).

Să mai vorbim de rolul economic și sanitar al învățătorului? De medicină veterinară? Lucruri și noțiuni ce, la ieșirea din școala normală, îi sunt străine. Eu cred, că în aceste chestiuni, învățătorul poate deveni un auxiliar indispensabil. Sociologia, de importanță capitală pentru învățător, nu se face aproape de loc în școala normală. Așa era, cel puțin, pe vremea mea. Și sunt toate acestea mai necesare, — dacă nu atât cel puțin — ca toată teorema lui Pitagora și nesfârșitele măceluri dintre popoarele lumii, cu care se torturează capul normalistului.

4. Am lăsat, anume la urmă, chestiunea cea mai arzătoare și de care învățătorul — proaspăt — se lovește cu amărăciune: chestiunea administrației și contabilității școlare. Desigur, aceste lucruri se pot învăța prin experiență, an de an.

Dar e detestabil, totuși, ca un învățător să nu fie în stare să facă un raport ori o adresă, să întocmească un buget sau un cont de gestiune, ci să alerge buimăcit, când în dreapta, când în

stânga, pe la colegii mai experimentați.

Nu vreau să insist asupra altor lacune — și sunt încă — de care suferă școala normală, pe care, însă, am convingerea, că învățătorul, punând dela el multă ambiție și perseverență, prin cultura sa personală, le poate înlătura.

Printr'o pregătire temeinică a învățătorului, începând din școala normală, și printr'o inițiere a sa în toate problemele vieții sociale a satului, diferitele examene dezastruoase, la cari asistăm cu mâhnire, s'ar înlătura dela sine. De altfel, criteriul acelor examene este nologic, prin faptul, că nu se ține absolut seamă de aportul cultural al învățătorului în satul unde funcționează, precum nici de realizările sale practice. Printr'o situație a învățătorului la locul ce i-se cuvine în viața socială și națională a statului nostru, conținându-se pe eșanul și puterea lui de muncă, nu numai când i se cer sacrificii, dar și când e vorba de-o mai omenească salarizare, în raport cu alte categorii de salariați ai statului, fie sigur oricând, că farul României nouă se va aprinde și va străluci cu mai multă putere!

GAVRIL FLORUȚIU

Tria, jud. Sălaj.

IASNAIA POLIANA.

Comemorarea unui sfert de veac dela moartea romancierului Leon Tolstoi a fost sărbătorită de întreaga lume civilizată. Marele romancier a fost însă și un bun pedagog, un pedagog democrat, dar democrat în sensul nobil al cuvântului, în sensul creștin, căci a iubit cu ardoare pe cei umiliți și voia să contribuie la educarea poporului.

Chiar în acel timp se introducea în Rusia învățământul primar obligatoriu. În mod paradoxal, combate introducerea învățământului primar obligatoriu, fiindcă nu era o necesitate a sufletului rusesc, ci o imitare a Apusului. În in-

vățământul primar se propunea după metoda euristică și în parte se propunea metoda intuiționistă. Tolstoi era nemulțumit. Voia o școală în care să nu domnească teroarea și obligația, ci dragostea și libertatea.

După ce a gustat din plin paharul vieții, în manifestările ei zglobii și juvenile, decepționat și scârbit de viața urbană și de aristocrație, Tolstoi se căsătorește și se retrage la moșia sa din Iasnaia Poliana, ca să trăiască în libertate, în intimitate patriarhală cu cerul și pământul.

Aci a întemeiat o școală, după principiile sale liberale. „Școala era plasată într'un edificiu de piatră, cu două etaje. Două încăperi erau rezervate băieților, două profesorilor; o altă încăpere servea pentru cabinet de lucru“. Materiile de învățământ erau următoarele:

Lectură mecanică și progresivă; scriere, caligrafie, gramatică, istoria sacră, istoria Rusiei, desen, desen liniar, cânt, matematici, conversațiuni despre științele naturale și instrucție religioasă.

Școala era condusă de Leon Tolstoi. Mai erau însă și alți patru profesori: doi mai bătrâni, în spiritul lui Tolstoi și doi mai tineri, cari nu voiau să uite că sunt la o „școală“ (în sensul obișnuit al cuvântului, cu note și pedepse). În afară de acești patru profesori mai venea și preotul, spre a face instrucția religioasă (de două ori pe săptămână) Elevii erau din Iasnaia Poliana și din satele vecine.

Iată amintirile unui fost elev, despre primele zile de școală (amintirile lui Morosov) care a fost foarte impresionat de faptul că profesorul s'a adresat fiecăruia, i-a surâs, l-a întrebat ce face, de unde este, ce ocupație au părinții, etc. „Incântarea noastră nu avea margini. Ne povestirăm unul altuia mereu dela început și ca și cum nu ar fi fost fiecare din noi de față, cum a ieșit el din clasă, ce ne-a spus, cum a zâmbit“.

La școală, elevii veneau fără nimic.

„Niciunul nu aduce nimic cu el, nici carte, nici caiet: miciodată nu se dau lecții acasă. Și băiatul nu numai că nu poartă nimic în mână, dar n'are de purtat nimic nici în cap. Ceea ce a făcut ieri nu e obligat să-l preocupe azi“. Putea veni oricând la școală, nu-l certa nimeni. Cum se făceau lecțiile în această școală așa de minunată? Vom încerca să arătăm felul cum se propunea fiecare materie (metodica tolstoiană).

Mai întâi menționez că Tolstoi descriind școala din Iasnaia Poliana, nu pretindea să dea un model util și bun

de imitat, ci vrea să ne-o arate așa cum a fost“.

Și mai întâi care era scopul acestei școale?

„Sunt convins că școala nu trebuie să intervină în educație, afacere pur familială; că școala nu trebuie nici să pedepsească, nici să recompenseze căci nu are dreptul; cea mai bună poliție și administrație a ei este să lase elevilor libertatea absolută, de-a învăța și de-a trăi între ei după bunul lor plac“.

Deși în teorie Tolstoi era dușmanul pedepselor, totuși a fost obligat să le aplice. Un elev striga în tot timpul lecțiilor și prin aceasta supăra pe ceilalți elevi. În plus, lovea și pe vecinul său. Nevoind să tacă nici la insistența profesorului, l-a obligat să plece. Un alt caz, mai grav, pe care a trebuit să-l pedepsească, a fost dispariția unei butelii de Leyda și a câtorva aparate de fizică. Tolstoi a chemat la sine pe cei mai buni elevi și le-a spus ce s'a întâmplat. Toți roseau și îngălbeneau. Tolstoi nu bănuia însă nici pe unul (deși Fedka, cel mai bun elev, a început să plângă). Li cunoștea bine, și nu putea presupune că vreunul dintre ei ar fi capabil să fure. După anchete îndelungate, a ajuns să descopere pe vinovați. Erau doi: un băiețuș și o fetiță. Cum era să-i pedepsească? Conform obiceiurilor democratice, a cerut opinia masei. Elevii propuneau pedepse drastice, dar în cele din urmă s'au mulțumit cu aceea, de-a li se pune în spate o mică tăbliță albă de lemn, pe care era scris cuvântul odios „tâlhar“. Copiii au cerut să-i plimbe pe sărmanii delicvenți prin tot satul cu această inscripție. Delicvenții plâneau amarnic. Tolstoi i-a iertat.

În recreații, copiii sunt „în plină libertate, în aer liber, se stabilesc între elevi și profesori raporturi nouă în care domnește francheta, cea mai mare simplitate și încrederea“. Iată o întâmplare povestită de Morosov: „Odată, pe când mai mulți școlari ședeau pe balconul casei și când Tolstoi, spre a le arăta

puterea lentilei de cristal, de a concentra razele solare, a ars pantalonul unuia dintre ei. Acesta nu se știește să-i spună: „Mai bine ți-ai fi ars proprii tăi pantaloni. Uite, pantalonul meu are o gaură. Se vede genunchiul. Știe Dumnezeu cât are să mă certe acasă“. Tolstoi însuși, se juca cu copiii. Intr'o zi de iarnă, după ce ninsese mult, le-a spus copiilor: „Acum aruncați-mă în zăpadă. Incercați să mă trântiți!“

Copiii nu s'au sfiiți, și l-au trântit.

Dacă era așa de amabil cu băieții, vă puteți închipui cu câtă jale au primit aceștia plecarea lui în Apus, la studii.

Dar, după ce am ocolit școala, să intrăm în ea, să vedem ce se învăța. Să începem cu limba maternă, un studiu important pentru școala primară. Începem cu citirea.

„Înainte, la începuturile școlii, diviziunea nu exista de loc între lectura mecanică și progresivă: elevii nu citeau decât ceea ce puteau înțelege: opere speciale, cuvinte și fraze scrise cu creta pe pereți, apoi poveștile lui Kudiakov, și Afanassiev. Credeam că pentru a învăța să citească, trebuie să aibă gust de lectură și pentru a avea gust de lectură, să înțeleagă și să iubească ceea ce citeau. Dar această părere, deși clară și rezonabilă, nu era fără greșeli. Mai întâi, pentru a trece dela lectura de pe perete, la lectura din cărți, trebuie ca fiecare elev să învețe lectura mecanică, dintr'o carte oarecare. Fiindcă elevii erau puțin numeroși și materiile concentrate, lucrul era încă posibil și am reușit fără multe dificultăți să-i duc dela lectura de pe perete, la lectura din cărți, dar cu elevii cei noui, acest fapt devine imposibil. Cei noui erau în imposibilitate de-a citi sau de-a înțelege poveștile: acest efort simultanizat, dă vieață cuvîntelor și înviorază textul. Alt inconvenient: aceste povești întrerupeau lectura progresivă și cu unele cărți naționale, militare, — Pușchin, Gogol,

Karamzin, cei înaintați citind pe Pușchin, ca și cei noui basme, nu puteau înțelege din lectura individuală, cât înțelegeau din cea colectivă. Atribuind atunci dificultatea numai ignoranței mecanicului lecturii, am inventat o metodă mecanică, lectura pentru lectură, profesorul citind alternativ cu elevul: afacerea n'a mers de loc și aceiași dificultate se întâlnea și la citirea lui Robinson“.

După experiențe de doi ani, am observat că are un rol foarte important citirea cu voce tare. Prin cititul cu voce tare, putea să învețe pe băieți să pronunțe corect și să accentueze. Elevii citeau pe rând, iar după ce termina unul de citit, cel care urmează să citească, făcea critică, așa că elevii criticându-se reciproc, căutau să se corijeze. Lectura în comun se făcea din cărți de basme (Robinson, Fabricantul de cosciuguri, de Pușchin, Noaptea de Crăciun de Gogol, etc.). Pentru a putea ridica nivelul cultural al poporului, Tolstoi crede că avem nevoie mai întâi de cărți bune.

La caligrafie era aceeași metodă a corectării reciproce, scrisul, spune Tolstoi, l-au învățat foarte repede, tot prin metoda controlării reciproce. Un băiat dicta celuilalt. Tolstoi le spunea un cuvânt, sau două, și băieții trebuiau să scrie în caiul lor, câte o propoziție, formată prin unirea acestor cuvinte. De exemplu, a scris pe tablă cuvintele: „Nicolae, pădure, învățare“. Fiecare elev, trebuia să facă o propoziție în care să intre toate aceste 3 cuvinte. Unul a făcut propoziția „Dacă Nicolae n'ar fi fost să taie pădurea, ar fi venit să învețe“.

Băieții făceau și compoziții. Începătorilor li se cerea să povestească în scris, o povestire biblică, iar înaintaților li se dădeau diverse teme.

Istoria era predată așa fel ca elevul s'o trăiască. Lecția introductivă, o începea cu definirea istoriei. Dar cum o definea? Pornea dela aceia că ei sunt din satul Iasnaia Poiana, în gubernia Tula,

că toate formează o țară mare, în fruntea, căreia D-zeu a pus pe Țar, care îngrijește de toți, apoi că cine au fost părinții și moșii Țarului, ce oameni erau atunci, iar la urmă Leon Tolstoi, povestă despre războiu și greutățile lui, povestă cum a luptat el cu Turcii, câte a văzut atunci, câte lucruri îngrozitoare răniți, morți, bolnavi, și cum doctorii tăiau cu fierăstrăul picioarele răniților, mâinile și cum au scos un ochiu la unul. Nu era nici unul dintre școlari care sub impresia înfricoșătoare a povestirii lui Leon Tolstoi Nicolaievici să nu se fi strâns ca un ghem“.

Metoda istoriei naționale era întrebuintă și pentru istoria sacră. La istoria sacă, se studiau povestiri din Vechiul Testament. Tolstoi crede că ar fi fost mult mai potrivit din Noul Testament. Găsește că unele povestiri din Vechiul Testament nu sunt potrivite pentru sufletul copiilor. De ex. cazul Lot, îl crede prea tragic, prea înfiorător. Observă că „După Biblie, înțelegeau totul, voiau să meargă mai departe, tot mai departe. Și cu cât mergeau mai departe se deschideau pentru ei noi perspective“.

Pagina literară.

CUM POTRIVEȘTE DUMNEZEU

POVESTE.

A fost odată, de mult nu prea,
Da, fost-a pe când Domnul mergea,
Prin lumea rea, tare haină,

S'asculte-a ei aspră taină,

Să cate dupătăta umblet,

Să vadă om cum milă'n suflet!

Pășea 'ncet, însoțit de marele-i sfetnic,
Sân' Petru. Pleca urechea ici-colo,
bătea la porți, ciocănea pe la uși, sta de vorbă cu făptura lui.

Se abate el întâi și'ntâi pe la o biserică,
de, ca pe la casa lui. Când acolo

ce să vadă? Pustiul. Doar popa și cântărețul sporodeau de zor, pentru ei, pentru pereți și pentru sfinții de pe ei. Ba nu, iată că vine o fată. Aprinde un muc de lumânare ntr'un sfeșnic și se roagă:

— Dă-mi, Doamne, noroc. Scapă-mă de sărăcie, că tare amară-i la gust și greu de dus ani d'arându'!

Impăratul lumii o'nseamnă 'n suflet.
Zise însă către tovarășul de drum:

— Vezi, Petre, numai nevoia și lipsa
mai îndreaptă pașii omului spre lăcașul meu!

Se opresc apoi la un han. Aci petrece-
re și chef mare:

Beau și chiueau, la ei nu gândeau.

¹⁾ Lucrări consult.: Narly: Tolstoi ca educator; Leon Tolstoi: L'école de Iasnaia Poliana.

Condamnă însă faptul că povestirile biblice, se scriu de autori, în felul lor. Crede, că ar fi mult mai bine dacă s'ar citi din Biblie și atunci și influența lor ar fi mai mare, dată fiind și autoritatea Sf. Scripturi.

Geografia se preda ca o povestire curioasă despre țări îndepărtate. Incepea totdeauna sau cu regiunile ecuatoriale sau cu cele polare, cari prin aspectele lor cu totul neobișnuite, stârneau curiozitatea elevilor, apoi le spunea despre diverși călători în zonele ecuatoriale, întâmplări de ale lor, etc.

Desenul și cântul se predau numai facultativ. Gimnastica era obligatorie.

Școala dela Iasnaia-Poliana a genialului Tolstoi, rămâne în istoria pedagogiei, o încercare de educație fără sancțiuni, pe care a vrut s'o realizeze un îndrăgostit de frumos și de bine, un pantheist, așa cum urmărește aceeași realizare, astăzi, Rabindranath Tagore. Ambele școli pe care utilitariștii le vor clasa drept utopii, rămân încercări de canalizare prin libertate, spre bine și adevăr¹⁾.

IOSIF NAGHIU

Din clocotul veseliei ridică însă unul paharul:

— Ia veniți mai aproape, moșicilor! Poate v'o dori și sufletul vostru un strop de udătură. Să mai prindeți puteri. Nu se cunoaște de unde dau. Mi-a dat Dumnezeu destul.

Și apoi:

— Care n'a mai băut, mă? Ascultă, norod! Să vie fiecare cu ulcica lui, s'o umple și s'o dea *de dușcă!*

El sta lângă vatra plină, în care turna mereu din butoiul dealături. Era ziua lui și ținea s'o facă lată. Mulțimea bea și râdea de bunătatea lui. Numai cei doi uncheși gustau și *preagustau* vinul cu binecuvântări:

— Dă-i Doamne minte și strânsură la chimir!

— Așa e Petre! Asta-i trebuie, că noroc a avut cu carul. A moștenit din două părți avere și nu știe cum s'o mai cheltuească.

— Fă-l să n'ajungă, să cunoască sărăcia!

— Bine, Petre! Are să ia de soție pe fata cea săracă, pe care am văzut-o la biserică. Ea are să-l adune de pe drumuri și să-i innoade băerile pungii. Are să-l facă să păstreze, să nu dea ochi cu lipsa, ce a ros-o pe ea!

— Bine faci, Doamne!

Merg ei, merg, până dau d'un om urit la n'fățisare, să nu te'nâlnești cu el singur pe cărare și să nu-l visezi noaptea. Zorea n'nr'o căruță cu cai în fuga mare. Cum îi ajunge, oprește și zice către ei:

— Hai, sui sus, bătrânețe. Calea pe jos i-a tinereții. Ea merge cu ochii după flori, ascultă un cântec de pasăre, se gândește la o dragoste, cântă o doină și mersul sporește. Omului slab și amărit îi pare însă atât de lungă și de grea!

— Așa e! Așa e, rostesc cei doi și se *drăgăită* de loitre, se cațără n'cet, și se lasă'n *droșca* românului.

Pe drum intră'n vorbă cu el:

— Insurat ești tinere?

— De unde aracul?

— De ce?

— Păi cine să mă ia? Fug fetele de mine mai rău ca de el, de *ucigă-l mânia Domnului*.

— Păi ce, numai chipu 'are cătare'n lume?

— Numa', tată!

Cei doi călători oftară. La o răspar-te se dau jos. Unul din ei bate pe umăr pe omul cu inima bună, dar cu n'fățisarea *celui din scrioșituri*:

— Să-ți dea Dumnezeu o fată frumoasă, cum să nu fie alta subț soarel!

— He, un' te-aude Bunu'?

— Am auzit și are să fie așa! I-a venit, ca din slăvi, răspunsul ăsta, pe când dăduse bice cailor și începuse să huru-brușca.

Și-mi merg ei și-mi merg, pân'ajung aproape de palatul împărătesc al acelu-ținut. Cum îi zărește un crainic, îi cercetează:

— De unde sunteți, taică?

— Din Impărăția Binelui!

— Atunci, din altă țară, nu?

— Dintr'una de departe tare!

— Dacă-i p'asa, uite ce e! Impăra-tul a dat poruncă, să vie la el să-i in-trebe de sfat pe toți bătrânii, din ho-tarele țării lui și din afar' de ele. Fa-ceți bine și-ți vedea un pic chipul.

Și-i duce'n sala tronului. Cum dă ochi cu ei, tresare stăpânitorul acelu-țcolț de lume:

— Pare ca n'ați fi supuși d-ai mei?

— Supuși tăi sânt împodobiti în-rele. Impărăția noastră e binele și mila.

— Dacășa stau lucrurile, fie-vă milă de bătrânețile mele și faceți-mi un bine!

— Dece nu? Spune numai păsu'ce te-apasă!

— Să vedeți cum stau lucrurile. Eu imi simț sfârșitu' vieții! Am o singură fată și acea nemăritată. I s'a năzărit însă, dintr'un vis, să nu ia de bărbat de-cât pe omul, care o avea inima cea mai bună din lume, dar care o fi mai zdro-bită, mai sângerândă.

— Atâta numai? Asta e lucru ușor!

Grăi cel mai bătrân din cei doi moșnegi.

— Așa? Poate că Dumnezeu v'a trimis, să-mi alinați chinurile! De ani de zile mă svârcolesc în așteptare' asta. N'a rămas vrăjitor, n'a lipsit bătrân, cari să nu fie chemați, ispițiți. Zadarnic însă.

— Fii pe pace, împărate! O să ți-se împlinească dorul. Să vedem numai pe fecioară!

Când a fost adusă ea, odată s'a luminat sala mare a palatului, întunecat de amărăciunea tatălui.

Așa mândrețe de făptură omenească nu zăriseră ei pân' atunci:

— Știi ce, Petre? vorbi Domnul. Pentru frumusețe' asta numai uritul, care ne-a dus cu căbeasca, e potrivit.

— Vai, Domne! oftă sân Petru. N'o fi păcat?

— Nu, Tată! Bunătății și chinului inimii acelui om, se cade o așa răsplată.

— Bine, dar cum o să se mângâe ea cu pocitul?

— Are să-i pătrună sufletul și are să fie roaba lui!

Și, după ce-au sfârșit sfatul, se îndreapta Atotputernicul către împărat și către fica lui:

— Ce-ați dorit, ați găsit: inima cea mai bună de pe lume, dar mai îndurerată. Numai că ea e în chipul cel mai urit de pe lume!

Tatăl tresări și se strâmbă, se cutremură, aproape să cază ca trznit. Copila oftă ușurată însă:

— Ce-mi pasă mie de înfățișarea feței. Eu inimă bună și îndurerată cat. Și asta, de bună seamă că, numai într'una slută pot s'o aflui.

Împăratul împărățiilor ridică mâinile, făcu semnul dăruirii harului său și pieri apoi, ca o părere.

Porunca, ce a dat domnitorul, către uriciunea supușilor săi, i-a adus ginerele mult dorit. Și așa s'a împlinit vrerea milostivului Părinte.

Și-au purces ei iarăși la drum lung și fără hodină. Hai și hai. De dimineața până seara, tot pe ponoare însorite, pe

câmpuri scâldate în lumină și în căldură. Erau oboșiți și aprinși la trupuri.

La un loc stau de-o poiană frumoasă, în mijlocul căreia, sub un stejar bătrân, cu frunză deasă, la umbră răcoroasă, dormea tologit un om. Cereștii călători se apropie de el, îl strigă, îl mișcă:

— Ascultă, om bun!

— Care nu-mi dă pace?

— Niște bieți drumeți insetați!

— Și ce-o să vă fac eu?

— N'ai cumva vreun pic de apă?

— Dac' ași avea, ași bea și eu. D'ăia dorm, să uit de focu' ce mă arde la fi-cați!

— Și nu-i prin împrejurimi vreo fântână, vreun izvor, vreun pârâias, vreun lac măcar?

— De fost, e, da' cin' să se ducă, să ia. Din parte-mi poate să fie pe toate căile, că nu mi'oiu rupe picioarele după ea!

— Măi, că tare leneș mai stă să fie, Doamne mare, rumânul ăsta!

— Mare, Petre! Și-i merge bine. Ii ară douăsprezece pluguri și-i umblă moara cu două pietre pentru valea întreagă!

Și se duc mai departe. Zăresc o fată, prășind p' o holdă. Zorea de tot, cântând cât o ținea gura:

— Foicică foi și-o fragă!

Dragă mi-i mândruța, dragă!

Când trece pe drum în sus,

Torcând fir de in pe fus,

Mi se face jos că-i pică:

— Vino, neică, de-l ridică!

Eu dau fuga, ca un câine,

Și mi-o strâng de deget bine.

Și, când scârțae fântâna,

O văd că-mi face cu mâna,

Să-i salt un pic ciutura.

Drumeții stau și-ascultă:

— Vrednică fată, Doamne!

— Și bună, Petre!

— Și bună, Doamne?

— Cearcă, Petre!

Ajutorul ceresului Tată se apropie de ea:

— Noroc și spor, fată mare! îi zice el.

— Și dela Domnul binecuvântare! răspunde ea.

— N'îi avea, tată, o gură de apă, că ni s'au uscat gâturile și stăm să cădem din picioare de căldură!

— Cum nu? E, dela Dumnezeu!

Și se repede la o mărăcine, îi dă rămurile ghimpoase la o parte și scoate un ulcior. Il ridică'n sus, îl clatină:

— E mai mult de jumate.

Varsă din el puțin, îl duce la gură:

— Da' s'a cam încălzit. Mă repez s'a-duc alta proaspătă!

— Prea te ostenești, o fi departe?

— De unde! Numa' colea! Trag doar o fuguliță!

— Vezi, Petre? Nu ți-am spus eu? Il muștră dulceag Tatăl.

— Văz, Doamne! Mai sunt și suflete bune pe lumea asta plină de răutăți.

— Mai sunt, mai sunt, fiule! De n'ar fi, s'ar șterge ea de pe fața pământului!

N'a apucat să sfârșească vorba și hop! fata cu ulciorul. Era 'mbujorată la față de alergătură, dar i se'nseinase de bucuria, că poate să facă un bine. Prinde vasul întâi slăvitul Părinte. Il ridică'n mâini, îl duce la buze și bea. Și, din ce bea, din ce lucea soarele mai tare, ardea, semn c'o să schimbe vremea.

— Așa, Petre! să se reverse mila cerului! Bunătatea inimii fetei acesteia descue lacătele blestemelor!

Și și-au întors pașii să plece. Fata, mulțumită tare, se puse din nou pe lucru și pe cântec. Săpa de foc, pe când glasul se'nnălța'n zări, plutea până de parte:

— Dă Doamne — o ploiiță,

Să curgă gărlită,

Pământu' să'nvie,

Porumbu' să'nvie,

Iarba să îmi crească,

Lumii să priească.

Și mai ad-o, Bune,

Ca'n timpuri străbune,

Credință în inimi

Și lipsă de patimi.

La copilași mințe,

Să le dai, Părinte,

Și la oameni mari

Brațe iuți și tari,

Ca și vijelia,

Să birue glia,

Și dă, mai dă, Tată,

Norocel la față,

Să se ia de luat

Sărac cu bogat,

Leneș cu bărbat,

Frumos cu ciumat!

— Auzi, Petre?

— Auz, Prea Bunule!

— In sufletul copilei acesteia e ceva din mine. Mi-a ghicit parcă părerile și poruncile.

— Norocește-o și pe ea, Doamne!

— S'o norocesc Petre! Uite are să ia pe leneșul acela, care trândăvește la umbră, fript de sete.

— Cum așa, Părinte? Asta e noroc?

— Noroc, fiule. In dragostea ei d'a face bine, nu poate să ia soț mai nimerit ca p'asta!

Se oprește și strigă la ea:

— Știi, ce, fată mare?

— Știu, Tată, de mi-i spune!

— Uite, colo, în poiană e un om mai mort de sete. Dă-i și lui puțină apă.

— Vai de mine! Cum se poate, să fie așa de aproape de mine și să fie așa de'nsetat?! M'oiu duce bucuros.

Și saltă'ntr'un picior la fântână și apoi la leneș. Și bunătatea ei, repetată mereu, i-a aprins inima și a luat-o de nevastă. S'au implinit și cu asta vorbele cântecului și legile firei, ca să ia săracul pe bogat, uritul pe frumos și leneșul pe cel vrednic, că așa vrea și așa potrivește Dumnezeu¹⁾.

MIHAIL LUNGIANU

¹⁾ Din volumul „Dumnezeu printre oameni”, care va ieși în editura „Curierul Judiciar”.

PAGINA JURIDICĂ

INVĂȚĂTOR. — TRANSFERARE. — *Ordine de preferință. (Art. 118, 119, 124, 125 și 126 l. inv. primar; Art. 237 și 243 regulamentul acestei legi).*

a) Potrivit disp. art. 124 și 125 din legea învățământului primar, cererile de transferare ale membrilor corpului didactic primar trebuie să fie adresate autorității școlare până la 1 Aprilie, iar art. 297 din regulamentul legii prevede că cererile trebuie să fie însoțite de actele prin care să se dovedească interesele ce au în localitatea unde cer transferarea; nici un text de lege sau regulament nu obligă însă pe solicitant să completeze cererea sa și cu datele de natură oficială, cum ar fi nota în grad, sau vechimea în învățământ și nici să anexeze acte doveditoare ale acestor date, întrucât aceste elemente fiind de natură oficială, autoritatea școlară este obligată să le cunoască, fie din actul ce posedă, fie din statul personal care se află în mână sa.

b) Deși aliniatul 3 al art. 126, atunci când vorbește de categoriile de învățători cari se pot transfera în comunele urbane, spune că în aceste locuri se pot transfera (și învățătorii definitivii) în conf. cu disp. art. 118 și 119 alin. ultim, prin aceasta legiuitorul nu a înțeles că în ce privește această categorie să dicteze norme diferite de transferare, deoarece din însăși litera art. 118 și 119 se vede că nu cuprinde în această privință dispozițiuni complete, ci numai indicațiuni sumare, rostul fiind acela de a preciza ce înseamnă învățători definitivii și înaintați de gradul II și modul cum se pot obține aceste titluri, trimițând în ce privește procedura de urmat la disp. art. 126.

Deci fie că este vorba de o transferare dela sat la oraș sau dela oraș la oraș și orice grad în învățământ ar avea cel ce solicită transferarea, aplicabile sunt numai disp. art. 126 cu ordinea de preferință acolo indicată.

c) Deși art. 126 prevede că pentru ca un învățător să poată fi transferat, trebuie să aibă recomandarea inspectorului școlar respectiv, bazată pe statul său personal, totuși întrucât darea acestui aviz fiind o obligațiune legală pusă de legiuitor în sarcina inspectorului urmează că inspectorul este obligat să-și dea avizul într'un fel sau altul, fie că Ministerul va face sau nu transferarea, lipsa avizului dat de inspector nu poate împiedeca instanța de judecată să oblige Ministerul să transfere pe învățătorul îndreptățit, cu atât mai mult cu cât în cazul când cererea solicitantului îndeplinește toate cerințele legii, avizul nu poate fi decât favorabil.

Curtea de Casație, Secția III, 11 Februarie 1932. Dec. Nr. 1213 din 11 Octombrie 1932. Pand. Săpt. Nr. 7 din 26 Februarie 1933.

OBSERVAȚIE. — Înalta Curte se pronunță pentru prima dată într'o speță de natura aceasta, stabilind că disp. art. 118 și 119 urmează să fie interpretate în conformitate cu principiile puse de art. 126 din legea inv. primar, care singur stabilește normele după care se fac transferările în învățământul primar.

În ce privește transferare în învățământul primar, a se vedea: Cas. III, 9 Oct. 1931, în Pand. Săpt. 1932 p. 196; Cas. III, 14 Oct. 1932 în Pand. Săpt. 1932 p. 44; Cas. III, 2 Noembrie 1932 în Pand. Săpt. 1932 p. 159 și Cas. III, 10 Februarie 1932 în Pand. Săpt. 1932 p. 455; vezi de asemenea: Cas. III, 20 Ian. 1930 în Pand. Săpt. 1931 p. 367 și Cas. III, 1 Iulie 1931 în Pand. Săpt. 1931 p. 491.

(Jurisprudența privește art. legii din 1924).

INVĂȚĂTOR. — TRANSFERARE. Acțiune în Contencios. (Art. 4 Legea Cont. Ad-tiv). Acțiune în contencios. Refuzul autorității de a satisface favorabil o cerere. Termen (Art. 4 Legea Cont. Ad-tiv).

Potrivit dispozițiilor art. 4 din Legea Cont. Ad-tiv acțiunile în contencios administrativ se pot introduce oricând în afară de 2 derogări, și anume:

a) Când este vorba de înlocuire, mutare sau punere în retragere în contra legii funcționarilor înamovibili, legal numiți (și numai aceștia) în care caz cererea se face în termen de 30 zile libere dela publicarea lor în „Monitorul Oficial”, sau — adaugă jurisprudența constantă a Inaltei Curți — dela data când funcționarul a luat cunoștința de ordin și

b) Când particularul a adresat o cerere administrațiunii, în care caz cererea se va face după expirarea unui termen de 30 zile dela înregistrarea de către autoritatea administrativă sau dela notificarea ei prin portărei și în termen de 30 zile libere dela această dată.

Așa fiind, dacă o acțiune în contencios administrativ, este îndreptată contra refuzului unei autorități de a satisface favorabil o cerere a particularului — în speță în contra refuzului Ministerului Instrucțiunii de a satisface favorabil o cerere de transferare a unui învățător — această acțiune nu se încadrează în nici una din excepțiunile art. 4 din Legea Contenciosului Ad-tiv, — astfel că soluțiunea negativă dată cererii particularului constituind un act administrativ de autoritate, potrivit principiului pus în art. 4 poate fi atacat oricând cu acțiune în contencios.

Curtea de Casație Secția III. Deciziunea Nr. 946, din 27 Iulie 1932. Pend. Săpt. Nr. 8 din 5 Martie 1933.

JUDECATĂ DISCIPLINARĂ. — *Cerere de strămutare. Este inadmisibilă. (Art. 28 Legea Inaltei Curți; art. 539 proc. pen.).*

Din cuprinsul disp. 28 din l. Inaltei Curți și art. 539 proced. penală, competența Inaltei Curți în materie de cereri de strămutare se întinde asupra cereri-

lor de strămutare a pricinilor dela un Tribunal la altul, sau dela o Curte de Apel la alta, precum și a pricinilor aflate în judecata Tribunalului polițienesc, a Curților de jurați sau în cercetarea organelor judecătorești de instrucție; cu alte cuvinte numai în ce privește litigiile angajate în fața Tribunalului, Curților de Apel sau altă instanță de jurisdicție penală.

Comisiunile disciplinare, a căror constituire și funcționare sunt prevăzute și reglementate de legile de organizare administrativă, fiind numai organe consultative ale autorității sau criterii executive, nu pot fi considerate ca instanțe de jurisdicție, făcând parte din puterea judecătorească.

Așa fiind cererea de strămutare a unei acțiuni disciplinare este inadmisibilă.

Curtea de Casație, Secțiuni Unite, 30 Iunie 1932. Deciziunea Nr. 39 din 30 Iunie 1932. Pand. Săpt. Nr. 8 din 5 Martie 1933.

PENSIE. — *Dacă soția pensionarului căsătorită după ieșirea acestuia la pensie, are drept să ia pensia. Soluțiune afirmativă, numai în cazul când pensionarea s'a făcut înainte de 57 ani, pentru infirmități sau vechime de serviciu. (Art. 2, al. 4; art. 25, l. pens. 1925; art. 54 al. 2 legii de org. Curții de Conturi 1929).*

În conformitate cu art. 25 al. 2 legea pensiilor din 1925, pentru a beneficia de dispozițiunea excepțională ce o cuprinde, pe lângă împlinirea condițiunii conviețuirii de cel puțin zece ani, a pensionarului cu soția sa, mai este necesar ca pensionarul să fi ieșit în pensie înainte de vârsta de 57 ani, fie din cauză de infirmitate, fie pentru vechime de serviciu în cazurile prevăzute de art. 2 alin. 4 din lege.

Curtea de Casație Secțiuni Unite, 15 Martie 1934. Deciziunea No. 8 din 15 Martie 1934. Pandectele Săptămânale din 28 Oct. 1934. Nr. 27—29.

C R O N I C A

† EPISCOUL NICOLAE IVAN. — S'a stins la 3 Februarie 1936, în Cluj, un mare ctitor al Bisericii noastre strămoșești. P. S. S. N. Ivan moare în vârstă de 81 de ani. Vieța întreagă i-a fost o luptă pe care a dat-o conținuu pentru binele neamului nostru, pentru înflorirea instituțiilor bisericesti și pentru școala românească.

În primii ani ai activității sale a fost învățător în frunțașă comună Săliște, din Jud. Sibiului. După aceea a fost preot la Aiud și protopop la Alba Iulia.

Calitățile sale excepționale l-au ridicat apoi la gradul de Consilier al Metropoliei din Sibiu. În această calitate a avut mulțumirea sufletească să ajute la ridicarea monumentalei Catedrale și la înzestrarea Metropoliei cu clădiri și instituții de seamă.

În politică a militat totdeauna alături de luptătorii și apărătorii națiunii noastre oropsite și apăsate atât de Unguri cât și de Sași.

Înfăptuindu-se unitatea noastră națională, era firesc ca P. S. N. Ivan să fie indicat pentru un loc de mare răspundere. Însărcinarea aceasta a venit la câțiva ani, prin reînființarea vechei Episcopii a Vadului și Feleacului.

În calitatea Sa de erarch s'a dovedit nu numai un mare organizator și ctitor de instituții culturale, ci și un abil conducător cu grea răspundere într-o localitate atât de însemnată ca Clujul.

Dărzenia cu care a apărat interesele bisericii sale și prestigiul ei, va fi cea dintâi indicație pentru urmașul său la ctitoria lui Ștefan cel Mare, făcută înfloritoare de acest mare român și devotat fiu al bisericii.

Spiritul său, care de acum va privi din înălțimile limpezii ale infinitului spre coroana operii sale, Catedrala, închinată unirii neamului nostru, va fi multă vreme pentru conducătorii bise-

ricii din Ardeal un îndemn și o pildă care dorim să rămână de-a-lungul veacurilor pentru preamărirea credinței noastre străbune și jertfei pentru înălțarea neamului.

Conducătorii acestei reviste, care totdeauna au propagat în paginile ei sentimentul religios, dragostea de biserică și de neam, își închină smeriți fruntea în fața mormântului care va cuprinde rămășițele pământești ale bunului erarch, îndrumător al poporului nostru din Ardeal.

„Satul și Școala

† EUGEN POPESCU. — S'a stins în ziua de 31 Ianuarie 1936, revizorul școlar al județului Făgăraș. El moare după o activitate bogată în învățământ atât ca învățător confesional, cât și ca revizor școlar al Județului Treiscaune și mai pe urmă al Făgărașului.

Eugen Popescu făcea parte dintre revizorii școlari numiți de Consiliul Dirigent, cu prilejul romanizării învățământului.

În tot timpul funcțiunii sale a dat dovadă de alese calități ca pedagog, conducător, fiind iubit de camarazii săi și de învățătorii pe care i-a condus cu tact și dragoste frățească.

Anii din urmă ai vieții sale au fost ani grei de suferință trupească și sufletească. Acolo unde s'a dus nu va mai avea dușmani și numai faptele sale bune vor sta mărturie în fața Judecătorului suprem.

Munca sa va rămâne o pagină frumoasă în istoria școlii noastre, iar figura sa veșnic veselă nu va fi uitată niciodată de învățătorii pe care i-a iubit atât de mult. (C. I.)

† TEODOR MARIȘ. — În luna Decembrie 1935, s'a stins pe neașteptate, după o boală scurtă, profesorul de pedagogie dela Școala Normală de băieți din Arad.

Teodor Mariș a fost la începutul carierii sale învățător. Cu prilejul organizării învățământului românesc în 1919, a urmat și el cursurile universitare pentru pregătirea profesorilor.

Deși cu o pregătire mai redusă decât marele său înaintaș, Petre Pipoș, însă cu sufletul bogat în dragoste pentru carieră, pentru copii, pentru continuă perfecționare, profesorul T. Mariș a știut să se impună în cei 16 ani de profesorat ca un om de școală pe care se poate conta și ca un adevărat îndrumător al tinerilor generații de învățători.

Activitatea sa din jurul revistei *Școala Vremii* l-a ridicat în ochii colegilor săi, în ochii învățătorimii și în ochii tuturor bunilor Români cari sunt bucuroși că Instituțiile noastre școlare au oameni de valoare.

Teodor Mariș devenise conducătorul efectiv al învățătorimii arădene. Cuvântul lui autorizat era ascultat și sfaturile sale picurate în paginile revistei, erau urmate cu sfințenie.

Presa a notat cu sinceritate și cu dragoste viața și activitatea acestui om de școală, cu prilejul trecerii lui din această viață. Dorim învățătorimii arădene să găsească un conducător sufletească tot atât de priceput și de desinteresat ca Teodor Mariș.

Pentru prietenul din 1919 o lacrimă fierbinte!

(C. I.)

EXAMENUL DE CAPACITATE LA ȘCOALELE NORMALE. — Examenul de capacitate la școlile normale, ce urmează a se ține la 1 Iunie 1936, va consta din:

1. Probe scrise.

2. Probe orale.

3. Probe practice: a) Dexterități; b) Lucrări practice; c) Practica pedagogică.

1. Probele scrise sunt cele din vechiul regulament și se țin după aceleași norme. Comisiunea va da o deosebită atenție nu numai fondului, dar și formei, cerând exprimare, ortografie și punctuație corectă.

Se vor da 2 probe scrise:

a) O probă de limba română, constând dintr'o compunere liberă asupra unei chestiuni aleasă de candidat, din trei subiecte care vor fi luate din pedagogie, istorie sau literatura română;

b) O probă de matematică, constând dintr'o problemă de aritmetică, algebră sau geometrie și o chestiune de contabilitate sau comerț.

Subiectele probelor scrise vor fi aceleași pentru toate școlile normale; ele vor fi alcătuite de Minister și trimise în plic sigilat, președinților comisiunilor examinatoare.

Se dau trei ore pentru proba de compunere și două ore pentru cea de matematică. Probele scrise sunt eliminatorii; nota la fiecare probă va fi de cel puțin 6, iar media 7.

II. *Probele orale sunt două.*

a) O convorbire asupra unei chestiuni de partea literară și unei chestiuni de partea științifică, fixate de Minister și studiate în cursul anului de elevi și cu îndrumarea profesorului respectiv. Dacă studiul comportă colaborarea mai multor profesori, aceștia se vor consfătuși și vor fixa de comun acord, planul de lucru. Vor da îndrumări asupra activității elevilor, asupra documentării, recomandând lecturi de autori și opere, manuale și reviste române și străine; vor organiza demonstrații, experiențe, vizite, etc.

Fiecare elev va nota într'un carnet toată această documentare precum și mersul studiului și cercetărilor făcute, va adăuga eventual schițe, planșe, dacă acestea ar fi necesare. Carnetul acesta se va prezenta comisiunii.

Pentru examenul de capacitate, din Iunie 1936, Ministerul a fixat următoarele chestiuni, în vederea acestei probe:

Școlile normale de învățători și învățătoare:

1. Dovezi despre originea noastră și despre drepturile noastre asupra teritoriilor pe cari le stăpânim astăzi.

2. Aplicațiuni ale științelor experimentale (fizică, chimie, științe naturale, geologie) în agricultură și horticultură.

Școalele normale de conducătoare:

1. Literatura pentru copii dela 3—7 ani.

Se vor studia, în primul rând, autorii și textele românești.

Din autorii străini: Andersen, Grimm, Perrault, Lageriof, Kipling. Studiul se face din punct de vedere literar și pedagogic prin colaborarea profesoarelor de limba română și pedagogie.

Fiecare candidată va prezenta comisiunii colecția de povești, cu schițe, lucrate în școală.

2. Noțiuni de puericultură și igiena copilului, dela naștere până la 12 ani.

Cărțile și revistele necesare consultării se vor procura de către școli, pentru biblioteca școlii.

Nota minimă de trecere la proba de convorbiri este 7 și rezultă din media notelor obținute la cele două chestiuni propuse de Minister.

b) A doua probă orală este o examinare din următoarele materii: limba română, psihologie-pedagogie, istorie-geografie, științe fizico-naturale și igienă. La obiectele la cari comportă aplicațiuni practico-științifice, igienă, examinarea orală va fi însoțită de lucrări practice de aplicare sau demonstrare.

Nota minimă de trecere este 7.

Media probelor orale se obține din cele două note ale probelor orale: convorbire, examinare.

3. Probele practice cuprind:

a) Probe de dexterități.

b) Probe de lucrări practice.

c) Proba de practică pedagogică.

A) *Probe de dexterități.*

1. Proba de desen: candidații vor desena pe hârtie, în negru sau în colorii, un obiect uzual de pe natură, ales de comisiune și așezat în fața candidaților.

Se acordă două ore pentru această probă.

Fiecare candidat va prezenta Comisiunii o colecție din cele mai bune desene ale sale, executate în școala normală, purtând data executării și semnătura maestrului.

2. Proba de muzică: Solfegierea sau descifrarea la vioară a unui cântec din cele potrivite în școala primară. Comisiunea alege cântecul și acordă 10 minute de pregătire.

Fiecare candidat va prezenta o colecție de cântece pentru școala primară, lucrată în școala normală și purtând semnătura maestrului de muzică.

Nota dela desen și cu cea dela muzică dau o notă medie, care trebuie să fie de cel puțin 7.

B) *Probe de lucrări practice. Băieți:*

1. Executarea unei reparațiuni sau unui obiect necesar în gospodăria casei sau a școlii; executarea unui obiect, aparat, etc., din materialul didactic necesar în școală primară. De exemplu: mobilier simplu, unelte de gospodărie, preșuri, mături, coșuri, perii; legătorie de cărți, ramarea hărților și tablourilor; reparațiuni la mobilierul și uneltele casei, școlii, etc.

2. O lucrare pe terenul de cultură sau în ferma școlii (îngrijirea pomilor, viei, animalelor, albinărit, agricultură, horticultură, etc.).

Fete.

1. Executarea unui articol de rufărie sau îmbrăcăminte (tipar, croit, cusut, motive de ornamentație) sau unui material didactic.

2. Executarea unei lucrări de gospodărie casnică sau școlară (bucătărie, spălat-călcăt, îngrijirea păsărilor și animalelor, albinărit, lucrare în grădina de legume sau flori, etc.).

În școalele normale de conducătoare, se vor adăuga la prima probă de lucru manual, subiecte cerând confecționarea materialului didactic educativ, necesar în școalele de copii mici.

Se acordă pentru fiecare din aceste două probe de lucrări practice câte 3—4 ore.

În timp ce candidații lucrează, Comisiunea examinează colecțiile și lucrările de tot felul, executate de candidați în școala normală: hărți, colecții de minerale, metale, cereale, ierborizări, lista de

Lucrări executate în laborator, atelier, pe teren și la fermă; întreg materialul didactic, colecțiile de jocuri și programe de gimnastică, planșe și modele de tot felul, cu care elevul părăsește școala normală, pentru a le folosi în școala primară. Comisiunea va ține seamă de aceste lucrări în notarea candidaților la probele de lucrări practice.

C) Proba de practică pedagogică constă din:

1. Examinarea activității, în ultimii doi ani, a candidatului în școala de aplicație: cercetarea caietului cu textele de pregătire ale lecțiilor, cu observațiile și experiențele pedologice făcute, fișele alcătuite; participarea la activitățile anexate din școala de aplicație: igienă, gospodărie, cooperativă, muzeul școlii de aplicație, serbări, etc.

2. O lecție cu elevii din cl. I—VII, ai școlii de aplicație. Subiectele sunt fixate de comisiune și trase la sorți de candidați. Se dă o oră de pregătire.

Lecția va putea fi precedată sau urmată de un joc sau o ședință de gimnastică (notate pe schița de plan, ce se prezintă Comisiunii); o lucrare de administrație școlară, un control al curățeniei și ordinii elevilor, o măsurătoare, un examen sensorial, etc.

Nota minimă de trecere, la această probă, este 7.

Media generală se socotește din cele 5 medii parțiale, obținute la diferitele grupe de probe: 1. media probelor scrise; 2. media probelor orale; 3. media probelor de dexterități; 4. media probelor de lucrări practice; 5. nota probei de practică pedagogică.

Examenul se ține în fața întregii comisiuni. La probele practice se face apel la maestrul respectiv al școlii.

Notarea probelor practice se face de întreaga Comisiune.

CONFUNDAREA LITERELOR LA COPIL. — Dintr'un studiu despre confundarea literelor *b, d, p, q* de Helen P. Davidson (apărut în *Journal of genetic*

psychology, Dec. 1935) reținem următoarele: Se poate observa o descreștere treptată în numărul și felul erorilor, cu înaintarea în vârstă. (Cercetările s'au făcut asupra copiilor dela grădina de copii și dela școala primară între 5 și 10 ani). Cele mai multe confuzii de litere se fac dela 5 la 6 ani. O distincție precisă între litere se observă abia pe la 7 ani și jumătate și după aceea. Copiii trec prin diferite stadii până ajung să distingă între *b* și *d*; *p* și *q*. În primul stadiu de exemplu ei confundă pe *b* cu *d*, *p* și *q*. În acest stadiu se vede că singurul caracter după care ei identifică litera este un cerc și o linie. În al doilea stadiu confundă pe *b* cu *d*, însă nu cu *p* și *q*. Se pare că în acest stadiu direcția liniei (în sus sau în jos) devine un factor determinant în identificare. În al treilea stadiu consideră pe *b* egal cu *d*, cu toate că recunosc înfățișarea deosebită a acestor litere. În al patrulea stadiu copiii consideră pe *b* și *d* ca litere diferite. Cele de mai sus arată că la copiii foarte tineri identificarea unei litere este independentă de poziția spațială a literei și că trebuie să intervină factori de maturizare, care să dea posibilitatea percepției factorului spațial. M. B.

MINCIUNA LA COPILII DE ȘCOALĂ.

— Încă o problemă a început să fie dezbătută — astăzi — cu mult mai multă asiduitate decât în trecut. E vorba de „minciuna copiilor de școală”. În străinătate se pare că — în unele părți — a fost pusă la punct. Astfel, în revista germană *Z. für. paed. Psychol*, vol. XXX, IV, H. Well dă rezultatele unei anchete întreprinsă de el asupra psihologiei minciunii în școală. Ancheta se bazează pe 644 elevi (băieți și fete). Rezultatele obținute sunt următoarele: 23% băieți și 21% fete utilizează minciuna (după propria lor declarație) din camaraderie (minciună socială); 17% băieți și 14% fete mint din frică de pedeapsă; 10% băieți și 10% fete mint din comoditate (minciună de apărare socială). Diferența

mare între băieți și fete găsim în minciunile cari au la bază vanitatea, ambiția. Minciuna cu acest caracter o găsim în proporție de 6,4% la băieți și 20,7% la fete. (vezi „Satul și Școala Nr. 1-2, 1935).

Am reprodus rezultatele acestor anchete ca să arătăm că într'adevăr, în alte părți, se lucrează din acest punct de vedere.

La noi — în țară — asemenea anchete nu prea s'au făcut, deși știut este că și elevii noștri mint. Ori a-i desbăra de acest urât obicei ai nevoie să știi — mai întâiu — cauzele ce-i fac să mintă. Distrugând cauza, nu va mai fi efect, deci — în cazul nostru — minciună.

Abia în acest, an am văzut că Dl Biciulescu în „Școala și familia de mâine” Buc., a luat inițiativa a deschide rubrica „psihologia minciunii”. Această rubrică fiind deschisă tuturor educatorilor de a-și spune constatările — în această problemă — va aduce un folos incomensurabil:

a) Să va ști procentajul minciunii atât la fete cât și la băieți.

b) Știindu-se ce minciuni sunt specifice elevilor noștri, vom găsi și procedeele prin cari vom anihila aceste minciuni.

Cunoscând asiduitatea cu care diseacă problemele dl Biciulescu, sperăm să aducă un valoros aport școlii primare.

„Minciuna — după J. J. Rousseau — este de două feluri: minciuna de fapt, care privește trecutul și minciuna de drept, care privește viitorul. Cea dintâiu are loc când se tăgăduiește ceia ce s'a făcut, sau când afirmă că a făcut ceia ce n'a făcut. Cealaltă are loc când se promite un lucru cu gândul de a nu se ține promisiunea”. (Emil, cartea II).

Cunoscând acum felurile minciunii, să ne gândim prin ce mijloace să facem pe copil de a nu minți. După unii, ar însemna ca vecinic să le spunem că acesta e un obicei urât sau a le da

exemple cât mai multe, din care ei înșiși să vadă neplăcerea la care se expun, mințind.

J. J. Rousseau este clar și din acest punct de vedere ne dă sugestii:

„Pentru mine, care nu dau școlarilor decât lecții de practică; pentru mine, care-mi place mai mult bunătatea decât știința, nu cer școlarilor adevărul, de teamă să nu-l ascundă și nu le cer nici o promisiune, pentru ca să nu fie tentați de a nu o ține”. (Emil, Cartea II).

Da! Copilul nu va minți, atâta timp cât nu i se va cere să spună adevărul. E realizabil acest lucru în școala noastră de astăzi? E posibil a nu cere elevului să spună adevărul? Dar în școală, ce cerem noi pe fie ce minută elevului? Și cerem să ne spună adevărul. Și acest lucru e necesar în școala teoretică, în școala căreia i-am putea zice a minciunii. În școala practică, după cum evidențiază just J. J. Rousseau, acest lucru cade dela sine; elevul fiind pus în fața realității, învățând ceia ce are de învățat, imediat, la fața locului, și necerându-i să ne spună ce-a învățat și cum a învățat, minciuna nu se mai produce. Pentru școala de astăzi însă e greu a obține asemenea rezultate.

În primul rând avem de lucru cu clase numeroase iar uneori chiar suprapopulate și astfel, nici măcar principalul nu ne întâlnim cu Jean Jaques Rousseau, care n'avea de educat și instruit decât pe Emil. Problema o punem acum pe altă față; să vedem cum o rezolvăm având în față masa, asta fiind o calitate. Rollin spune: „Trebuie ca tot ce văd sau aud copiii, dela părinți sau învățători, să le folosească pentru a iubi adevărul și să le inspire desgust pentru duplicitate. Pentru a-i scăpa de minciună, trebuie să-i punem în stare să nu aibă niciodată nevoie de ea”.

S'ar părea că propunerile Rollin sunt mai adecvate situației din școala noastră. Un lucru însă menționăm, că înainte de a întreprinde purificarea acestui

ameajuns dintre școlari, trebuie să știm:

a) Cari dintre școlari mint?

b) În ce grad?

c) Ce fel de minciuni spun?

Aceste date nu se pot obține decât într'un timp destul de lung și numai prin anchete directe și indirecte.

Despre asemenea anchete, într'alt număr al revistei.

Nicolae D. Marin
-Inv. Țagu — Cluj

INVĂȚĂTORI PREMIAȚI DE „ARHIVA DE FOLKLOR A ACADEMIEI ROMÂNĂ”. — Academia Română, în marea ei grijă pentru civilizația poporului nostru dela țară, a înființat acum câțiva ani „Arhiva de Folklor”. Întâiul ei gând a fost să organizeze o culegere cât mai grabnică și mai sistematică a materialului nostru folkloric. La apelul adresat de „Arhivă”, la începutul anului 1931 către „intelectualii satelor”, prin care le cerea să-i trimită culegerile lor folklorice și să răspundă chestionarelor pe care li va adresa din când în când, au intrat sute de caiete cu culegeri.

Încă dela început „Arhiva” a promis că va răsplăti cu diferite premii pe cei mai harnici, mai conștiincioși și mai pricepuți culegători. După premiile decernate anii trecuți, iată acum tabloul celor distinși în 1935:

Premiul I Lei 2000: George I. Bârleanu, învățător în Jujineț, jud. Cernăuți.

Premiul II Lei 1500: Vasile Bologa, învățător în Vad, jud. Maramureș.

Premiul III Lei 1000: Gheorghe P. Niculae, învățător în Podulupii, jud. Iași.

5 premii a Lei 500: 1. Olivia Sturzu, învățătoare în Târzia-Brusturi, jud. Baia. 2. Emilian Tetileanu, învățător în Cozia, jud. Hunedoara. 3. Mihail Simcelescu, învățător în Zegaia, jud. Mehedinți. 4. Th. Pletos, învățător în Cruglic, jud. Orhei. 5. Gheorghe M. Negru, învățător în Padina, jud. Buzău.

Un premiu de Lei 500, destinat unui

elev normalist: Ion Berbecaru, clasa VIII Școala Normală din Vaslui.

Aceste premii vor fi împărțite și în anii următori.

Nădăjduim că intelectualii satelor noastre, convingși de importanța deosebită a culegerii folklorului românesc, se vor îndemna la muncă și vor trimite materialele pe care le au cules Arhivei de Folklor a Academiei Române (Cluj, str. Elisabeta, No. 23).

Pentru mulțimea învățătorilor și a preoților care trăiesc la țară, culegerea folklorului ar putea constitui o muncă plăcută și instructivă. Oricine va scrie la adresa de mai sus, va primi imediat chestionare cu instrucții, pentru a putea contribui la frumoasa acțiune a culegerii folklorului nostru, care e în același timp și o datorie națională.

„CULTURA CĂRTURĂREASCĂ” și „CULTURA POPULARĂ”...

D. Henry H. Stahl a tipărit un opuscul plin de idei prețioase și clare numit „Cultura satului așa cum trebuie înțeleasă”. Este dedicat învățătorilor. Nu vom stărui asupra meritelor și lucrărilor autorului care este una din figurile care impun mai multă atenție și mai ales considerație, din generația noastră. Discipol printre primii, poate primul, al d-lui prof. Dim. Gusti, d. H. H. Stahl și-a dedicat toată cultura socială studiului satului românesc și problemelor sale. D. H. H. Stahl este depozitarul multor secrete de înțelegere a spiritului și situației satelor.

Adresându-se învățătorilor d-sa le vorbește pe un ton înalt și familiar totodată, — și suntem convingși că paginile sale au găsit ecou printre tinerii învățători, toți setoși de a vedea și înțelege mai bine, mai subtil dacă voiți, rostul lor în edificarea stării de cultură a țării.

Opusculul apărut în „Biblioteca învățătorilor” din Cluj, este, cum zicem, prețios, — ca tot ce scrie și lucrează au-

torul. În primele trei capitole d. H. H. Stahl vorbește despre: Școala, cultura și mediul social. Falsa cultură la sate și Adevărata cultură sătească, lămurind întregul rost al școlii primare, care trăiește prin învățători.

Mentalitatea învățătorului suferă o deformare profesională care-l face pe acesta să creadă că școala este singura cale — o cale fără greș — spre o „culturalizare” a oamenilor, (p. 3). Între mediul social și mediul școlar sunt deosebiri de fire foarte adânci. Copilul învață ceea ce îi este lui folositor în viață, mai întâi în legătură nemijlocită cu părinții și semenii lui de trai, prin simplul fapt al creșterii în preajma lor. El poate fi dat însă în grija specială a cuiva, care nu are altă treabă decât să-l învețe sistematic ceea ce altfel ar fi învățat dezordonat, sau n'ar fi învățat de loc. Aceasta este de altfel rostul sociologic al școlii și al pedagogului; a fi ajutătorii conștiinței al procesului acestuia de trecere a unei culturi dela o generație la alta, în sânul unui aceluiaș grup social... Însă dascălul mai are și altă menire: aceea de a ajuta la ridicarea culturală a grupului social întreg. Desigur procesul de ridicare pe treptele culturii se naște dela sine, în orice societate, fără amestecul dascălului. Însă este mai normală pornirea pedagogului de a fi nu numai un ajutător al trecerii tradiționale a zestrii de cultură dela o generație la alta, ci și un deschizător de drumuri noi și un îndemn spre o ridicare spre mai înaltă cultură, pentru toți semenii lui (p. 4—5). „În cursul istoriei se poate întâmpla ca un neam să se despartă în două categorii sociale. Să ne gândim de pildă la țara noastră, unde o lume a orașelor, în care s'a adunat toată viața de Stat, este adânc deosebită de o altă lume, a satelor. Lumea orașelor are o cultură cărturărească scrisă; lumea satelor are o cultură tradițională, nescrisă, statornică și legată adânc de nevoile vieții populare, însă nesupusă unei ridicări de sine însăși.

Aceste două culturi, a orașelor și a satului, pot trăi fără legături între ele, fiecare urmându-și calea ei deosebită. Nu este cazul țării noastre. Țară democratică fiind, cu zdrobitoare majoritate țărănească, pentru noi se pune neapărat problema unei ridicări în cultură a acestor mase, țărănești. Cultura noastră nu poate rămâne rezervată unei singure categorii de oameni; deprinderea ei nu trebuie să însemneze părăsirea categoriei de origină și intrarea în aristocrația conducătoare a Statului, ci cultura trebuie să fie bunul tuturor cetățenilor. Anumită concluzie logică este de tras din această constatare și anume: aceea că o cultură populară trebuie să fie făcută pe măsura nevoilor populare. (p. 7).

„Trebuie să ne dăm seama — continuă d. Henri H. Stahl — că avem aici de a face cu două medii sociale cu totul deosebite și că ridicarea culturală a satului nu se poate face prin trimeterea la școală a întreg poporului acestuia de țărani. Sunt alte legături mai adânci între cultura cărturărească și cultura populară care trebuiesc stabilite și alte metode de întrebuințat decât acela spre care în chip firesc este aplecăt cel ce din meserie este pedagog dascăl. Ar trebui de pildă, înainte de a ne stabili ideile de cultură populară, să ne întrebăm foarte atent asupra relațiilor care trebuie să existe între cele două culturi. O asemenea cercetare atentă ne-ar duce la concluzia că fiecare din ele își are rostul ei și că e neapărată nevoie ca să le sprijinim una pe alta: cărturăria înaltă își poate pierde orice sens, dacă se înalță prea sus, rupându-și rădăcinile din pământul marilor mase (și lucrul acesta e cu atât mai adevărat pentru poporul nostru, care e curat românesc numai în păturile sale țărănești); iar pe de altă parte, cultura tradițională a satelor poate sta pe loc și muri, secătuită, dacă noi izvoare culturale nu vin să o învioreze” (p. 8).

Am citat aceste idei — care se com-

pletează într'un chip deosebit în cele trei capitole de început ale acestei mici cărți. Ideile d-lui H. H. Stahl au un sens real, propriu. Nu sunt idei politice, nu sunt idei de propagandă, nu sunt idei pur educative. Acest lucru nu trebuie uitat.

Autorul ia cuvintele de „cultură populară” în două sensuri, îmbinate cu adâncime: „cultura populară” care există — substratul și elementul cel mai pur al spiritului culturii românești, — asupra căruia se speculează cu atâtea controverse, — și cultura populară pe care o scot, o dezvoltă din cea autentică, ca un moment al ei, aceia ce au misiune în acest sens.

Deci condițiile actuale de cultură ale țării românești și condițiile ei de cultură eterne, sunt puse unele lângă altele, cu premisă de constatări a îndemnurilor simple și limpezi din această minunată carte a învățătorilor: opunerea dintre „cultura cărturărească” care este tal's qualis, la sate, „falsa cultură” și cultura mediului țărănesc instrument de continuitate spirituală dela o generație la alta, în sânul aceluiaș grup.

În „Falsa cultură la sate” autorul continuă desfășurarea aceleiași idei: „Este un lucru în deobște cunoscut că în Vechiul Regat, pe la mijlocul veacului trecut, generații de tineri luptători pentru înfăptuirea unei Români noi, au avut greșelile lor: au făcut desigur o Românie nouă, însă au făcut-o după modelul alcătuirilor de stat din Occident, fără să ție seama că o Românie veche, care nu era deloc de disprețuit, dănuia încă... În domeniul culturii orășenești s'a lucrat în voe. Ne-am putut face universități, școli înalte, Academii, de știință și de artă care aveau drept scop să le ajungă pe cele din Apus. Uneori le-am și ajuns, ba le-am întrecut. Însă prețul pe care l-am plătit a fost foarte scump: cultura noastră orășenească este o cultură străină de firea noastră. Nu vorbesc de munca marilor noștri cărturari. Aceia, tocmai pentru că sunt

mari, au păstrat legăturile cu faptele de aici și au lucrat pe ele. Dar școala noastră în viața ei de zi la zi a fost creatoarea unor oameni care nu au fost în stare să nască o cultură vie, ci au trebuit veșnic să ție în fața ochilor, modelul apusean de imitat... După cum suntem noi, regătenii, franțuziți, așa sunt transilvănenii ungurizați, precum și basarabenii rusificați; nu în ceea ce privește sentimentul național, nici în ceea ce privește limba, dar uneori în ceea ce privește duhul, psihologia și lucrările acelea de taină ale unui suflet care te fac să fii o făptură sau altă făptură. Ei bine, dacă așa stau lucrurile, vă dați seama ce poate însemna să trecem de-a dreptul cultura noastră orășenească satelor. Generații întregi neamul acesta a fost în dureroasa situație de a-și găsi în analfabetism un loc de scăpare al firii sale naționale: țăranul a rămas acelaș, în Transilvania, ca în Vechiul Regat și în Basarabia, așa cum apucase să fie și așa cum trebuie să rămână, adică nestrîcat de un suflet străin lui. Astăzi când suntem în măsură de a da acestor țărani *cultura lor*, suntem datori să o facem, însă trebuie să o facem așa cum trebuie” (p. 14—15).

Însă „Satul nu este o hârtie albă pe care putem scrie orișice, satul nu este un câmp de experiență pe care putem încerca orice culturalizare voim, ci satul este o realitate copleșitoare care ea singură pune probleme, pe care apoi suntem datori să le cunoaștem întâi, să le rezolvăm apoi”. (p. 22).

În cele citate am voit să dăm ideea nivelului punctelor de vedere ale d-lui H. H. Stahl. Satul este „o realitate copleșitoare”. Problemele acestei realități trebuie să „le cunoaștem întâi”, să „le rezolvăm apoi”.
„Curentul”

Dragoș Vrânceanu

NOTĂ: Suntem mulțumiți că în *Biblioteca Învățătorilor*, editată de revista noastră, a apărut această lucrare atât de prețuită de oameni competenți.

MOARTEA REGELUI ANGLIEI. — Incetarea din viață a Regelui George V al Angliei a îndoliat întreaga lume. Îndurerarea a fost sinceră, pentru că George V și-a îndeplinit atribuțiile regale cu un înalt sentiment de iubire față de sușii săi și de loialitate față de celelalte popoare.

România a fost reprezentată la funeraliile Regelui George V prin M. S. Regele Carol II.

Deși noul rege al Angliei își începe domnia în vremuri de tot grele, omenirea are credința că Eduard VIII va fi cel dintâi sprijinitor al păcii.

RUDYARD KIPLING. — Cu puține zile înainte de moartea regelui George V, Englezii au pierdut pe Rudyard Kipling, scriitorul care a contribuit mai mult decât oricine la întărirea imperialismului britanic.

Kipling s'a născut în India (Bombay) în 1865. Studiile le-a făcut în Anglia. La 18 ani s'a reîntors în India, ca reporter pentru chestiunile coloniale. A călătorit în toate ținuturile supuse Angliei.

După numeroase volume au impresii din călătorii și cu nuvele, Kipling s'a dedicat literaturii pentru tineret, căutând să exalte în sufletele tinerilor englezi dorința aventurii și ambiția de a afirma pretutindeni, pe fața globului pământesc, dreptul de stăpânire al Angliei.

În 1907 Kipling a primit premiul Nobel (6 mil. lei).

În românește s'a tradus prea puțin din Kipling. D. G.

STATISTICA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ENGLEZ. — Învățământul primar e obligator dela 5 până la 15 ani.

În Anglia și Wales, în 1932 au fost înscrși 5 și jum. milioane copii între 5 și 14 ani, 1.753.000 copii între 14 și 17 ani. Mai erau 52.288 copii cari au vizitat cele 623 școli pentru orbi, muți și surzi. Numărul învățătorilor se ridică la 169.986 (26,3 la sută bărbați și 73,7 la sută femei). Salariul în medie, pentru învățători e de 298 lire sterline pe an, iar pen-

tru învățătoare, de 228 lire sterline.

În Scoția sunt 2.924 școli primare cu 600.390 școlari.

În Anglia și Wales: 1.379 licee cu 22.293 profesori (50,6 la sută bărbați, 49,4 la sută femei). Taxa școlară medie e de 12 jum. lire sterline pe an. Salariul mediu pentru profesori: 381 lire sterline pe an, iar pentru profesoare: 291 lire sterline.

Provoacă senzație, cazurile de analfabetism.

EXPOZIȚIA SATELOR. Acesta este cea mai potrivită numire ce se poate da expoziției a II-a a echipelor regale studențești cari au activat în toate colțurile țării, în vara anului 1935.

Pentru cunoscătorii vieții sătești este o carte deschișă cu materialul catalogat științific. Pentru străini și chiar pentru mulți „domni” de-ai noștri, expoziția aceasta este o adevărată revelație.

Omul de Stat și conducătorul va găsi o mulțime de probleme, cari cer o rezolvare grabnică: descreșterea populației în unele locuri, mortalitatea copiilor, primitivismul vieții, industria țărănească, apa de băut, paludism, etc.

Rezultatele constatate, expuse în diagrame, tablouri, obiecte uzuale precum și instituții create în urma activității echipelor, ne dau speranța că satul românesc va fi tot mai bine cunoscut și tot mai mult înțeles de cei cu răspundere.

UN ÎNVĂȚĂTOR. — Foaia bănățeană „Fruncea”, reproduce, după publicația „Poporul Românesc”, cele scrise de un inspector al învățământului despre gospodăria unui învățător din Banat:

„În grajdul curat două vaci elvețiene care dau zilnic 35 kg. lapte, din care parte ține pentru nevoile casei, iar mai bine de jumătate vinde cu 7 lei kg. În coșina sistematică 3 scroafe de rasă. În curtea paserilor: găște, rațe, găini, curci își aveau cotețe osebite. Ți-era mai mare drag să le privești.

Venitul acestui învățător: Dela vaci vinde lapte de 5002 lei lunar. Vinde pur-

cei de 1500, din ouă și pui mai desface de 1200. Deci gospodăria pe lângă că îi dă hrană din belșug lui și familiei lui, îi mai aduce aproape 8000 de lei pe lună.

Cât pământ are acest învățător gospodărar în ceasurile când nu are catedră? Răspuns: 6 pogoane — adică 3 hectare.

Pe 2 pogoane pune lucernă pentru nutrețul vitelor, pe un pogon și jumătate pune cartofi și sfeclă pentru hrana godacilor. O jumătate pogon a sădit-o cu pomi roditori și viță de vie, iar pe un pogon seamănă grâul pentru pâinea de casă.

Nu știu câți dintre noi putem spune că avem o astfel de gospodărie, încheie dl inspector arătarea lui".

Am vrea ca această arătare să precepe pe oamenii de omenie mai mult decât senzaționale amănunte din faptele diverse judiciare sau politice. Am vrea să avem în toată țara învățători gospodări, care să-și înfrățească din cumintește munca și belșugul.

În câte alte sate, arătarea inspectorului școlar pare poveste? (*Universul*).

Adrian Maniu

VESTI BUNE. — Tânărul învățător Zaharia Petre din com. Grebenaț — Banatul jugoslav — ne trimite plăcute știri despre activitatea sa în școală. A sărbătorit ziua de 1 Dec., a făcut șezători, a organizat serbarea Crăciunului, a ajutat copiii săraci, etc.

Sentem foarte bucuroși să înregistrăm activitatea învățătorilor harnici.

CINEMATOGRAFUL EDUCATIV. — În Franța sunt în lucru 300 filme pentru învățământul primar. Ele se lucrează sub conducerea unui învățător (Jean Bréault) care s'a ocupat în mod special de această problemă. Filmele sunt istorice, geografice și științifice. Colaborarea desăvârșită între pedagogie și tehnica cinematografică asigură reușita acestor valoroase filme.

EXAMENUL DE DEFINITIVAT. — Ministerul Instrucțiunii prin ord. No. 13602—1936 a trimis Revizoratelor școlare și Serviciilor de învățământ ordinul ce urmează cu privire la examenul de definitivat din anul 1936. Iată ordinul:

„În baza dispozițiilor art. 118 din legea învățământului primar, puneți în vedere învățătorilor care sunt obligați să se prezinte la examenul de definitivat, să înainteze cererile de înscriere la acest examen prin Revizoratele școlare, Serviciilor Locale de Învățământ respective, care vor întocmi tablourile și le vor înainta Președinților Comisiunii examinătoare, cu dosarul cererilor și proceselor verbale de inspecții. În aceste tablouri, vor fi trecuți toți învățătorii și învățătoarele dela școlile primare și învățătoarele dela școlile de copii mici (grădini de copii), care la 15 Martie 1936 au 3 ani de funcționare efectivă cu titlu provizoriu în învățământul primar și care sunt obligați să se prezinte la examenul de definitivat la data de mai sus.

În conformitate cu dispozițiunile art. 158 din lege învățătorii, care nu sunt originari din cele 19 județe din zona culturală, cu populație eteroglotă, și care au 2 ani de funcționare dela numirea cu titlu provizoriu și și-au luat angajamentul în scris, vizat și aprobat de Minister, că vor funcționa 10 ani în aceste județe, au dreptul să fie înscriși la acest examen.

În acest tablou veți trece pe învățătorii și învățătoarele, care au fost respinși de două ori la examen, pentru că nu au obținut media cerută de lege (7.00), sau acei care nu s'au prezentat de două ori nemotivat la examen, cum și pe învățătorii licențiați, numiți cu titlu provizoriu, conform art. 232 din lege. Cei respinși de 3 ori, n'au dreptul să mai dea examen.

În tablou se va cuprinde numele învățătorilor, școala unde funcționează, starea civilă, școala normală pe care au absolvit-o, și anul obținerii diplomei de ca-

pacitate, data și numărul ordinului de numire cu titlu provizoriu, pedepsele suferite și pentru a cătea-oară este chemat la examenul de definitivativ fiecare candidat.

Trecerea la altă comisiune nu se admite, rămânând ca ulterior să vi se comunice școala normală unde se va ține examenul pentru candidații din acel județ.

Acei care nici la al treilea examen nu au obținut media 7,00, sau absentează de trei ori nemotivat, încetează în mod obligatoriu de a mai face parte din corpul didactic, conform legii.

În afară de condițiile de stagiu, candidații la examenul de definitivativ, trebuie să facă dovadă, că în timpul stagiului: pe primii 2 ani, au împlinit condițiile din legea veche (1924), iar pe ultimul an, următoarele dispozițiuni din legea din 1934:

a) Au predat la o școală primară completă cu 7 clase, cel puțin un an;

b) Au avut o frecvență regulată de elevi;

c) Au alcătuit și ținut în ordine cartelele individuale ale elevilor și au ținut la textele de pregătirea lecțiilor;

d) Au luat parte în timpul provizoratului la cel puțin 5 șezători culturale și au ținut acolo cel puțin 2 conferințe cu caracter local (cultural, social, economic).

e) Au făcut și predat cursuri cu adulții;

f) Au făcut coruri cu elevii și

g) Au predat: învățătorii lucrul ma-

nual sau practică agricolă cu băieții iar învățătoarele, lucrul de mână și gospodărie cu fetele, conform programei.

Organele de control vor menționa în procesele verbale de inspecție, dacă aceste condițiuni s'au îndeplinit.

Fără îndeplinirea acestor condițiuni, învățătorii candidați nu vor putea fi înscriși la examen (conform legii).

Toate aceste lucrări, după verificarea lor de către inspectorii generali primari ai regiunii, care sub semnătură proprie, vor atesta de îndeplinirea sau nu a condițiilor de mai sus, vor fi înaintate Serviciilor Locale de Inv. respective, spre a fi trimise Președinților Comisiunilor examinatoare dela școlile normale, ce se vor fixa ulterior până la data de 20 Februarie 1936, iar Ministerului se va comunica numărul candidaților înscriși (separat: învățători, conducătoare) spre a se fixa centrele".

RECTIFICAREA ACORDĂRII GRADULUI II ȘI A DEFINITIVATULUI. — Ministerul Instrucțiunii a aprobat ca învățătorilor cu titlu provizoriu, reușiți la examenul de definitivativ, după în sesiunea Iunie 1934, să li se acorde titlul definitiv în învățământul primar pe ziua de 1 Ianuarie 1933.

Învățătorii cu titlul definitiv, reușiți la examenul de înaintare la gr. II, după în sesiunea Iunie 1934, se înaintează la gr. II în învățământul primar, pe ziua de 1 Aprilie 1933.

Drepturile materiale ce decurg din această înaintare, se vor acorda dela data înscrierii sumei în buget.

CĂRȚI — REVISTE

IOAN AL. BRĂTESCU VOINEȘTI. *Din pragul apusului*, Gânduri, Amintiri, Ed. „Cartea Românească”, 205 p. 50 lei.

Apariția unui volum semnat de dl Brătescu Voinești este un adevărat eveniment literar. Aceste prilejuri de bucurie sunt destul de rare, pentru că dl Br.

V. nu e dintre scriitorii fecunzi. O spune și D-sa în volumul de față, o știm și o regretăm cu toți. Să fie „Din pragul apusului” cartea cu care D-sa dorește să-și încheie producția literară? Ar fi o mare pagubă pentru literatura noastră.

După frumoase pagini de gândire a-

supra vieții și perfecționării sufletului omenesc, după alte de dureroasă amintire despre Eminescu, urmează o prea interesantă conferință asupra vieții și operei personale, pe care dl Br. V. a rostit-o în fața studenților Facultății de Litere din București. Pe lângă duioasa evocare a părinților, dl Br. V. își împlinește o sfântă datorie față de Titu Maiorescu, încercând să spulbere credința greșită că marele critic a fost un om cu desăvârșire rece. Mai departe dl Br. V. dă prețioase indicații asupra inspirației sale, afirmând că „fiecare bucată a plecat dela o întâmplare reală” și face tinerilor cea mai frumoasă lecție despre îndatoririle sfinte ale acelora, cărora Dumnezeu le-a hărăzit darul de a scrie. Reproducem un fragment din aceste îndrumări:

„Când ceea ce ai de povestit e interesant, când ai gândit mult asupra-i, când ai fost sincer și profund emoționat, forma vine dela sine, fără s'o cauți. Singura grijă să-ți fie de a fi clar, simplu și sincer.

Fii convins, fii incredințat că între nenumăratele lucruri și spectacole care trec pe dinaintea ochilor noștri, sunt unele care nu pot deveni subiecte ori obiecte de artă, oricâtă genialitate ar avea cel ce întreprinde să le zugrăvească.

Emulii unei noi școli literare, care pretind că revoluționează arta scrisului, afișează un dispreț suveran pentru scrierile cuviincioase. Nu e epitet oricât de aspru, de trivial și de grosolan pe care să se sfiască de a-l întrebuiința pentru calificarea acelor scrieri. Cu ostentație și perseverență se duc să-și caute subiectele în substraturile drojdiei societății și oricât de desgustătoare ar fi lucrurile înfățișate văzului lor de realitate, le șarjează încă, pentru a se dovedi îndrăzneți și originali. Activitatea, bucuriile și durerile oamenilor normali nu-i interesează, zugrăvirea lor le pare banală, lipsită de interes. Lor le trebuiesc eroi stranii, bizari, care săvârșesc acte excepționale; — și în goana lor după nou și inedit, în-

trebuințând uneori cuvinte și expresii luate din vocabularul chivruțelor și salăhorilor, ne zugrăvesc tipuri patologice, monștri imposibil de situați nici în timp, nici în spațiu, atribundu-le acte de o absurditate apocaliptică. Ochiul ucenicilor acestei școli literare nu mai pot vedea decât părțile grețoase ale lucrurilor. În fața copiilor ochii lor nu mai văd nimic din frăgezimea și drăgălășia copiilor. — la auzul lor nu pătrunde nimic din năvitățile vorbelor lor. Din o mică de copie trecuți pe dinaintea lor, văzul nu li se oprește decât asupra celor rahitici, ori hidrocefali, plini de bube, în descrierea cărora se complac ca într-o baie caldă. Nenumărați bătrâni au prilejul să întâlnească în viață, — mulți din ei curați, frumoși. Adormirea patimelor a adus pe chipurile lor înseninarea. Părul și barba albă a unora aduc aminte chipuri de sfinți zugrăviți în biserici. Toți poartă în făptura lor acel ceva indefinibil ca un bilet vizibil de călătorie, călătorie din care nu se vor mai întoarce. Ochiul ucenicului școlii literare înaintate nu se oprește decât asupra bătrânului hidos și asupra murdăriei, neputințelor și mizeriei, fatal legate de bătrânețea lui. Feriți-vă de această rătăcire!” (p. 108).

B. IORDAN: *Învățătorii*, Roman, 254 pag. 55 lei. Dl B. Iordan, învățător în Basarabia, ne-a dat până acum trei cărți: *Normaliștii*, *Vitrina cu păpuși de porțelan* și *Delta*. Ca și-n romanul „Normaliștii”, despre care am făcut amintire în revista noastră, dl B. Iordan ne dă în „Învățătorii” pagini foarte bine scrise, alături de altele (prea multe!), în care expresiile vulgare te fac să regreti că asemenea carte a fost scrisă de un învățător, despre învățători.

D-sa greșește și va greși dacă va asculta numai de sugestiile acelora care cred în puterea magică a cuvântului „tare”, a scenei scabroase, a caricaturizării, a exagerării. E păcat și pentru remarcabilul talent al d-lui B. Iordan și pentru mucenicia vieții învățătorescă. D.G.

C. MANOLACHE: *Sfânta Dreptate*, Roman, Ed. Adevărul, 372 pag. 80 lei. Cartea pe care o prezentăm cititorilor noștri, ne aduce sub ochi vieța unui sat moldovenesc dinaintea războiului, din vremea în care țărâimea se sbuciuma din greu pentru o bucată de pâine. E o viață tristă, de chin și de durere, înfățișată cu toate amănuntele sale, cu un deosebit talent. Eroul romanului, Tudose Leahu, amestecat de gândul „*mai binelui*”, pe care i-l strecurase sub formă de învățătură socialistă un propagandist rus, se desprinde dela brazdă spre a apuca drumul orașului, drumul vieții noi, de libertate și dreptate. Intre socialiștii ieșeni, unii simpli muncitori, vicleni și lași, alții oameni cu stare, egoiști și prudenți, naivitatea lui Tudose Leahu trece din desamăgire în desamăgire, până la răsvărire împotriva ordinei noi, pe care o aducea, cu jaf și asasinat, „socialismul” rusesc în timpul războiului.

Bătut de nenoroc, tocmai când se întorcea din Rusia, hotărît să reînceapă viața de simplu țăran, Tudose Leahu intră în închisoare, pentru vini pe care nu le poate risipi și se stinge acolo.

Autorul folosește un graiu moldovenesc care va face plăcere multor cititori. Personagiile sunt viguros prezentate. Unele scene dau impresii care te urmăresc încă mult timp după lectură (de pildă, ca groază, apariția muribundeii Oana în casa lui Leahu, în țaria nopței).

Pentru învățătorul satului, Domnul Grapă, autorul găsește cuvinte de o rară frumusețe.

„*Sfânta Dreptate*” înscrie numele d-lui C. Manolache între cei mai talentați romancieri ai noștri. D. G.

Dr. DOMINIC STANCA: *Intre două fronturi*. Editura „*Patria*” — 1933, Cluj.

Sunt mai bine de douăzeci de ani, de când a apărut lucrarea lui O. Tăslăuanu: „*Trei luni pe câmpul de războiu*”. Tinerii refugiați în Țara-mamă, unii fugiți chiar de pe front, au găsit în paginile acestei cărți, toată jalea Ardealului,

chinuit și crucificat de către stăpânitorii trecutului. Unități întregi compuse numai din Români, cu tricoul în frunte, mureau pe câmpurile Galiei fără nici o glorie. Noaptea, când încetau loviturile de ghiulele și clănțanitul mitralierelor, flăcăii noștri, retrași prin colțuri de tranșee, cu genunchii strânsi la gură, scriau celor de-acasă toată urgia ce s'a abătut asupra lor. Și nu uitau la sfârșit, să pună câteva versuri, unde se înfățișa cu putere elementară, legea aspră a fatalității, atât de adânc imprimată în sufletul țăranului nostru:

„*Maică, nu fi supărată,
Casa mi-a fost mie dată
Să port pușca încărcată
Prin Galia spurcată,
Bat-o Dumnezeu s'o bată!*”

După intrarea țării noastre în războiu, literatura aceasta, plămădită din sânge și noroiu în fundul tranșelor, s'a înmulțit peste măsură. Scurte creionări, schițe, nuvele, mai târziu chiar romane, au descris cu prisosință sbuciumul sufletesc al celor plecați pe front, mulți rămași acolo pentru vecie. Adolescenții și bătrânii — deopotrivă — răsfoiau cu respirația reținută, paginile acestea de suferință colectivă și când terminau, blestemau din tot sufletul puterile ascunse, cari ridică popoarele și le pun față în față înarmate.

Au trecut douăzeci de ani și literatura războiului, continuă să pasioneze lumea. De câteva zile a apărut o lucrare nouă în editura „*Patria*” din Cluj: „*Intre două fronturi*” de Dr. Dominic Stanca. Un volum gros de mai bine de 300 pagini, ne înfățișează pe un tânăr ardelean — un Român, — sortit să lupte în rândurile dușmanilor poporului nostru. Impresiile lui, sunt redată în formă de ziar, într'o limbă plăcută și ușoară, care te ține înlănțuit până la capăt. Lupte mărunte de tranșee, marșuri de apropiere pentru ocuparea unei poziții, scene din spatele frontului, unde atențiunea soldatului este concentrată în caza-

nul de bucătărie, a ofițerilor la popotă, discuții prietenești în jurul mesiei, la un pahar de vin, sau la jocul de cărți din adăpostul blindat; schimbul de pe front, spitalul, concediul celor răniți, ici-colea câte-o escapadă de dragoste, sunt tot atâtea epizoade, cari înlăntuindu-se, ne dau atmosfera câmpului de luptă, cu bucurii mărunte și rare și cu... moartea, rânjind la tot pasul.

După defectiunea rusească, Ardeleanul nostru pleacă pe frontul italian. Lupta dela Piave și retragerea dela Montello sunt descrise pe larg și cu multă rigoare.

Sfortările Monarhiei sunt pe sfârșite. În scurtă vreme urmează prăbușirea ei. Popoarele subjugate se desprind din conglomeratul păzit cu atâta strășnicie de Pajura cu două capete. La Alba-Iulia, noi prăsnuim Unirea cea sfântă, întrezărită numai de Marele Mihai cu secole înainte.

Autorul, e generos și cu dușmanii de eri. Crede cu tărie, că sârmele ghimpatе, cari despart popoarele, se vor topi cu timpul în căldura inimilor iertătoare, iar ura se va schimba în dragoste de frate.

Experiența țării noastre, de 17 ani încoace, demonstrează că prăpastia ce ne desparte de Unguri, nu se va umple niciodată. Un popor obicinuit cu puterea și „hegemonia milenară” nu va renunța la „prerogativele lui istorice”.

După credința mea, numai morții — din ambele tabere — se vor împăca pe calea vecinicii... Noi, cei vii, vom continua să trăim despărțiți de ură... și de sârmele ghimpatе.

Pentru sinceritatea ei, cartea trebuie citită de cât mai multă lume.

N. Nistor

GHEORGHE V. MADAN: *Răsunete din Basarabia*, în colecția „Cartea Satului”, Ed. Fundației culturale regale „Principele Carol”, 122 pag. 30 lei. Rar lectură mai interesantă decât aceasta cuprinsă în paginile cărții de față. Cu

prețul modest de lei 30, oricine poate aduce în căsuța sa imaginea Basarabiei iubite. Cartea mai cuprinde și câteva desene de Victor Ion Popa, de o expresivitate desăvârșită.

C. ARGINTARU: *Setea Norilor*. Cartea a treia de poeme, Ed. Hyperion, Cluj, 128 pag. 40 lei. Autorul este unul dintre rarii îndrăgostiți de poezie. Delicate ca inspirație și perfecte ca formă, poeziile d-lui C. Argintaru ar merita cât mai mult cunoscute.

FLUOR D. RĂDULESCU: *Descătușare*, Roman, Ed. Scrisul Românesc, 305 pag. 80 lei. Un scriitor de tot tânăr, evadat din timiditatea adolescenței, oferă publicului cel dintâi rod al sufletului său. În locul aplauzelor, tăcere pretutindeni, tăcerea invidiei deoparte și a vicleniei de alta. Și totuși, tânărul autor va birui chiar cu această carte.

Curajos și talentat, el atacă cu mult succes cea mai complexă epocă a vieții: adolescența.

Interesantă prin dezechilibrul său și prin variatele aspecte pe care le îmbracă și frumoasă prin toate năzuințele sale, adolescența a inspirat în toate timpurile pe marii artiști, dar a creat și ea opere remarcabile prin avântul fanteziei și prin gingășia sentimentelor.

O asemenea operă, interesantă și frumoasă, este romanul „Descătușare”.

D. G.

ANALELE DE PSIHOLOGIE. Director: C. Rădulescu-Motru; Redactor: I. M. Nestor. Vol. II, 1935, pp. XII+302. București.

„Analele de Psihologie”, organul societății române de Psihologie din București, își continuă cu succes apariția. Revistă periodică, de ținută occidentală, cuprinde în volumul II foarte serioase și documentate studii și cercetări, note și recenzii din principalele ramuri ale Psihologiei teoretice, experimentale și aplicate.

Studiile și cercetările sunt semnate

de dd.: Prof. C. Rădulescu-Motru, C. Georgiade, C. D. Gib și I. M. Nestor.

În capitolul notelor scriu dd.: I. Brucăr, Prof. Dr. Marinescu-Dr. Copelman, E. Weigl, D. Roco, Dr. M. Schächter, A. Manoil, C. Georgiade și I. M. Nestor.

Recenziile (cuprinse în peste 100 de pagini) întregesc în mod fecund cuprinsul revistei și indică nivelul ridicat al studiilor psihologice din țara noastră. Semnate — uneori — de condee tinere, ele se prezintă totuși într-o ținută superioară, îngăduindu-ne perspective serioase în preocupările actuale ale științei psihologice.

Vom reveni.

D. T.

I. M. NESTOR: Cercetarea psihologică a copilului de 6—7—8 ani (Extras) Soc. Rom. de Cercetări Psihologice, Buc. 1935, 40 pp. 35 lei.

O școală cu adevărat activă — în sensul „individualizării” învățământului — nu se poate concepe decât prin cunoașterea adecuată a elevilor. Iar o cunoaștere reală nu se poate închipui fără pozitivarea metodelor de cunoaștere.

În seria lucrărilor de prezentare a metodelor pozitive pentru cunoașterea individualității copiilor mici, se încadrează și noua lucrare a d-lui I. M. Nestor, apărută în seria publicațiilor Laboratorului de Psihologie experimentală al Univ. din București. Trebuie să menționez aci că dl Nestor este cel mai activ cercetător în această direcție la București, de care se leagă cele mai frumoase începuturi.

Lucrarea pune la îndemâna educatorilor o scară de teste (prelucrată după H. Winkler și școala vieneză), pentru diagnosticarea „maturității” copiilor pentru școala primară. „Căci pretențiunilor învățământului, copilul le răspunde cu gradul său natural de dezvoltare sufletească și în cazul când între pretențiuni și dezvoltare nu se poate stabili o armonie, atunci situația aceasta marchează, pentru foarte mulți copii, începutul catastrofelor” (p. 4).

Scara cuprinde un număr de 17 teste

prin care se urmărește dagnosticarea: a) însușirilor psihice, b) aptitudinilor de randament și voință și c) cunoștințelor primite prin educație și mediu familiar.

Nu putem firește, intra aci în analiza acestor teste. Ceeace constituie un merit netăgăduit al lucrării este claritatea în prezentarea etapelor de aplicare ale testelor și de cotare ale rezultatelor, fără a mai aminti judicioasele considerații întregitoare, care dovedesc o serioasă cunoaștere a psihologiei infantile.

Îmi permit însă să menționez câteva note pe marginea lecturii — plină de interes — a acestui studiu.

Testul No. 8 (înțelegerea numerelor) pentru cl. II, în tehnica și instrucția ce-l însoțește nu cumva pune accentul pe procesul de memorizare (memoria imediată)!

Cred, în continuare, că tâlmăcirea valorii centilelor ar fi poate mai potrivit să se facă ținând seamă de cvartile și medii, pentru că gruparea dată favorizează pe cei superior înzestrați. Am avea astfel: centilul 100—75 (cvart. sup.) f. buni, cent. 75—50 (media sup.) buni, cent. 50—25 (m. inf.) mediocri, și cent. 25—1 (cvart. inf.) f. mediocri sau slabi. Grupa normalilor ar fi cuprinsă între cent. 25—75. Evident că aceste grupe pot fi subîmpărțite dacă se ține seamă de frecvența în populația generală a gradelor min-tale.

Exprimarea grafică a rezultatelor în profil ne indică neîndoios direcțiile în care copilul prezintă deviații în plus sau minus față de normă. Pe această cale se pot determina calitativ părțile slabe sau bune ale copilului. Totuși practica ne arată că nu putem renunța la fixarea dezvoltării generale a copilului, exprimată prin *coeficientul global de evoluție* — despre care am scris chiar în această revistă; firește că această chestiune nu se pune imediat în legătură cu studiul d-lui Nestor — ale cărui probleme sunt mai limitate, — ci în legătură cu studii ulterioare în domeniul psihologiei infantile.

Aceste mici însemnări nu reduc întru nimic valoarea studiului și a metodelor fixate de către dl Nestor. De aceea recomand călduros acest studiu învățătorilor, interesați în mod deosebit în diagnosticarea individualității copiilor care intră pentru întâia oră în școala primară, datorită faptului că el cuprinde metodele prin care se poate determina dacă un copil este sau nu este „matur“ din punct de vedere al dezvoltării sufletești pentru a urma școala primară.

D. Todoranu

REVISTA DE IGIENĂ SOCIALĂ, anul VI nr. 1. Dl Dr. G. Banu, directorul revistei, publică sub titlul: „Considerații asupra protecției copilului la țară, din p. d. v. medical, juridic, pedagogic și social“, o comunicare făcută la Congresul Asociației internaționale pentru protecția copilului, Bruxelles, Iulie 1935.

Dăm rezumatul excelentului articol:

Dată fiind proporția covârșitoare a populației rurale în România (80%), protecția copilului în mediul nostru rural este de o importanță deosebită. Prezintă o natalitate mare, 32 suflete la mia de locuitori pe an, dar și o mortalitate infantilă din cale afară de ridicată: în primul an al vieții, din cei 600.000 nou născuți mor 120.000 sau 18.5% de copii, ceea ce e prea mult. Numai Ungaria ne depășește.

Din cauza relelor condiții de igienă, mortalitatea e mai mare în sate decât în orașe. Cercetări întreprinse de autorul articolului, au dus la trista constatare că subnutriția, defectele nazale, vegetațiile adenoide și cariile dentare, sunt principalele cauze de slăbire a copiilor din mediul rural. Din nefericire aceste cauze de scădere a vitalității copiilor noștri nu sunt trecătoare: recrutarea dă un procent imens de scutiți pentru anomali, amănați și dispensați (31.5% în 1924; 52.6% în 1925; 38.1% în 1926 și 32.7% în 1927).

Protecția mamei lasă mult de dorit

la sate, căci numai 182.697 de nașteri au fost asistate de moașe cu diplomă; 306.930 sunt asistate de moașe empirice (babe) iar 27.277 nașteri au decurs fără niciun fel de asistență.

În ce privește asistența copiilor până la doi ani, o ușoară îmbunătățire s'a observat în ultimii ani, datorită inițiativei particulare. Dar inițiativa privată neorganizată și mai ales lipsită de sprijinul oficial, nu va putea înregistra rezultate simțitoare.

Starea de plâns a îngrijirii copiilor în satele noastre trebuie atribuită, în mare parte analfabetismului, răspândit mai ales între femei. Asistența medicală a copiilor se face cu mare greutate, din cauza distanțelor mari dintre sate și a lipsei căilor de comunicație.

Insuficiența protecției copiilor se observă și-n ce privește frecventarea grădinelor de copii și a școalelor primare. Avem 1.100.000 copii care ar trebui să meargă la grădinile de copii, dar numai 55.000 sunt înscriși și numai 38.000 frecventează aceste școli. Copiii rămași acasă trăiesc în cele mai grele condiții.

Școlile primare sunt lipsite de un serviciu medical bine organizat, nu există o selecționare medico-psihologică a copiilor, nu sunt peste tot localuri de școli corespunzătoare.

Copiii sunt utilizați prea timpuriu la grele, munci agricole și protecția lor (conf. legii pentru reglementarea muncii minorilor) nu se poate exercita, căci vorba de o muncă neindustrializată, executată în cadrul familiei. În această privință un rol hotărâtor pot avea biserica și școala.

Din p. d. v. pedagogic lipsa unui examen psihic la intrarea în școală pune alături copii arierăți cu cei normali și supra-normali. Greșeala e cu atât mai gravă, fiind vorba — adesea — de o generație de primă intelectualitate, care ar putea oferi un număr apreciabil de copii superior dotați.

Ne lipsesc școlile speciale (în aer li-

ber, în păduri, pentru diverși bolnavi, etc).

Educația igienică e cu totul redusă.

Autorul crede că „membrii corpului didactic rural nu recurg aproape deloc la mijloacele curente de propagandă igienică: mici convorbiri, conferințe, proiecțiuni, foi volante, broșuri, filme cinematografice, etc”. Privitor la educația fizică, atât de neglijată până acum, se poate afirma că organizarea tineretului în ultimul timp (străjeri și premilitari) va aduce ameliorarea situației.

Pe bună dreptate autorul afirmă că un contact mai strâns al copiilor și al familiilor cu școala, precum și înlăturarea unor factori de ordin moral (concupinajul, abandonarea copiilor, etc.) dar mai ales îmbunătățirea stării economice vor folosi enorm copiilor din mediul rural.

Starea precară a locuinței părintești (avem încă 40.000 bordeie, 700.000 locuințe cu o singură începere și cu ferestre fixe și 2000.000 locuințe cu pardoseală din pământ) și alimentația în general insuficientă, sunt pricini hotărâtoare pentru soarta copiilor sătenilor noștri. O anchetă făcută în Bucovina, între copiii de școală, arată că 5% suferă cronic de foame; 4% dejunează cu ceai fără pâine; 7% nu iau dejunul; 42% nu consumă carne decât odată pe săptămână.

Incheind rezumatul acestui prea interesant articol, din nefericire cu constatări atât de dureroase pentru noi, trebuie să ne unim cu autorul său, dl Dr. G. Banu, în concluzia că rolul hotărâtor în îmbunătățirea soartei copiilor noștri din mediul rural revine factorului educativ.

D. G.

SATE ȘI DASCĂLI este titlul noului volum care va apare peste câteva zile, din condeiul dlui inspector general Gh. Tulbure, cunoscutul și bine apreciatul publicist ardelean. Noul volum cuprinde un bogat mănunchiu de articole și cugetări,

șchițe curente și aspecte din viața școlară, curente de idei și frământările dascălimii din epoca noastră postbelică. Contactul permanent și îndelungat al distinsului autor cu realitățile școlare din Ardeal, spiritul său critic, ajutat de o viziune clară și de o ținută autentic-literară constituie garanție deplină, că noua lucrare va fi o lectură savuroasă și plină de folos sufletesc pentru dascălii satelor noastre.

Cu prilejul apariției, vom reveni mai pe larg. (*)

Dr. D. TODORANU: *Bazele Psihologiei caracterului.*

Păreri din presă:

„După o introducere în care D-sa pune față în față concepția mecanicistă și concepția biologista-finalistă a vieții — declarându-se pentru cea din urmă — ni se expun cu o remarcabilă claritate teoriile fundamentale asupra caracterului”.

„...Lucrarea se citește cu interes. Ea nu este numai o introducere în psihologia caracterului, ci un mic studiu introductiv în psihologia biologică, util pentru toți aceia care doresc a cunoaște concepțiile moderne asupra bazei și organizării vieții psihice”. S. C. în „Sibiul Medical” II. 7—0, p. 245,

NEAMUL ROMÂNESC PENTRU POPOR, anul XXIV, nr. 5 aduce, ca întotdeauna, luminoasa contribuție a d-lor N. Iorga, G. G. Longinescu, I. Agârbiceanu, Aurel Stino și I. C. Delabala. Este atâta miez în cuprinsul acestei reviste, încât nu știm cum să îndrumăm mai mult pe cititorii noștri s'o recomande sătenilor. Abonamentul 60 lei anual (pentru 24 numere). Bul. Schițul Măgureanu 1 București I.

SIBIUL LITERAR, anul I, nr. 7—12, cuprinde peste o sută pagini de cea mai aleasă literatură românească și străină. (mai ales italienească).

Această valoroasă publicație își datorește apariția d-lui Pimen Constantinescu profesor în Sibiu.